

Fraport Slovenija

Trajnostno poročilo *2019*

Fraport Slovenija

Trajnostno poročilo 2019

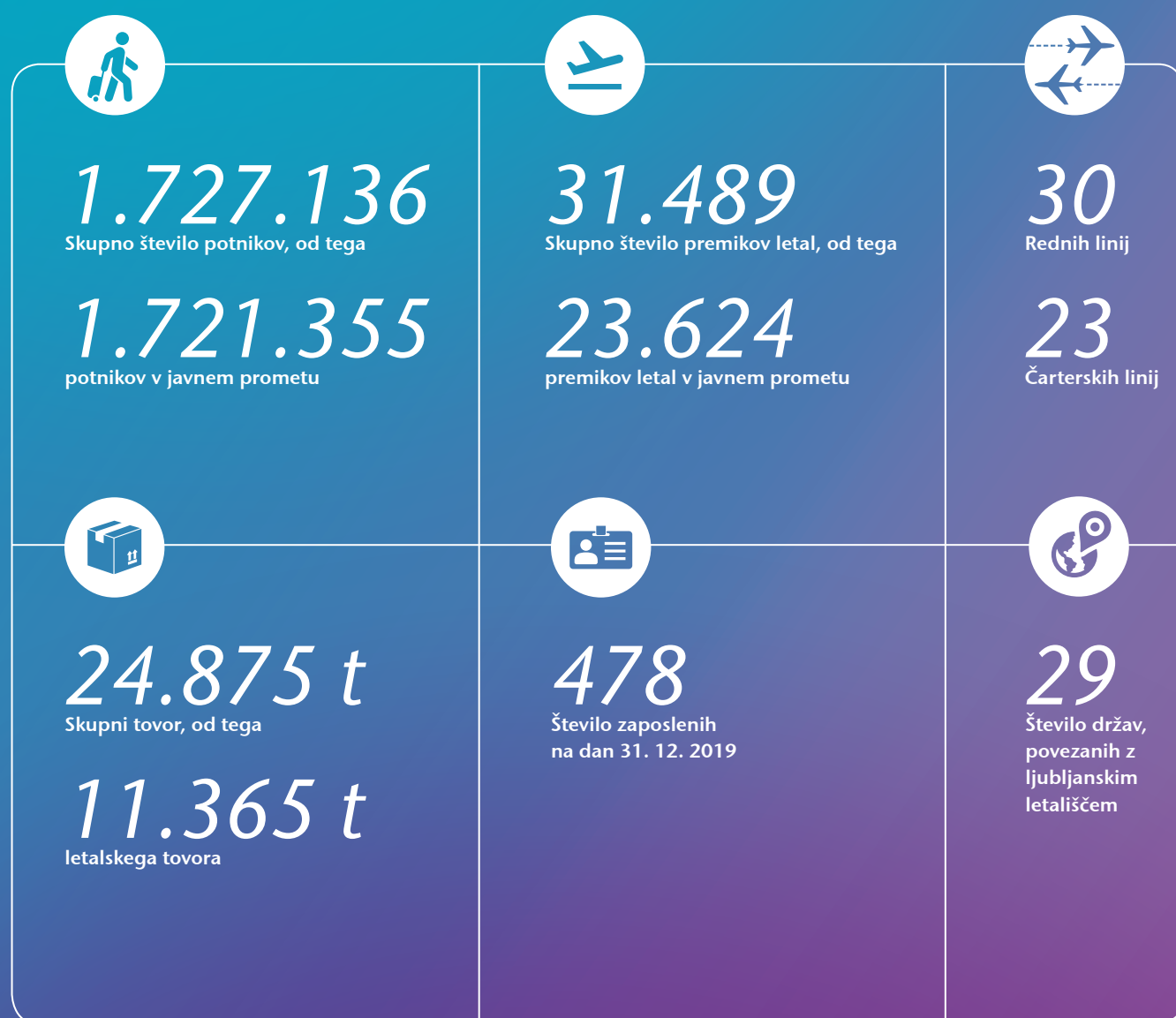

Vsebina

2	Uvod
12	Osnovni podatki o družbi
22	Strategija in poslovanje družbe
32	Trajnostno komuniciranje
38	Družbeno odgovorni projekti
40	Trajnostni odnosi z zaposlenimi
52	Trajnostni odnosi s potniki, obiskovalci in poslovnimi partnerji
58	Trajnostni odnos do okolja
76	Projektne skupine, odbori in drugi organi družbe
77	Odgovorne osebe za poročanje
78	GRI kazalniki

2019

Fraport Slovenija v številkah

Trajnostno poročanje

Vsako leto pripravimo samostojno trajnostno poročilo, ki je komplementarno letnemu poročilu. To je naše peto poročilo.

Trajnostni razvoj je med našimi ključnimi vrednotami, na podlagi katerih udejanjamo poslanstvo in izvajamo vse dejavnosti.

O vidikih našega trajnostnega razvoja, ki smo jih prepoznali kot ključne na podlagi matrike bistvenosti, poročamo. Poročilo je pripravljeno v skladu s standardi GRI – osnovna verzija (Global Reporting Initiative).

Poročanje je celovito in transparentno. Podatki so verodostojni, uravnoteženi, jasni in primerljivi s preteklimi leti, saj svojo trajnostno pot gradimo v dimenzijah preteklosti, sedanjosti in prihodnosti.

V pripravo vsebin smo vključevali deležnike, stremeli k bistvenosti in vsebine umestili v trajnostni kontekst.

Za trajnostni razvoj in poročanje je odgovorno najvišje vodstvo, ki pristojnosti in odgovornosti delegira v skladu z organizacijsko shemo. Pri pripravi trajnostnega poročila so sodelovali sodelavci z različnih področij (glej tabelo na strani 77).

Za izvedbo projekta je odgovoren Primož Primožič, strokovni sodelavec za varstvo okolja.

Dramatična

in nenadna ustavitev letalskega prometa že ima in bo še imela dolgoročne posledice za prevoznike, upravljavce letališč in vse ostale deležnike v verigi potovanj z letali.

Zmago Skobir, poslovodni direktor

Nagovor poslovodnega direktorja

Svet se je spremenil, ključnega pomena je, da bomo znali odgovorneje živeti

Leto 2019. Zdi se, da slovensko letalstvo sklone poglavje v svoji zavidljivo bogati zgodovini. Po večmesečni agoniji je objavljen stečaj našega domačega letalskega prevoznika.

Družba Adria Airways je bila največja poslovna partnerica Fraporta Slovenija vse od odprtja letališča leta 1963 dalje. Delež potnikov, ki so preko našega letališča potovali z Adria Airways, je zadnjih nekaj let vztrajno upadal. Lani je ta delež znašal le še približno polovico vseh potnikov ljubljanskega letališča, ostali promet je do obdobja stečaja prevoznika opravljalo še 11 drugih rednih in priznanih letalskih prevoznikov. Promet je na našem letališču zaradi propada domačega prevoznika po več letih izrazite rasti v letu 2019 zabeležil padec, in sicer za pet odstotkov. Konec leta smo zabeležili 1.727.136 potnikov in 31.489 premikov letal.

K nadomeščanju izpadlega prometa smo z načrtom obvladovanja tveganj hitro in intenzivno pristopili ter v zelo kratkem času zagotovili, da so se zmogljivosti letalskih družb, ki so že letele na ljubljansko letališče, relativno hitro povečevale, hkrati pa smo praktično s takojšnjo vzpostavitev povezav z novimi letalskimi prevozniki poskrbeli, da Slovenija ni izgubila povezlivosti s svetom. Vzpostavitev povezav do pomembnih poslovnih središč in letalskih vozlišč, kot so Frankfurt, München, Zürich in Bruselj, je potrdila ekonomsko in strateško zanimivost ter prepoznavnost slovenskega trga v tujini, predvsem pa obstoj potreb trga in povpraševanja po tovrstnih potovanjih.

S trdno vero v nadaljnjo vzdržno rast prometa na našem letališču smo v preteklem letu nadaljevali z naložbami v izboljšanje pogojev dela naših zaposlenih, posodabljanje letališke infrastrukture, povečevanje zmogljivosti ter izboljšanje standarda in kakovosti storitve.

V naložbeno bogatem letu smo marca slavnostno odprli šestmilijonsko investicijo – Fraportovo letalsko akademijo, nov center za izvajanje širokega nabora usposabljanj tako s področja letalstva kot s področja kriznega upravljanja ter zaščite in reševanja.

V preteklem letu je bila zaključena tudi naložba v tri kilometre novih cest, ki potekajo znotraj letališkega območja in omogočajo dostop do parcel bodočim najemnikom v poslovni coni Airport City. Hkrati s cesto smo zgradili tudi komunalno in drugo infrastrukturo ter s tem poskrbeli, da so zemljišča, ki jih pripravljamo za dolgoročni najem in kjer naj bi zraslo letališko mesto, komunalno opremljena. Za gradnjo nove ceste in infrastrukture smo namenili 1,7 milijona evrov.

V minulem letu smo zaključevali tudi z gradnjo novega hangarja za opremo zemeljske oskrbe letal, naložba je bila vredna 0,7 milijona evrov. Naložbeno leto smo zaključili z obnovo in širitvijo prostorov gasilsko reševalne službe, naložba je bila vredna milijon evrov, in odprtjem novega energetskega objekta, za katerega smo namenili 1,5 milijona evrov. Daleč največjo investicijo, vredno več kot 20 milijonov evrov, pa predstavlja gradnja novega potniškega terminala.

Na kadrovskem področju je bila v preteklem letu posebna skrb namenjena zvišanju zadovoljstva naših sodelavcev in njihovemu kariernemu razvoju. Zadovoljstvo z delovnimi razmerami in medsebojni odnosi namreč pomembno gradijo aktivno zavzetost vseh zaposlenih in motiviranost za delo. V začetku leta se je tako, v skladu s Kolektivno pogodbo, osnovna plača v družbi zvišala za 0,8 odstotka, v drugi polovici leta pa, po odločitvi lastnika, še za pet odstotkov.

Obenem smo začeli zaposlene dodatno seznanjati s številnimi ugodnostmi, ki jih nudimo, tako finančnimi kot nefinančnimi. Zadovoljstvo sodelavcev smo prvič merili z novim vprašalnikom, poleg tega smo vpeljali še letne pogovore, s katerimi smo se posebej osredotočili na njihovo motiviranost in zavzetost. Razvoj zaposlenih je bil usmerjen predvsem v krepitev vodstvenih veščin, pa tudi v nadgraditev strokovnih in drugih znanj.

Daleč največjo investicijo, vredno več kot 20 milijonov evrov, predstavlja gradnja novega potniškega terminala.

Pri zaposlovanju novih sodelavcev smo se osredotočili na prilagoditev njihovega števila sezonskemu povečanju prometa in težavam največjega poslovnega partnerja. Redno zaposlenim delavcem se je tako v prometno intenzivnejši polovici leta prek zaposlitvene agencije pridružio 50 sodelavcev. Skupno število redno zaposlenih delavcev je bilo sicer konec leta za pet zaposlenih manjše kot leto prej. Ob tem še naprej vztrajamo pri zaposlovanju najboljših in ustvarjanju odličnih pogojev za delo.

Jeseni, ko smo intenzivno načrtovali in udeleževali nadomeščanje vrzeli v povezavah, nismo vedeli, da bistveno težji izzivi za našo družbo in slovensko gospodarstvo šele prihajajo. Takrat tudi globalni svet še ni vedel, da bo leto 2020 spremenilo svet in da bo ključno vprašanje postalo, ali bomo znali odgovorneje živeti.

Leto 2020. Globalna letalska industrija začne pisati prolog svoje novejšje zgodovine. SARS-CoV-2 ustavi svet, potovanja in mednarodni turizem. Življenja, ki smo ga poznali, danes ni več. Medtem ko nastaja ta nagovor k letošnjemu Trajnostnemu poročilu, se letalstvo – ciklična panoga, ki je doživela že mnogo padcev in ponovnih vzponov, še vedno sooča z izredno mednarodno in globalno krizo. Vprašanj o njeni prihodnosti je več, kot je na voljo odgovorov. Negotovost je bistveno večja, kot je bila ob kateri od preteklih kriz, saj je zaradi svetovne zdravstvene pandemije panoga doživela najhitrejšo in najbolj dramatično ustavitev v svoji zgodovini. Letališki terminali po svetu so bili več mesecev prazni, nekateri od njih se danes polnijo previdno in počasi, zrakoplovi pa, namesto da bi hrumeli na nebu, še vedno zasedajo razpoložljiva mesta na letaliških ploščadih. Mnoge letališke steze so se v zadnjih mesecih spremenile v parkirišča za prizemljena letala.

NeprostoVOLjna zavora vsemu, kar smo poznali, se je dotaknila vseh por našega življenja.

Nepredstavljivo, vendar resnično. Vlada Republike Slovenije je z namenom zajeitve širjenja koronavirusa SARS-CoV-2 17. marca letos z odlokom prepovedala opravljanje potniških zračnih prevozov v Republiki Sloveniji. Odlok je prepovedal opravljanje mednarodnega zračnega prevoza potnikov iz vseh držav v Republiko Slovenijo, tudi znotraj Evropske unije. Dovoljen je bil le tovorni promet, dovoljeni posebni zračni prevozi brez prevoza potnikov, državni in humanitarni leti ter leti, s katerimi so se slovenski potniki vračali v domovino. Tako dramatična in nenadna ustavitev letalskega prometa že ima in bo še imela dolgoročno drastične posledice za prevoznike, upravljavce letališč in vse ostale deležnike v verigi potovanj z letali. Posledic ni mogoče oceniti, nastajajo pa nepovratne milijardne izgube.

Zdravstvena kriza, ki prinaša toliko negotovosti in skrbi, prinaša tudi priložnosti. Za naš planet.

Glede na panožne projekcije ni pričakovati, da bi se letalski promet iz obdobja pred zdravstveno krizo obnovil pred letom 2023. Okrevanje bo dolgotrajno in težko, pred nami kot upravljavcem letališča pa sta vsaj dve prednostni nalogi: potnikom zagotoviti najvišje sanitarne pogoje ter z njimi povrniti zaupanje v varna potovanja in tvorno sodelovati z vsemi panožnimi deležniki pri ustvarjanju politične volje in prepoznavne nujnosti obnove letalskega in turističnega sektorja ter pridobiti gospodarsko podporo za nadaljnje okrevanje.

Globalni izid krize je namreč globoko zasidran v nacionalnih odzivih, krepitvi reševalnih ukrepov v obliki paketov finančne pomoči ter jamstev, ki so ključnega pomena pri preživetju celotnega potovalnega in pristočnega ekosistema.

Zdravstvena kriza, ki je razgalila ranljivost človeškega sistema, po drugi strani prinaša za planet eno najpomembnejših prednosti. Praktično prazno nebo v zadnjih mesecih je imelo za posledico skorajda dramatičen padec emisij ogljika. Kriza, ki prinaša toliko negotovosti in skrbi, prinaša tudi priložnosti. Za naš planet.

Po nekaterih napovedih, ki so nastala pred globalno pandemijo, je bilo do leta 2037 pričakovati podvojenost obremenitev zračnega prometa, kar pomeni, da bi se delež emisij do leta 2050 povečal kar za desetkrat. Naša skupna odgovornost je torej, da bo letalska industrija po tem, ko bo znova doživela preboj, boljša, predvsem pa odgovornejša. Skupna prizadevanja vseh deležnikov bodo torej usmerjena v trajnostno obnovo naše industrije, pri tem pa bo pomembno iskanje ravnotežja med ponovnim zagonom gospodarske živahnosti in zmanjševanjem podnebnih tveganj.

Tudi upravljavci letališč imamo vse večjo odgovornost pri uresničevanju ciljev širših okoljskih politik. Družba Fraport Slovenija je že pred leti pristopila k trajnostni naravnosti, naš zastavljeni strateški cilj je, da postanemo ogljično nevtralni do leta 2025.

Implementacija številnih ukrepov se že kaže v zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov – absolutne količine smo zmanjšali že za 27 odstotkov, relativni kazalec, ki upošteva emisije toplogrednih plinov na potnika, pa smo uspeli zmanjšati za skoraj 50 odstotkov.

Letalska industrija bo po pandemiji še naprej igrala svojo najpomembnejšo vlogo, to je združevanje in povezovanje sveta.

Globalna kriza je močno zarezala v življenje ljudi in poslovanje gospodarskih družb. Čas okrevanja za ene in druge bo dolg. Menim, da je pri gradnji naše nove realnosti izjemnega pomena vzdržna, prijazna in sodelujoča družba.

Tiste največje preizkušnje zagotovo šele prihajajo, zato moramo medsebojne vezi še toliko bolj okrepiti in pri sebi ozavestiti, da je naše največje bogastvo zdravje in čist planet.

V kakšni različici globalne družbe bomo vsi skupaj živeli, je odvisno predvsem in samo od nas.

Središče našega družbenogospodarskega življenja bo zagotovo še naprej mobilnost, dostopnost do nje pa nujnost, zato sem prepričan, da bo letalska industrija po pandemiji še naprej igrala svojo najpomembnejšo vlogo, to je združevanje in povezovanje sveta. Seveda, v neki novi podobi. Še vedno pa je in bo letalstvo ostalo gonilna sila globalnega razvoja tehnologije in inovacij, zato bodo prizadevanja te prosperirane industrije usmerjena v načine, kako doseči nadaljnjo vzdržno rast na odgovoren in zato trajnosten način.

Zmago Skobir,
poslovodni direktor

Podatki o pomembnih spremembah v času poročanja in po koncu leta 2019

2019

Januar

22. januarja je največji zaposlitveni portal Mojedelo.com na podlagi poglobljene strokovne raziskave že osmič podeljeval priznanja najuglednejšim slovenskim delodajalcem. V raziskavi je sodelovalo več tisoč iskalcev zaposlitve in ti so Fraport Slovenija uvrstili v vrh uglednih delodajalcev v državi. Fraport Slovenija je **priznanje ugledni delodajalec** prejel že šestič, kar je odraz dolgoletnih prizadevanj ter prakse, ki temelji na trajnostnih odnosih z zaposlenimi.

Junij

27. junija je bila **podpisana pogodba o izvedbi gradbeno-obrtniških in inštalacijskih del za razširitev potniškega terminala** med Fraportom Slovenija in podjetjem GIC Gradnje iz Rogaške Slatine, izbranim z javnim naročilom. Takoj po podpisu 17,3 milijona evrov vredne pogodbe so stekla pripravljalna dela, med katera poleg priprave terena in dokumentacije ter določenih rušitvenih del sodita še ureditev notranjega cestnega omrežja in preureditev dela manevrskih površin.

Avgust

1. avgusta je z **novi povezavo v Niš** mrežo poletov z ljubljanskega letališča razširil prevoznik Air Serbia. Potniki so lahko v tretje največje srbsko mesto v poletnem voznem redu poleteli dvakrat tedensko, ob ponedeljkih in četrtek, povezava pa je ostala na voljo tudi v zimskem voznem redu letenja.

Marec

6. marca je bil **odprt novi center za usposabljanje, Fraportova letalska akademija**, v katero je Fraport Slovenija vložil šest milijonov evrov. Center za usposabljanje zagotavlja več kot 1.500 kvadratnih metrov notranjega prostora za učilnice, simulatorje in drugo specializirano opremo, pred centrom pa je vadbni poligon za praktična usposabljanja ob simulacijah realnih situacij požarov, onespobljenih zrakoplovov in drugih nesreč.

Julij

Julija je Fraport Slovenija **obnovil certifikat Airport Carbon Accreditation (ACA) na drugi stopnji (Reduction)**. Upoštevajoč podatke o številu potnikov in teži tovarov za leto 2018 smo relativno količino izpustov CO₂ v primerjavi z obdobjem 2015–2017 zmanjšali za 14,6 % na posameznega potnika oziroma za 17,3 % na 100 kg tovarov. Absolutno količino izpustov CO₂ smo v primerjavi s povprečjem preteklih treh let (2015–2017) povečali za 2,1 %, kar je posledica poročanja o novih emisijah – glikola, ki se uporablja pri razleditvi letal (brez emisij glikola bi bila količina CO₂ manjša za 0,8 %).

September

V sredini septembra je podjetje Decontex SI v sodelovanju s Fraportovo letalsko akademijo in podjetjem Electrolux Professional na ljubljanskem letališču svojemu namenu predalo prvi **center za celostno čiščenje in dekontaminacijo gasilske zaščitne opreme**. Gre za enega najsodobnejših centrov na svetu, ki vključuje napredno tehnologijo dekontaminacije s tekočim CO₂.

2019

30. septembra je **Adria Airways najavila stečaj**. Zaradi stečajnega postopka so bili ukinjeni vsi leti Adria Airways z Brnika: Amsterdam, Bruselj, Dunaj, Frankfurt, Kopenhagen, Manchester, München, Pariz, Podgorica, Praga, Priština, Sarajevo, Skopje, Sofija, Tirana in Zürich. Tržni delež domačega prevoznika je pred stečajem obsegal polovico vseh potnikov ljubljanskega letališča. Takoj po stečaju je bila prva skrb namenjena potnikom, ki so ostali brez letalskih povezav, rednosti in varnosti ostalih letalskih operacij ter takojšnji aktivaciji načrta za okrevanje prometa na ljubljanskem letališču.

Oktober

16. oktobra smo pozdravili prvi let družbe **Swiss International Air Lines**, članice skupine Lufthansa Group in združenja Star Alliance, iz Züricha. Swiss International Air Lines je na ljubljansko letališče sprva letel petkrat tedensko, z zimskim voznim redom pa letenje razširil na vsak dan. Letel je z letali Embraer 190 in Airbus A220.

25. oktobra sta bila namenu predana dva pomembna energetska objekta na letališču: **Centralni energetski objekt Fraporta Slovenija**, ki omogoča učinkovito oskrbo s toplotno in hladilno energijo za področje celotnega letališča na enem mestu, in nova razdelilna postaja Elektra Gorenjska, ki bo v prihodnosti osnovni napajalni vir srednjenapetostnega omrežja za celotno območje Gorenjske vzhodno od Kranja.

27. oktobra je začel veljati zimski vozni red, ki je prinesel številne novosti: poleg že omenjene vzpostavitve letov Swiss International Air Lines je **Lufthansa vzpostavila lete v Frankfurt dvakrat na dan in v München enkrat dnevno**, 4. novembra pa je ponudbo dopolnil še **Brussels Airlines s šestimi tedenskimi leti v Bruselj**.

Večina obstoječih prevoznikov je v zimski sezoni občutno povečala obseg letenja z Brnika. Prevoznik Air France je letenje v Pariz podvojil – namesto šestkrat tedensko je v francosko prestolnico začel leteti dvakrat dnevno (z izjemo sobote). Poljski prevoznik LOT Polish Airlines je v Varšavo namesto sedemkrat letel osemkrat tedensko. Air Serbia je na liniji v Beograd letenje okrepila z 11 na 17 letov na teden. V Podgorico so potniki s prevoznikom Montenegro Airlines namesto štirikrat lahko leteli šestkrat na teden. Prevoznik Aeroflot je povezavo v Moskvo okrepil z uporabo večjih letal.

December

4. decembra so bili **slavnostno odprti prenovljeni in razširjeni prostori Gasilsko-reševalne službe**, kar je pomenilo pomembno prelomnico v delovanju letališke gasilske enote, letališki gasilci pa so z obnovo in razširitvijo pridobili sodobne delovne prostore in opremo.

2020

Marec

Vlada Republike Slovenije je 17. marca z namenom zajeitve širjenja koronavirusa SARS-CoV-2 prepovedala opravljanje zračnih prevozov v Republiki Sloveniji. **Izvajanje rednih letalskih potniških povezav z/na Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana je bilo zato začasno ustavljeno**. Prepoved ni zajela tovarnega prometa, posebnih zračnih prevozov brez prevoza potnikov in posameznih letov državnih zrakoplovov, če izvajajo lete v humanitarne in zdravstvene namene.

April

Zaključena je bila gradnja novega hangarja za opremo zemeljske oskrbe letal (t.i. SOLE 3). Novi objekt SOLE 3 obsega 1.900 kvadratnih metrov pokritih površin in še dodatnih več kot 3.000 kvadratnih metrov zunanjih površin.

Maj

29. maja smo po epidemiji ponovno dočakali prvo redno potniško letalsko povezavo. Med Beogradom in Ljubljano jo je z dvema letoma na teden vzpostavila Air Serbia.

Junij–September

Poletne mesece je zaznamovalo **previdno vračanje letalskih prevoznikov**. Datumi obnovitve letov in obseg so bili v veliki meri odvisni od sproščanja omejitev pri prehodih meja in drugih restriktivnih ukrepov v posameznih državah, pa tudi od okrevanja povpraševanja po letih.

Do 1. avgusta se je na letališče vrnilo devet letalskih prevoznikov: Air Serbia, Montenegro Airlines, Lufthansa, Wizz Air, Transavia, Air France, Turkish Airlines, easyJet in LOT Polish Airlines, ki so ponujali lete na deset destinacij.

Relativno veliko je bilo **povpraševanja po čarterskih letih** na grške otoke, ki sta jih v organizaciji slovenskih turističnih organizacij v času poletja izvajala letalska prevoznika Trade Air in Aegean Airlines, medtem ko je konec junija in v začetku julija letalski prevoznik Croatia Airlines opravil tri lete v Dubrovnik.

Osnovni podatki o družbi

O družbi

Družba Fraport Slovenija, d.o.o., upravlja Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana (v nadaljevanju ljubljansko letališče), osrednje slovensko mednarodno letališče, preko katerega poteka 97 odstotkov celotnega letalskega potniškega prometa v Sloveniji. Osnovne dejavnosti družbe, ki je bila ustanovljena leta 1963, obsegajo upravljanje in obratovanje letališča, razvoj letališke infrastrukture ter izvajanje storitev zemeljske oskrbe in različnih komercialnih dejavnosti.

Lega letališča je idealna za razvoj letalskih povezav in na letalsko panogo vezanih dejavnosti, saj se nahaja na križišču prometnih tokov med Panonsko in Padsko nižino ter istanbulskega vrata prehoda z Bližnjega Vzhoda v Evropsko unijo. Gravitacijsko območje letališča obsega Slovenijo, južni del Avstrije, severovzhodni del Italije in del Hrvaške ter zajema več kot štiri milijone prebivalcev omenjenega območja. Letališče ima poleg osrednjega državnega pomena tudi značaj regionalnega letališča in vozlišča za območje Balkanskega polotoka, tako v potniškem prometu kot tudi v prometu ekspresnih pošilk. Letališče z vzletno pristajalno stezo, dolgo 3.300 metrov, je sodobno opremljeno in omogoča pristajanje v pogojih zmanjšane vidljivosti po kategoriji ICAO III B.

Družba razpolaga tudi z zadostnimi zemljišči, ki omogočajo nadaljnje širjenje letališča in razvoj komplementarnih dejavnosti.

Lastniška struktura

Fraport Slovenija je v 100-odstotni lasti nemške družbe Fraport AG Frankfurt Airport Services Worldwide (Fraport AG).

Upravljanje in nadzor družbe

Poslovodni direktor družbe je Zmago Skobir. Diplomiral je na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, pravosodni izpit je opravil na Višjem sodišču v Ljubljani, specializacijo pa na pravni fakulteti v Beogradu. Ima bogate izkušnje na področju letalstva in turizma.

Družba ima tri prokuriste, ki so hkrati tudi direktorji področij, in sicer: Oliverja Weissa, direktorja operative (na obeh funkcijah je na začetku leta 2020 zamenjal Roberta Gradišarja), dr. Babett Stapel, direktorico financ, komercialne in splošnih zadev, ter Thomasa Uihleina, direktorja letalske akademije.

Poslovanje družbe in delo posloводства nadzira tričlanski Odbor vlagatelja.

Sestavljajo ga: predsednik Holger Schäffers, Alexander Laukenmann (julija 2019 je zamenjal dr. Pierra Dominiqua Prümme) in Kai Peter Holger Zobel, vsi iz družbe Fraport AG.

Optimistično

zremo v prihodnost in kljub posledicam epidemije nadaljujemo z izgradnjo novega terminala, strateško investicijo, ki je ključna za dolgoročni razvoj letališča.

Gradnjo terminala so simbolično začeli (z leve proti desni): **Ivan Cajzek**, direktor GIC Gradnje, **Holger Schaeffers**, predsednik Odbora vlagatelja, in **Zmago Skobir**, poslovodni direktor.

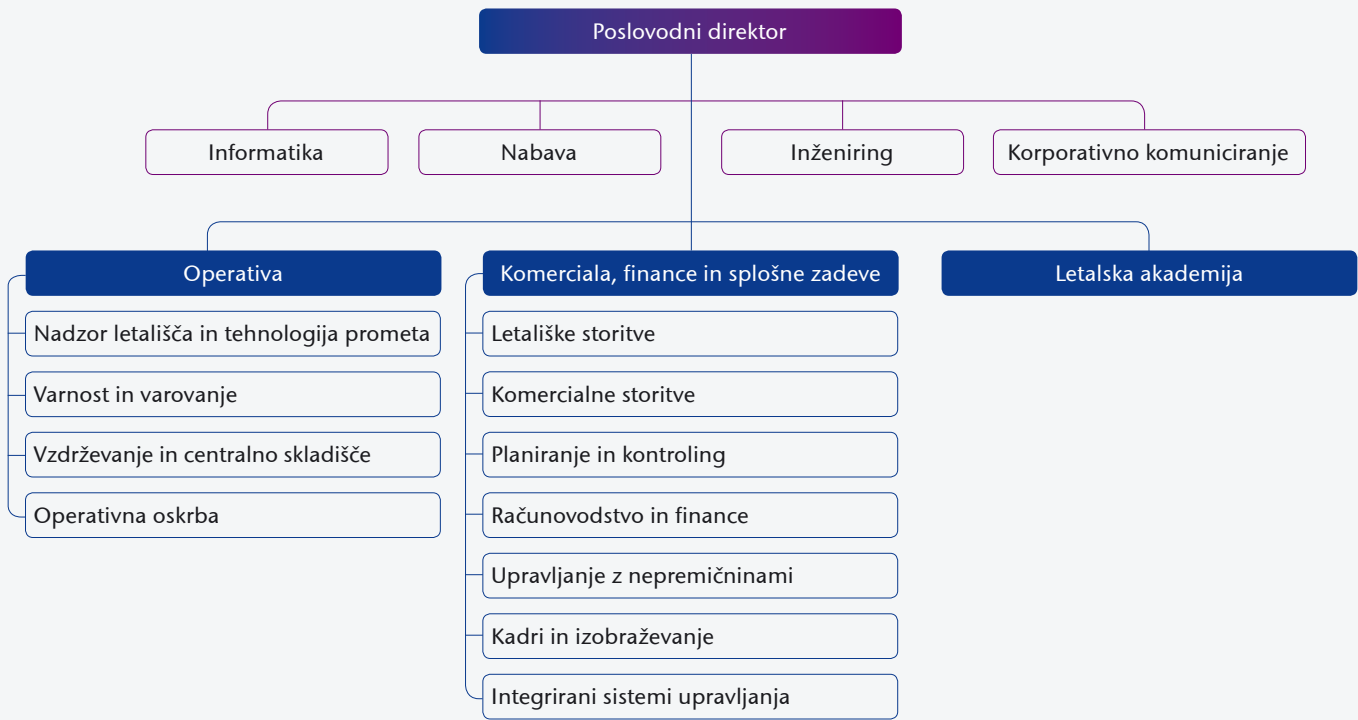
Odbori in organizacije, kjer aktivno delujemo

S članstvom v različnih strokovnih združenjih povečujemo priložnosti mreženja s stanovskimi kolegi in izmenjavo dobrih praks. Na nacionalnem nivoju smo včlanjeni v več kot deset stanovskih in interesnih združenj z različnih področij, kot so vodenje, pravo, komuniciranje, revizija, računovodstvo, obvladovanje tveganj, kongresna dejavnost ipd. Na mednarodni ravni smo nadaljevali s članstvom v strokovnih skupinah, ki delujejo v okviru ACI Europe.

Delovali smo v svetovalni skupini (Advisory Group) v okviru komiteja za politiko (Policy Committee), katerega vloga je oblikovanje strateških smernic za vodstvo ACI Europe ter koordinacija in povezovanje med drugimi odbori in delovnimi skupinami. Delovali smo tudi v komiteju za varovanje (Aviation Security Committee), ki se ukvarja s problematiko varovanja civilnega letalstva na letališčih in predlaga nove rešitve na tem področju.

Nadaljevali smo s članstvom v forumu regionalnih letališč (Regional Airport's Forum) in v forumu za digitalne komunikacije (Digital Communications Forum). Nove izkušnje izmenjujemo tudi na srečanjih, ki so organizirana na ravni Skupine Fraport – v letu 2019 smo sodelovali na izmenjavah vodstva, gostili strokovnjake, ki skrbijo za tehnološki razvoj in projektiranje letališč, se udeležili izmenjave strokovnjakov za trženje in prodajo ter izmenjave komunikatorjev.

Organizacijska shema (veljavna od 1. 10. 2020)

Poslanstvo

Z ustvarjanjem spodbudnih storitev in uporabnikom prijaznih izkušenj ter trajnostnim upravljanjem letališča zagotavljamo povezljivost Slovenije.

Vizija

Naša vizija je postati:

- učinkovita in najkakovostnejša regionalna vstopna točka,
- platforma, ki ponuja mikavna nakupovalna doživetja,
- glavno letališče v regiji za zračni prevoz tovara,
- vodilna akademija za pridobivanje znanj in usposobljenosti v letalstvu.

Vrednote

Trajnostni razvoj

Kot delodajalec in gospodarski faktor se zavedamo odgovornosti, ki jo imamo do naših zaposlenih, družbe in okolja ter ostale zainteresirane strani.

Delujemo trajnostno, naša dejanja temeljijo na gospodarskih, okoljskih in družbenih merilih.

Krepitev pomena/vrednosti

Prizadevamo si za stalno krepitev pomena/vrednosti družbe na vseh storitvenih področjih.

Letalska varnost

S kontinuiranim procesom odkrivanja nevarnosti in obvladovanja z njimi povezanih tveganj zmanjšujemo verjetnost za poškodbe ljudi in/ali nastalo premoženjsko škodo.

Visoka zmogljivost

Naš integrirani poslovni model zagotavlja poslovno odličnost ter uporabo varnih, učinkovitih in visokokakovostnih procesov.

Pomen trajnostnega razvoja

Skupina Fraport gradi svojo dejavnost na vrednotah družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja. Meddeležniške odnose in trajnostne kazalnike upravlja v vseh lokalnih družbah, s čimer spodbuja ustvarjanje najboljših trajnostnih praks letališč. Fraport Slovenija prevzema lastno odgovornost na področju gospodarstva, ekologije in socialnih zadev, s katero krepi širšo družbeno blaginjo. Naš razvoj spodbuja razvoj okolja, v katerega smo umeščeni.

Poslovna in infrastrukturna razvitost družbe ima neposreden vpliv tako na lokalno kot širše okolje v ekonomskem, družbenem in okoljskem smislu.

Spodbuja razvoj novih delovnih mest, podjetništva in infrastrukture. Zavezali smo se, da bomo delovali na način, ki ne ogroža naravnega in družbenega okolja, in da bomo s pomočjo različnih aktivnosti v okolju, v katerem delujemo, sobivali, mu vračali in ga bogatili.

Naša dejavnost ima tudi negativne vplive na okolje. Trudimo se, da jih pravočasno prepoznavamo, celostno upravljamo in nenehno znižujemo.

Za sprejem trajnostne strategije in programa je odgovorno najvišje vodstvo. V implementacijo trajnostnega programa smo vključeni vsi zaposleni v skladu s svojimi pooblastili in odgovornostmi.

Področja prioriteten trajnostnih aktivnosti družbe Fraport Slovenija glede na trajnostne cilje ZN do leta 2030

Zdravje in varnost pri delu
Kakovost zraka
Zniževanje hrupa

Zaželen in odgovoren delodajalec
Ustvarjanje vrednosti in sodelovanje v regiji, kjer delujemo
Fraportova letalska akademija

Zagotavljanje delovnega okolja, ki ga zaznamujejo raznolikost, enake možnosti in spoštovanje
Zagotavljanje ravnotežja med delom in zasebnim življenjem

Ohranjanje okolja in zaščita narave (tudi vodnih virov)

Učinkovita raba energije
Obnovljivi viri energije
Trajnostna mobilnost

Ekonomska učinkovitost
Rast in razvoj skupine Fraport
Zaželen in odgovoren delodajalec
Ustvarjanje vrednosti in sodelovanje v regiji, kjer delujemo

Zadovoljstvo kupcev in kakovost storitev
Rast in razvoj skupine Fraport

Kakovost zraka
Zniževanje hrupa
Sponzorstva in donacije v lokalnem in nacionalnem okolju

Zdravje in varnost pri delu
Učinkovita raba energije
Obnovljivi viri energije
Ohranjanje okolja in zaščita narave

Učinkovita raba energije
Obnovljivi viri energije
Trajnostna mobilnost

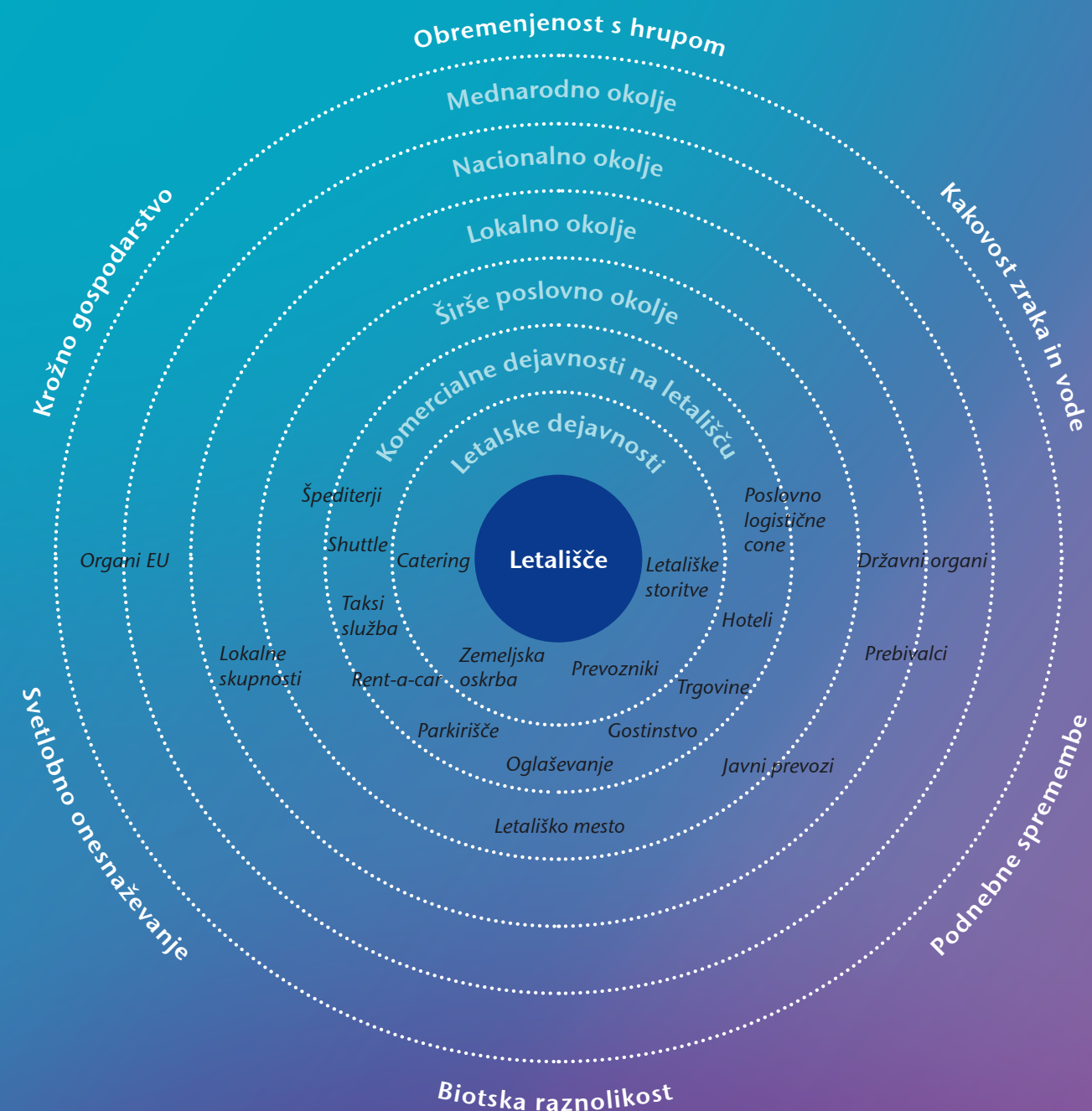

Ohranjanje okolja in zaščita narave (posebej zaščita ptic)

Fraport Slovenija je kot del mednarodne skupine Fraport aktivni podpornik in uresničevalec mednarodno sprejetih standardov, smernic in načel, zlasti načela UN Global Compact, zaveze za zmanjšanje emisij iz mednarodnega letalstva, smernic za prehod v krožno gospodarstvo, Splošne deklaracije o človekovih pravicah, konvencij Združenih narodov in temeljnih standardov dela Mednarodne organizacije dela kot tudi smernice OECD za multinacionalne družbe.

Slika 1: Trajnostni vplivi in meddeležniški odnosi

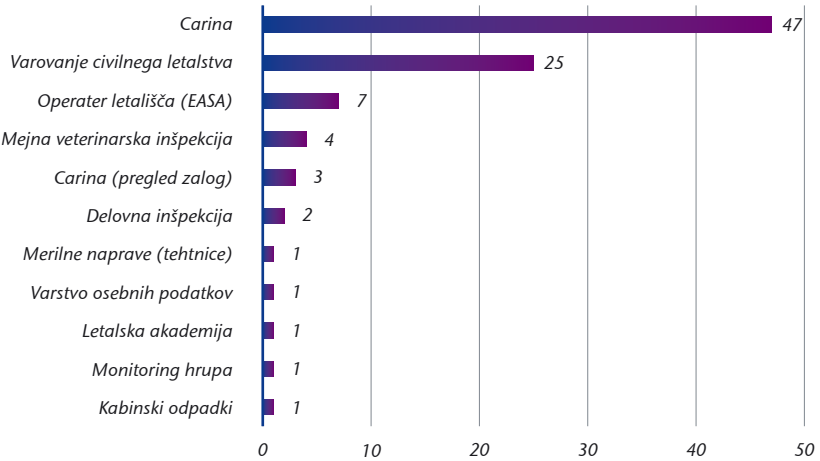
Integrirani sistemi upravljanja

Stremimo k doseganju visoke ravni kakovosti in zagotavljamo razvoj letališča v skladu z zahtevami prevoznikov, potnikov in drugih poslovnih partnerjev. Vodstvo in vsi zaposleni smo zavezani sistemom vodenja, zato delujemo v skladu s standardi ISO 9001, ISO 14001 in ISO 45001. Vsi trije sistemi so povezani v integrirani sistem upravljanja. Naše dobro delo se odraža pri uspešno prestanih zunanjih presojah naših partnerjev in inšpektorjev.

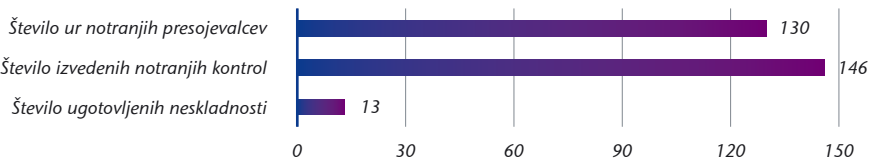
V letu 2019 smo uspešno prestali 93 inšpekcijskih nadzorov, 24 zunanjih presoj letalskih prevoznikov ter zunanjo integrirano presojo sistemov ravnanja z okoljem in varnosti in zdravja pri delu. Kjer je bilo potrebno, smo pripravili korektivne in preventivne ukrepe ter s tem dokazali, da je naše delovanje skladno z vsemi zakonskimi zahtevami in zahtevami na področju letalstva.

Svoje delovanje preverjamo tudi z rednimi notranjimi kontrolami z namenom skladnosti poslovanja in iskanja priložnosti za izboljšave.

Graf 1: Inšpekcijski pregledi v letu 2019

Graf 2: Povzetek notranjih kontrol v letu 2019

Slika 2: Certifikati (ISO 9001, 14001, 45001)

Upravljanje tveganj

Celotno obvladovanje tveganj družbe Fraport Slovenija je integrirano v enotni sistem obvladovanja tveganj.

Družba je sicer vključena v sistem obvladovanja tveganj skupine Fraport, ki omogoča prepoznavanje in analiziranje tveganj v zgodnji fazi ter njihovo obvladovanje z ustreznimi ukrepi.

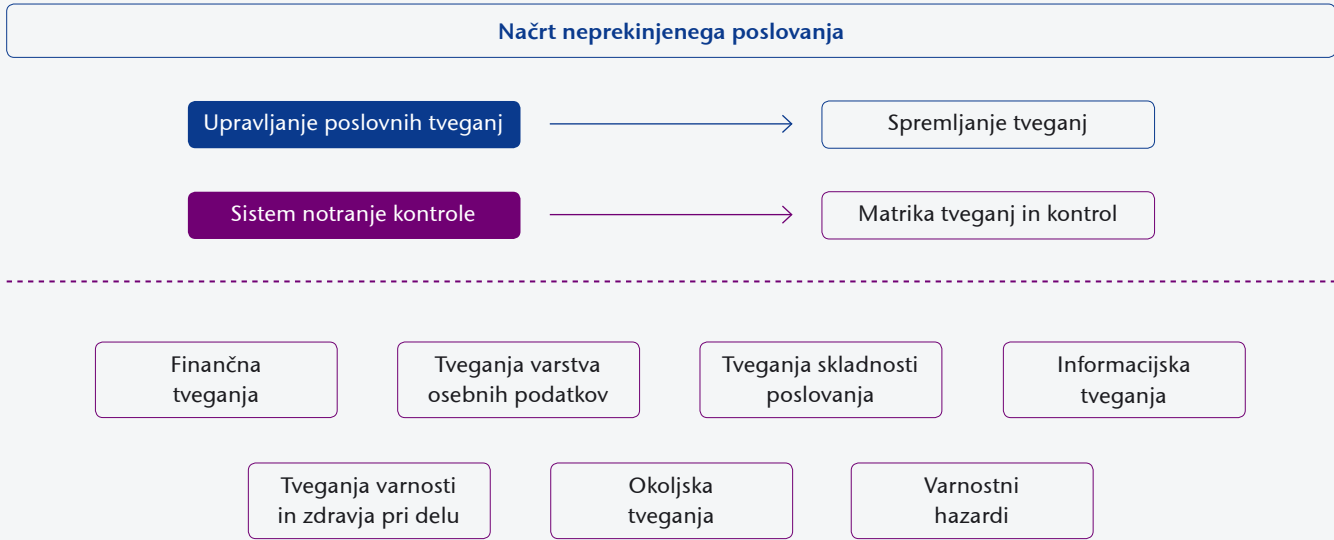
Za upravljanje tveganj je odgovorno vodstvo družbe, v skladu s svojimi pristojnostmi in odgovornostmi pa vsi zaposleni prevzemajo upravljanje tveganj področnih vrst.

Redno izvajamo ukrepe za zmanjševanje tveganj, povezanih z zmanjševanjem nevarnosti letalskega prometa, ki jo povzročajo ptice, varnostni dogodki in vremenski pojavi. V veljavi je načrt neprekinjenega poslovanja, ki vključuje ukrepe za odzive v stiski za zaposlene ali posamezne poslovno kritične funkcije ter opisuje alternativne postopke za vrnitev poslovanja v normalne razmere. Obvladovanje tveganj je podprto z notranjimi kontrolami, katerih cilji so usklajenost z veljavno zakonodajo in predpisi, doseganje strateških ciljev in uresničevanje strategije družbe.

Pri notranjih kontrolah upoštevamo metodologijo COSO z namenom prepoznavanja, merjenja in obvladovanja tveganj, ki se pojavljajo v posameznih poslovnih procesih, kar je tudi praksa na ravni celotne skupine Fraport.

Fraport Slovenija je kot upravljavec kritične infrastrukture Republike Slovenije v skladu z Zakonom o kritični infrastrukturi dolžan izdelati tudi oceno tveganja za delovanje kritične infrastrukture.

Načrt neprekinjenega poslovanja in shema upravljanja tveganj

Poslovna skrivnost, varstvo podatkov in zasebnost

Zavzemamo se za transparentno komunikacijo v okviru spoštovanja poslovne skrivnosti. Zaposleni se zavedajo, da je treba ohraniti zaupnost podatkov v zvezi s poslovanjem in poslovnimi skrivnostmi ter delovati v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov. Družba se zaveda pomena varstva podatkov, zato je na podlagi Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (splošna uredba o varstvu podatkov) in Zakona o varstvu osebnih podatkov sprejela in izdala Pravilnik o varstvu osebnih podatkov.

Pravilnik o varstvu osebnih podatkov opredeljuje tehnične in organizacijske ukrepe ter protokole za zavarovanje osebnih podatkov v družbi Fraport Slovenija. Ti ukrepi in protokoli so namenjeni preprečevanju nepooblaščenega dostopa, spreminjanja, izbrisa ali kakršnekoli druge poškodbe oziroma izgube osebnih podatkov ter temu, da se osebni podatki obdelujejo pošteno in zakonito ter da se zagotavlja spoštovanje vseh ostalih načel varstva osebnih podatkov.

Pravilnik opredeljuje ustrezne ukrepe za varovanje osebnih podatkov za zagotovitev zakonite, poštene in pregledne obdelave osebnih podatkov, ki temelji na veljavni slovenski in evropski zakonodaji s področja varstva osebnih podatkov. V družbi imamo tudi pooblaščen osebo za varstvo osebnih podatkov.

Skladnost poslovanja in integriteta

Smernice za skladnost poslovanja družbe Fraport Slovenija temeljijo na sistemu skladnosti poslovanja skupine Fraport. Sistem skladnosti poslovanja razumemo kot sistematičen postopek, s katerim zagotavljamo, da je ravnanje v celotni družbi v skladu z zakoni in drugimi predpisi. Zajema preprečevanje in odkrivanje neskladnosti ter odziv na ugotovljene incidente in tveganja. Pomaga zaščititi družbo, njene zaposlene in lastnike pred finančno škodo, odškodninskimi zahtevki in zmanjšanjem ugleda. Zgodnji preventivni ukrepi se izvajajo z namenom zmanjšanja ugotovljenih tveganj skladnosti poslovanja. To vključuje predvsem jasne in primerne interne predpise, posebne komunikacijske ukrepe, vzorno vedenje vodstva in spodbujanje kulture naših etičnih vrednot.

Za odkrivanje kršitev uporabljamo ustrezne instrumente. Primeri vključujejo osnovne elemente sistema notranjih kontrol, kot sta ločitev funkcij in načelo dvojnih kontrol za ključne procese. V primeru ugotovljenih kršitev je predviden ustrezen odziv vodstva za odpravo kršitev, zaščito interesov družbe in ohranitev verodostojnosti sistema skladnosti poslovanja. S ciklom preprečevanje – odkrivanje – reakcija dolgoročno izboljšujemo skladnost poslovanja. Učinkovitost sistema skladnosti poslovanja se letno preverja na vodstvenem pregledu.

Zavzemamo se za skladnost z mednarodnimi in lokalnimi protikorupcijskimi zakoni ter zavračamo vse oblike korupcije in podkupovanja. V sodelovanju s konkurenco preverjamo določanje cen in pogojev ter različne dogovore ali sporazume za omejevanje konkurence. Pri tem smo posebej pozorni na dogovore in sporazume s konkurenco, katerih namen je delitev trga ali razdelitev strank. Nekonkurenčnega ravnanja dobaviteljev ne toleriramo, zato v takšnih primerih z njimi prekinemo poslovni odnos. To preverjamo tudi v sklopu izvajanja ocene dobaviteljev.

Varovanje informacij

Zavedamo se pomena informacij in varnega informacijskega sistema, za kar skrbimo s sprejeto Krovno varnostno politiko upravljanja informacij in informacijskega sistema v lasti družbe. Cilj varovanja informacij je preprečiti oziroma zmanjšati posledice varnostnih incidentov na najmanjšo možno mero in zagotavljati neprekinjeno poslovanje družbe.

Z vzpostavitev sistema upravljanja in varovanja informacij smo vzpostavili načelo zaupnosti, razpoložljivosti in celovitosti informacije. Sistem upravljanja informacijske varnosti je zgrajen na osnovi priporočil standarda ISO/IEC 27001.

Varovanju informacij so zavezani vsi zaposleni v družbi, pogodbeni sodelavci, študenti in vsi zunanji partnerji ter njihovi zaposleni oziroma njihovi partnerji v stiku z informacijami, ki so last družbe oziroma jih družba deklarira kot pomembne za njeno poslovanje.

Varovanju informacij so zavezani vsi zaposleni v družbi, pogodbeni sodelavci, študenti in vsi zunanji partnerji ter njihovi zaposleni oziroma njihovi partnerji v stiku z informacijami, ki jih družba deklarira kot pomembne za njeno poslovanje.

Varnost letalskih operacij

V družbi namenjam varnosti veliko pozornost. Pri tem nam pomaga implementirani sistem upravljanja varnosti, s katerim izboljšujemo nivo varnosti na našem letališču. Sistem je sestavljen iz štirih ključnih elementov: varnostne politike, zagotavljanja varnosti, upravljanja varnostnih tveganj in promocije varnosti. Vsakega izmed teh elementov skušamo vsako leto nadgraditi in se s tem nenehno izpopolnjevati.

Nenehno izpopolnjevanje dosegamo:

- z zagotavljanjem aktualnih informacij za naše zaposlene in nadgrajevanjem njihovega znanja z nenehnim usposabljanjem;
- z zagotavljanjem zadostnih finančnih virov, da lahko uresničujemo našo varnostno politiko;
- z opredelitvijo varnostnih odgovornosti za vse osebe v družbi;
- s spodbujanjem pozitivne varnostne kulture s transparentno izmenjavo informacij v zakonskih okvirih;
- z vzpostavljanjem, vzdrževanjem in spodbujanjem pozitivne varnostne kulture s pomočjo proste izmenjave informacij;
- z določanjem varnostnih ciljev na nivoju družbe za dvoletno obdobje;
- z rednim spremljanjem varnostnih indikatorjev;
- z izvajanjem promocije varnosti.

Naša letališka infrastruktura in operativni postopki ustrezajo različnim mednarodnim in nacionalnim varnostnim zahtevam, standardom in priporočilom (ICAO, EU, EASA, ACI idr.), kar se redno preverja z nadzori ter zunanji in notranji presoji. Za nas je pomembno tudi sodelovanje z ostalimi subjekti na letališču, zato že več let deluje letališka skupina za varnost, ki opredeljuje in zagotavlja izvajanje skupaj dogovorjenih varnostnih ukrepov.

Promocija varnosti

Enega izmed temeljev sistema upravljanja varnosti predstavlja tudi promocija varnosti, zato smo se odločili predstaviti vpliv različnih dejavnikov na zaposlene med opravljanjem dela.

Na plakatu je obravnavana tema pomanjkanje komunikacije, zaradi katere lahko nastane nezaželen dogodek. Na sliki je predstavljena situacija, ki je pripeljala do poškodbe nosnega podvozja letala.

Avtor: Boris Oblak

Kako si lahko pomagamo, da preprečimo takšne situacije? Pristojnosti in odgovornosti v procesih dela morajo biti jasno opredeljene. Zelo pomembno je, da se pogovorimo o izvedbi postopka. Kadar dvomimo, moramo to jasno izraziti in pridobiti informacije o pravilni izvedbi postopka.

Pri usposabljanju dajemo velik poudarek nevarnostim, katerim so izpostavljeni naši zaposleni in drugi uporabniki.

Varnost smo promovirali tudi pri rednem izvajanju usposabljanja zaposlenih. Velik poudarek pri usposabljanju dajemo nevarnostim, katerim so izpostavljeni naši zaposleni in drugi uporabniki med opravljanjem svojega dela ali v času zadrževanja na zračni strani letališča. V preteklem letu smo zabeležili dva primera, ki bi lahko privedla do vdora na vzletno pristajalno stezo, in en primer manjše poškodbe letala. Vse te primere smo natančno analizirali in implementirali korektivne ukrepe, s katerimi želimo preprečiti ponovitve takšnih dogodkov. Še vedno zaznavamo veliko število poskusov prevoza nevarnih snovi (večinoma Li-On baterije v elektronskih napravah) v pošti, ki jih redno odkrivamo in vračamo pošiljateljem. Število trkov s pticami se je v primerjavi z letom 2018 povečalo, zato intenzivno iščemo možnosti za izboljšave in nove ukrepe.

Pravična kultura

Angleški izraz »just culture« je postal sestavni del delovanja v letalstvu. Bistvo tega koncepta je učenje na napakah, ki so del delovanja vsakega človeka, pridobivanje izkušenj zaposlenih, ki so se jim zgodile napake, pa zelo dober vir informacij, na podlagi katerih se lahko učimo. Neodvisno poročanje je zaposlenim omogočeno z različnimi načini elektronskega varnostnega poročanja. Vzpostavljen je tudi klasični papirni način varnostnega poročanja (nabiralniki »Safety Box«). V sklopu varnostnega poročanja zagotavljamo zaupnost poročevalca in oseb, omenjenih v varnostnem poročilu. Varnostno poročanje je lahko tudi anonimno. Vsakodnevno si prizadevamo vzpostaviti okolje zaupanja, v katerem lahko zaposleni prosto in brez strahu pred posledicami poročajo o varnostnih zadevah, dogodkih ali nesprejemljivih praksah. Pri tem želimo poudariti, kje obstaja jasna ločnica med sprejemljivim in nesprejemljivim varnostnim vedenjem.

Visoka raven varnosti je ključnega pomena za varno in kakovostno opravljanje naših storitev. Z nenehnim nadgrajevanjem varnostnih standardov družba vse zaposlene spodbuja, da proaktivno in preventivno poročajo ali opozarjajo na potencialne ali dejanske nevarnosti pri delu na zračni strani letališča. Enako velja za poročanje o varnostnih incidentih, nesrečah, varnostnih pomanjkljivostih ali opaženih varnostno spornih situacijah.

Varovanje letališča

Družba Fraport Slovenija je kot upravljavec letališča odgovorna za zagotavljanje varnosti na celotnem ljubljanskem letališču. Varovanje letališča sestavljajo metode in ukrepi, ki so namenjeni zaščiti civilnega letalskega prometa pred dejanji nezakonitega vmešavanja. Osnovni ukrepi varovanja se izvajajo skladno z evropsko in domačo zakonodajo, dodatni ukrepi pa se izvajajo po potrebi, glede na oceno ogroženosti, ki jo pripravijo pristojni državni organi, in ocene ogroženosti, ki jih pripravimo sami ob upoštevanju obstoječih in zaznanih tveganj.

Pogodbena služba za varovanje izvaja operativne varnostne ukrepe v skladu s pogodbenimi obveznostmi, ob upoštevanju vseh relevantnih predpisov na področju varovanja civilnega letalstva, medtem ko družba Fraport zagotavlja potrebno opremo za varovanje civilnega letalstva, ki se uporablja za izvajanje preventivnih varnostnih ukrepov. V ta sklop sodi vsa varnostna oprema, ki se uporablja za pregledovanje prtljage, blaga in potnikov, prav tako tudi oprema za zaščito in varovanje letališča.

V oktobru 2019 je potekla petletna pogodba za izvajanje storitev na področju varovanja civilnega letalstva, sklenjena z varnostno službo G4s. Na javnem razpisu je bila za novo petletno obdobje izbrana varnostna služba Aktiva varovanje, ki je ena večjih varnostnih služb na območju Republike Slovenije.

Kakovost na področju varovanja se preverja v skladu s sprejetim in odobrenim programom ter po načrtu za preverjanje učinkovitosti izvajanja storitev na področju varovanja civilnega letalstva. Glede morebitnih zaznav neskladnosti ali potencialnih izboljšav sodelujemo z vsemi deležniki na letališču. Zavedamo se, da je izboljšave in boljše varnost možno doseči le z dobrim sodelovanjem vseh vpletenih strani. O rezultatih, tako notranjih kot zunanjih nadzorov, redno seznanjamo poslovodstvo družbe, ob koncu oziroma začetku tekočega leta pa predstavimo preteklo stanje tudi na Svetu za varovanje civilnega letalstva letališča Ljubljana. Letališče je dodatno varovano z integriranim sistemom kontrole pristopa in video nadzornim sistemom, ki preprečujeta nepooblaščen dostope na varovane dele letališča ter pomagata pri odkrivanju in razjasnjevanju morebitnih incidentov. V letu 2019 smo nadaljevali s širjenjem in nadgradnjo sistema tehničnega varovanja, kar zajema tudi menjavo obstoječih analognih kamer z novjšimi IP kamerami. Prav tako so bile izvedene določene aktivnosti glede razširitve in izvedbe sistema tehničnega varovanja v novi razširitvi potniškega terminala. Najsodobnejša oprema izboljšuje varnost letalskega prometa in pomaga pri preprečevanju morebitnih incidentov, zato stalno sledimo razvoju tehnologije na tem področju in si prizadevamo za implementacijo le-te v največji možni meri tudi na našem letališču.

Organizacijski varnostni cilji

V primerjavi z letoma 2017 in 2018 v letih 2019 in 2020 ohraniti ali izboljšati indeks trkov letal s kanjo.*

V primerjavi z letoma 2017 in 2018 v letih 2019 in 2020 za 40 odstotkov znižati indeks večjih škodnih primerov na letalih nad 5,7 t.*

V primerjavi z letoma 2017 in 2018 v letih 2019 in 2020 za 25 odstotkov znižati indeks potencialnih ali dejanskih vdorov na vozne steze ali vzletno pristajalno stezo.*

* normaliziran na 10.000 operacij

Strategija in poslovanje družbe

Za uresničitev poslanstva in vizije so ključni štirje strateški stebri, podprti s kadrovsko politiko, ki bodo do leta 2025 tudi glavni viri prihodkov družbe. V letu 2019 smo identificirali 40 strateških in 76 operativnih kazalnikov učinkovitosti.

Strateški stebri do leta 2025

Letalstvo

Letalstvo je osnovna dejavnost družbe, od katere je odvisna večina drugih. Prodoren marketing in fleksibilen ter privlačen motivacijski program sta za konkurenčnost ljubljanskega letališča ključnega pomena.

Komercialne storitve in nepremičnine

Komercialne storitve postajajo vse pomembnejše, ne le kot eden ključnih generatorjev prihodkov, temveč z vplivom, ki ga imajo na potniško izkušnjo, predstavljajo tudi pomembno tržno orodje, ki povečuje konkurenčnost letališča.

Tovor

Razvoj tovarnega prometa je že desetletja strateški cilj družbe. Na področju tovarnega prometa smo v minulih letih zabeležili visoko rast, pričakuje se, da se bo ta trend nadaljeval.

Letalska akademija

Letalska industrija (in celotno letalstvo) je tehnično zelo razvita dejavnost, ki zahteva posebna znanja in izkušnje iz upravljanja letališč. Strokovno znanje je mogoče pridobiti le z dolgoročno zaveznanostjo h kakovostnemu usposabljanju.

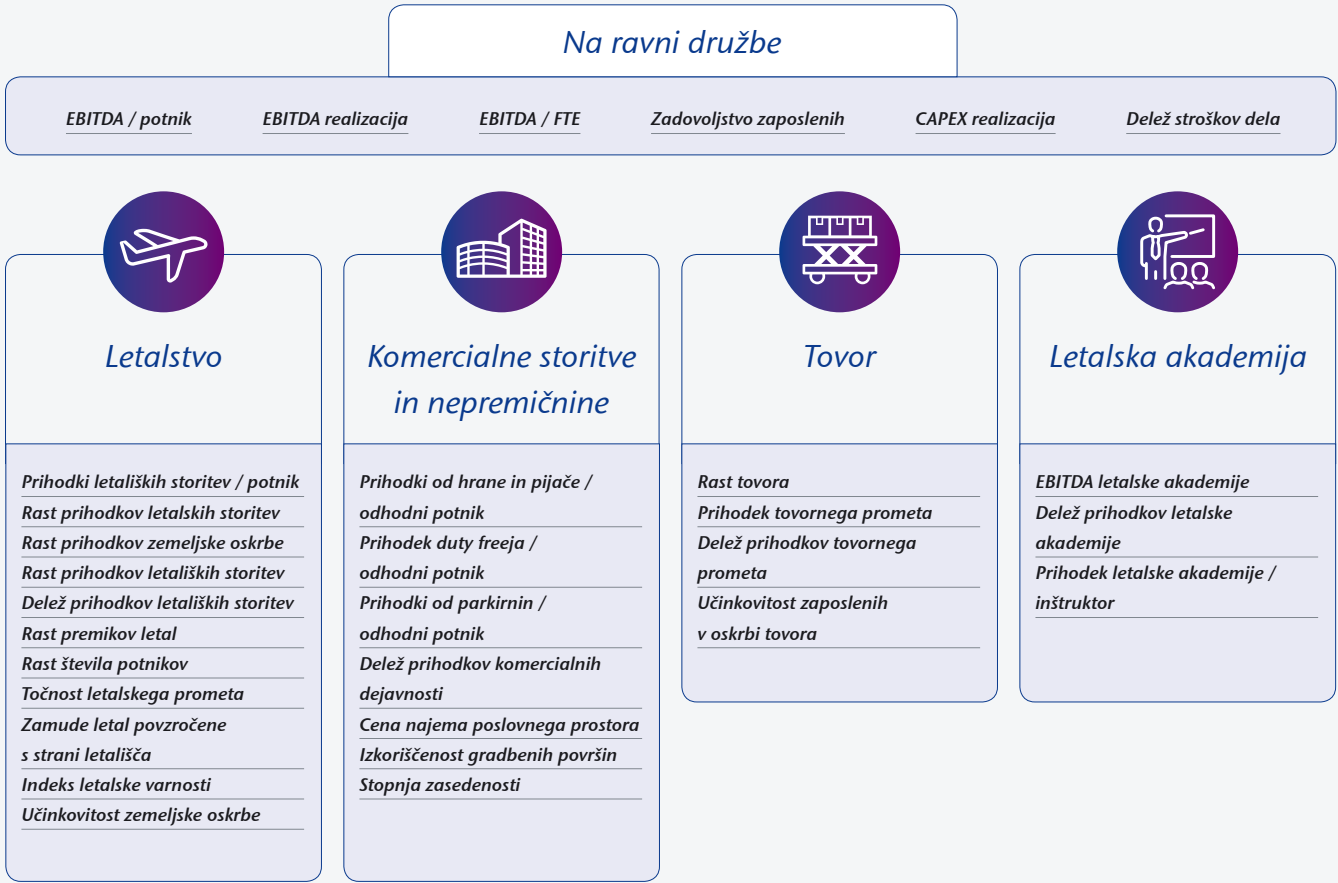
Štirje strateški stebri, podprti z ustrežno politiko človeških virov, so glavni viri prihodkov Fraporta Slovenija.

Postopno

restavriranje prometa iz obdobja pred epidemijo je naša prednostna naloga. Ob občutno zmanjšanem prometu in strukturnih spremembah za celotno letalsko industrijo zaradi posledic epidemije bomo določili novo vizijo, poslanstvo in vrednote.

Janez Krašnja, vodja letaliških storitev

Sistem strateških kazalnikov učinkovitosti

Načrt infrastrukturnega razvoja letališča

Glavni načrt razvoja letališča (t. i. Master Plan) kot strateški razvojni dokument predstavlja razvojni koncept letališča do leta 2040 in omogoča koordinacijo faznega prostorskega načrtovanja letališča in vplivnih območij izven njegovih meja. Dokument zagotavlja, da je letališče pripravljeno zadostiti bodočim potrebam rasti prometa z rezervacijo prostora, ob upoštevanju finančnih zmožnosti družbe in sprejemljivih vplivov na okolje. Master Plan predvideva ključne infrastrukture, ki jih bomo razvijali v naslednjem obdobju. To so predvsem:

- potniški terminal;
- tovarni terminal;
- manevrske površine;
- notranji cestni sistem in komunalna ter energetska infrastruktura.

Zaradi posledic epidemije je družba v zaenkrat še nedefinirano prihodnje obdobje prestavila vse nujne investicije. Prioritete in časovnica bodo pripravljene, ko bo narejena nova pričakovana ocena prometa s poslovnim načrtom in strategijo na podlagi spremenjenih okoliščin. Ne glede na novonastale razmere se nadaljuje gradnja novega potniškega terminala, ki še vedno velja za ključni strateški projekt, od katerega je odvisen nadaljnji razvoj letališča in kakovost njegovih storitev.

Potniški terminal

Potniški terminal je prioriteta razvoja letališča, saj je obstoječi objekt ob normalnem prometu predstavljal ozko grlo predvsem pri prijavi na let, v sortirnici in pri prevzemu prtljage. Čeprav bi ob obstoječem zmanjšanem prometu prostorsko najverjetneje zadostoval, smo sprejeli odločitev, da kljub posledicam epidemije z gradnjo nadaljujemo po zastavljeni časovnici. Zaradi dotrajanosti v njem namreč le s težavo zagotavljamo ustrezen standard za oskrbo potnikov. Poleg tega bi prekinitev pogodbe za gradnjo novega terminala pomenila nastanek gospodarske škode ter plačilo penalov izvajalcu gradbenih del, prav tako družba investicijo v novi terminal razume kot dolgoročno naložbo, ki ji bo v prihodnosti pomagala do hitrejšega okrevanja iz trenutne situacije. Pogodbo za gradbeno-obrtniška in inštalacijska dela smo z izvajalcem GIC Gradnje iz Rogaške Slatine podpisali junija 2019, kmalu za tem so dela dejansko stekla.

Čez leto smo izvedli še nekaj javnih naročil za opremo, na podlagi katerih smo nabavili opremo za sortirnico prtljage, opremo za varovanje in notranjo ureditev prostorov. Razširjeni, novi del terminala bo funkcionalno povezan z obstoječimi površinami. Sedanjemu terminalu bo dodanih 10.000 kvadratnih metrov, vključno z novo odhodno halo s skupaj 14 prijavnimi okenci, petimi linijami za varnostne preglede, dvema trakovima za prevzem prtljage, novo sortirnico prtljage, veliko brezcarsinsko trgovino in novim poslovnim salonom ter s prenovljeno gostinsko ponudbo in promocijskimi površinami. Zmogljivost bo s 500 povečana na 1.250 potnikov na uro. Terminal bo predvidoma dokončan in predan v uporabo do poletja 2021.

Ne glede na posledice epidemije se nadaljuje gradnja novega potniškega terminala, ki še vedno velja za ključni strateški projekt.

Letališko mesto

Z načrtovanim letališkim mestom želi družba razviti osrednje slovensko letališče v prometno platformo, ki bo logistična, poslovna in gospodarska cona v pravem pomenu besede – stična točka različnih, med seboj dopolnjujočih se gospodarskih dejavnosti. V Sloveniji močno primanjkuje večjih konsolidiranih zemljišč za logistične dejavnosti, ki bi bila ustrezno prostorsko in komunalno urejena. Poslovno-logistični center Airport City je zanimiv za investitorje zaradi svoje geostrateške lokacije, saj leži na križišču dveh pomembnih evropskih prometnih koridorjev (TEN-T) in le 125 km od slovenskega pristanišča Luke Koper, kar omogoča tudi do sedem dni krajši tranzitni čas tovora v osrednjo Evropo.

Petnajst hektarjev komunalno opremljenih zemljišč je zanimivih za vlagatelje s področja logistike, hotelirstva in pisarniške dejavnosti. Investitorji cenijo možnosti sodelovanja v obliki dolgoročnega najema zemljišč za dobo 25 let in več.

V letu 2019 je naš partner UPS pričel z izgradnjo svojega novega logističnega objekta severno od Fraportove letalske akademije in zaključil gradnjo poleti 2020. Prav tako bo svoje kapacitete širil DHL Express. V preteklem letu smo zaključili pogajanja in uskladili pogodbeno obveznosti, v letu 2020 pričakujemo gradbeno dovoljenje in začetek gradnje ter v letu 2021 predvideno otvoritev novega objekta. Interes za gradnjo in dolgoročni najem zemljišč je izkazalo še nekaj logistov. Z njimi nadaljujemo usklajevanje pogodb in pridobivanje potrebne dokumentacije za začetek gradnje v prihodnje. K povečanju zanimanja je pripomogel ne samo dober razvoj logistične panoge, pač pa tudi hitra rast okoliških poslovnih parkov (Airport Business Park in Ljubljana Airport Park), kjer že obratujejo logistični centri Kuehne + Nagel in Cargo-partner ter se gradijo tudi novi proizvodni objekti. Poleg poudarka na logistiki družba še naprej spodbuja področje vzdrževanja in popravila letal.

Zaključena so bila pogajanja za novi hangar družbe Solinair. Novi hangar, ki bo meril 49 m x 69 m, bo dolgoročnemu partnerju omogočal razvoj poslovanja in servisiranje tipa letal in velikosti do Airbus 321. Tudi z dolgoletnim partnerjem Adria Tehnika nadaljujemo s pogodbenim usklajevanjem za njihov novi hangar, ki bo omogočal servisiranje širokotrupnih letal. Za povečanje prostorskih kapacitet za vzdrževanje letal je zanimanje pokazalo še nekaj tujih podjetij.

Z načrtovanim letališkim mestom želi družba razviti osrednje slovensko letališče v prometno platformo, stično točko različnih, med seboj dopolnjujočih se gospodarskih dejavnosti.

Plan B

GIC Gradnje

Slika 3: Načrt širitve letališkega mesta

Protim Ržišnik Perc

- Območje 1: LT1 / 14 približno 2,2 ha
- Območje 2: LT1 / 10 približno 2,7 ha, LT1 / 11 približno 2,3 ha, skupna velikost približno 5 ha
- Območje 3: LT1 / 21 približno 2,6 ha, LT1 / 24 približno 3 ha, skupna velikost približno 5,6 ha

- Območje 4: LT1 / 6 približno 1,1 ha
- Območje 5: LT1 / 2 približno 0,5 ha
- Območje 6: LT1 / 2 približno 0,8 ha

Poslovanje

Leto 2019 so najbolj zaznamovale težave in v začetku oktobra tudi stečaj največjega slovenskega letalskega prevoznika Adrie Airways. Zaradi hitre vzpostavitve najbolj donosnih letov in povečanja frekvence (Frankfurt, Zürich, München, Bruselj) v manj kot treh tednih od stečaja Adrie Airways so se prihodki prodaje v letu 2019 glede na preteklo leto znižali le za 2 %. Poslovni prihodki v višini 47.276 tisoč evrov so višji za 1,7 % glede na realizirane v letu 2018 predvsem zaradi višjih drugih poslovnih prihodkov iz naslova unovčenih zavarovanj za terjatve Adrie Airways.

Poslovni odhodki znašajo 36.445 tisoč evrov in realizirane v letu 2018 presegajo za 14 % predvsem na račun višjih stroškov dela in slabitev terjatev do Adria Airways. Hitrejša rast odhodkov od prihodkov v letu 2019 je vplivala na znižanje dobička iz poslovanja pred obrestmi, davki in amortizacijo (EBITDA) glede na leto 2018 v višini 2.839 tisoč evrov. Višja amortizacija v višini 5.442 tisoč evrov v letu 2019 je posledica povečane investicijske dejavnosti v infrastrukturo, ki se bo nadaljevala tudi v leto 2020 z gradnjo novega terminala.

Tudi dobiček iz poslovanja (EBIT), ki je za leto 2019 znašal 10.831 tisoč evrov, je bil 25,3 % nižji v primerjavi z letom 2018. Leto 2019 smo zaključili z dobičkom pred obdavčitvijo v višini 10.481 tisoč evrov in čistim dobičkom v višini 8.733 tisoč evrov, kar je 26,4 % manj kot v letu 2018.

Prihodki prodaje so se v letu 2019 znižali le za 2 %.

Tabela 1: Ekonomski kazalniki v letih 2015–2019 (v evrih)

Kategorija	2015	2016	2017	2018	2019
Bilančna vsota	112.614.155	116.809.665	109.706.000	124.512.598	132.212.108
Naložbe v stalna sredstva	89.305.107	86.254.776	85.555.704	92.298.039	98.878.064
Kapital	100.110.897	102.385.495	93.545.931	105.480.183	113.703.217
Poslovni prihodki	34.899.065	36.068.568	41.889.645	46.483.009	47.275.823
Čisti prihodki od prodaje	34.816.006	35.990.655	41.673.031	46.258.280	45.320.631
EBITDA	13.100.556	14.053.218	16.042.145	19.295.593	16.273.009
EBIT – poslovni izid iz poslovanja	9.142.293	9.978.103	11.686.200	14.529.493	10.831.172
Čisti dobiček	8.441.597	9.047.712	9.646.547	11.870.073	8.733.394
EBITDA / povprečna osnovna sredstva	0,159	0,174	0,198	0,232	0,185
EBITDA / poslovni prihodki	0,375	0,390	0,383	0,415	0,344
Stroški iz poslovanja / poslovni prihodki (v %)	73,8 %	72,3 %	72,1 %	68,8 %	77,1 %

Graf 3: Ekonomski kazalniki v letih 2015–2019 (v tisoč evrih)

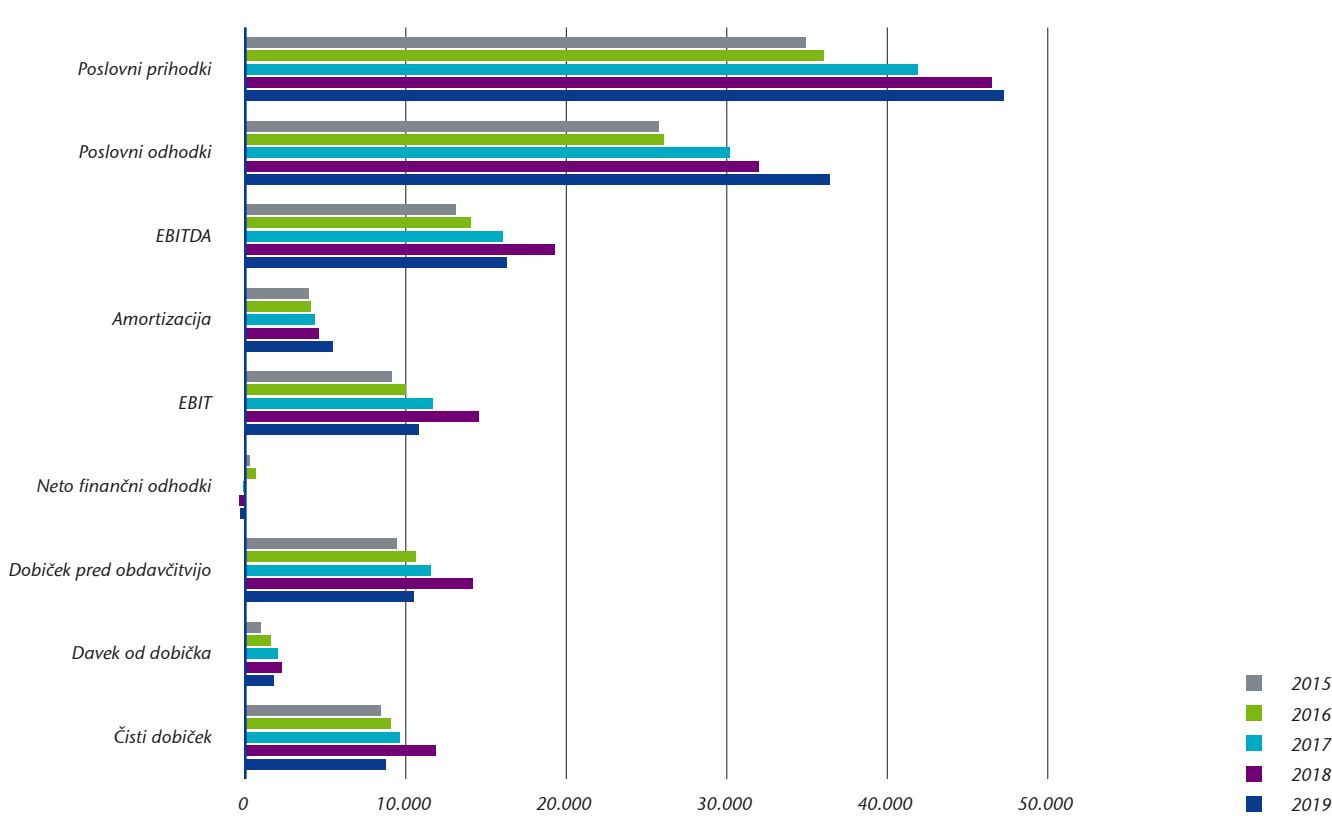

Tabela 2: Izkaz finančnega položaja družbe

(v tisoč evrih)	31. 12. 2018	31. 12. 2019	Deleži 2018 (v %)	Deleži 2019 (v %)	Indeks 19/18
SREDSTVA	126.321	132.212	100,0	100,0	104,7
Dolgoročna sredstva	94.675	100.147	74,9	75,7	105,8
Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	1.617	1.675	1,3	1,3	103,6
Opredmetena sredstva	92.489	97.203	73,2	73,5	105,1
Druga dolgoročna sredstva	568	1.269	0,4	1,0	223,5
Kratkoročna sredstva	5.287	4.272	4,2	3,2	80,8
Denarna sredstva	25.793	27.430	20,4	20,7	106,3
Kratkoročne poslovne terjatve	5.287	4.272	4,2	3,2	80,8
Druga kratkoročna sredstva	567	363	0,4	0,3	64,0
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	126.321	132.212	100,0	100,0	104,7
Kapital	105.102	113.703	83,2	86,0	108,2
Dolgoročne obveznosti	11.868	12.104	9,4	9,2	102,0
Kratkoročne obveznosti	9.352	6.405	7,4	4,8	68,5

Tabela 3: Poudarki iz poslovanja družbe

	2018	2019	Indeks 19/18
PROMET			
Število potnikov	1.818.229	1.727.136	95,0
Število premikov letal	35.512	31.489	88,7
Tovor (v tonah)	25.907	24.875	96,0

POSLOVNI IZID (v tisoč evrih)			
Poslovni prihodki	46.483	47.276	101,7
Prihodki od prodaje	46.258	45.321	98,0
Poslovni odhodki	31.980	36.445	114,1
EBITDA	19.296	16.273	84,3
Amortizacija	4.609	5.442	118,1
EBIT	14.529	10.831	74,5
Neto finančni prihodki/odhodki	-353	-350	99,3
Dobiček pred obdavčitvijo	14.177	10.481	73,9
Davek od dobička	2.273	1.747	76,9
Čisti dobiček	11.870	8.733	73,6
Celotni vseobsegajoči donos v obdobju	11.937	8.576	71,8
Dodana vrednost (poslovni prihodki – stroški materiala in storitev – drugi poslovni odhodki brez prevrednotovalnih poslovnih odhodkov in rezervacij)	34.933	35.905	102,8

BILANCA STANJA (v tisoč evrih)			
Sredstva na dan 31. 12.	126.321	132.212	104,7
Kapital na dan 31. 12.	105.102	113.703	108,2

ZAPOSLENI			
Število zaposlenih na dan 31. 12.	483	478	99,0
Povprečno število zaposlenih iz opravljenih ur	460	481,4	104,7

KAZALNIKI			
Delež EBITDA v poslovnih prihodkih (EBITDA marža)	0,42	0,34	82,9
Delež EBIT v poslovnih prihodkih (EBIT marža)	0,31	0,23	73,3
Čista dobičkonosnost kapitala – ROE (v %)	12,71 %	8,31 %	65,4
(čisti dobiček/povprečni kapital brez čistega dobička proučevanega obdobja)			
Dobičkonosnost sredstev – ROA (v %) (čisti dobiček/povprečno stanje sredstev)	10,06 %	6,76 %	67,2

Potniški promet

V letu 2019 smo v Fraportu Slovenija po dveh letih izrazite rasti prometa zabeležili 5-odstotni padec števila potnikov. Obseg prometa je v največji meri zaznamovala usoda domačega letalskega prevoznika Adrie Airways, ki je po 58 letih poslovanja 30. septembra 2019 objavil stečaj. Do stečaja je imela Adria Airways 50-odstotni delež v številu prepeljanih potnikov na ljubljanskem letališču. V Fraportu Slovenija smo bili na stečaj dobro pripravljeni, zato se je prevzem najbolj donosnih letov Adrie Airways začel že v manj kot treh tednih po njenem stečaju. Že s 16. 10. 2019 je Swiss International Air Lines povezal Ljubljano s Zürichom. Sledil je prihod Lufthanse na linijo Ljubljana–Frankfurt dne 27. 10. 2019 in linijo Ljubljana–München, ki je bila vzpostavljena 1. 11. 2019. Brussels Airlines je linijo Ljubljana–Bruselj vzpostavil 4. 11. 2019. Ob tem velja poudariti tudi, da so obstoječi prevozniki na ljubljanskem letališču povečali frekvence svojih letov ali kapaciteto svojih letal:

- Air France s šest na 13 letov na teden;
- Air Serbia z 11 na 17 letov na teden;
- Montenegro Airlines s štiri na šest letov na teden;
- LOT Polish s sedem na osem letov na teden;
- Aeroflot z 90-sedežnega na 140-sedežno letalo.

V decembru 2019 so tuji prevozniki povečali število potnikov že za 61,5 % glede na december 2018, skupno število potnikov v tem mesecu pa je bilo za 21,3 % manjše kot v decembru 2018. Ob koncu leta 2019 so nepokrite ostale linije za Dunaj, Prago, Kopenhagen, Manchester, Sofijo, Prištino, Skopje, Tirano in Sarajevo. Načrtovali smo, da bomo že v letu 2020 nadomestili 90 % prometa iz leta 2018. Kazalo je, da se bo zgoraj omenjenim prevoznikom iz zimske sezone v poletnem redi letenja 2020 pridružilo še vsaj pet novih, in sicer: British Airways, ki je napovedal, da bo s štirimi leti na teden letel na londonsko letališče Heathrow, Iberia s štirimi leti na teden v Madrid, Finnair dnevno v Helsinke, Windrose dvakrat na teden v Kijev in Israil dvakrat na teden v Tel Aviv. Pričakovanja za čarterski promet so bila primerljiva lanskemu letu. Čarterski prevoznik Trade Air je napovedal, da bo na ljubljanskem letališču baziral eno letalo. Žal so se pričakovanja o nadaljnjem razvoju prometa marca 2020 popolnoma spremenila.

Tovorni promet

Tako kot drugod po svetu se je rast letalskega tovora že konec leta 2018 začela umirjati oziroma celo upadati. Letalski tovorni promet je dober pokazatelj dogajanja v globalnem gospodarstvu in Slovenija v tem primeru ni izjema. Določen delež je k zmanjšanju tovarnega prometa prispeval tudi stečaj Adrie Airways. Izrazit konični promet v določenih dnevih se ni dosti spreminjal oziroma je pri določenih storitvah še bolj intenzivno presegal razpoložljivost kapacitet kot v preteklosti.

Predvidevamo, da se bo tak trend koničnega prometa nadaljeval, zato pripravljamo nekaj scenarijev za rešitev težav v sklopu obstoječe skladiščne infrastrukture oziroma z njeno delno razširitvijo. Še vedno je odprta tudi možnost, da se sledi smernicam Master Plan-a, glavnega načrta razvoja letališča, ki v prvi fazi predvideva 6.000 novih kvadratnih metrov skladišč, ločeno ploščad za oskrbo tovornih letal, na zemeljski strani letališča pa dostopne ceste in manipulativni plato.

Na stečaj Adrie Airways smo bili dobro pripravljeni, zato se je prevzem najbolj donosnih letov začel že v manj kot treh tednih po njenem stečaju.

Tabela 4: Gibanje števila premikov letal v letih 2015–2019

Premiki letal	2015	2016	2017	2018	2019
Javni promet	23.212	23.181	26.045	27.231	23.624
Domači prevozniki	15.973	15.069	17.166	17.651	12.125
Tuji prevozniki	7.239	8.112	8.879	9.580	11.499
Splošno letalstvo	8.444	8.300	7.319	7.128	6.999
Ostalo*	1.238	1.220	1.080	1.153	866
Skupaj	32.894	32.701	34.444	35.512	31.489

Tabela 5: Gibanje števila potnikov v letih 2015–2019

Potniki	2015	2016	2017	2018	2019
Javni promet	1.438.304	1.404.831	1.683.071	1.812.411	1.721.355
Redni prevozniki	1.297.124	1.306.280	1.557.412	1.656.661	1.563.537
Od tega nizkocenovci	171.076	204.316	305.632	357.173	359.695
Čarter prevozniki	141.180	98.551	125.659	155.750	157.597
Splošno letalstvo	3.639	3.811	4.506	4.671	5.560
Ostalo*	22.636	2.834	981	1.147	221
Skupaj	1.464.579	1.411.476	1.688.558	1.818.229	1.727.136

Tabela 6: Vrsta in količina tovora v letih 2015–2019 (v t)

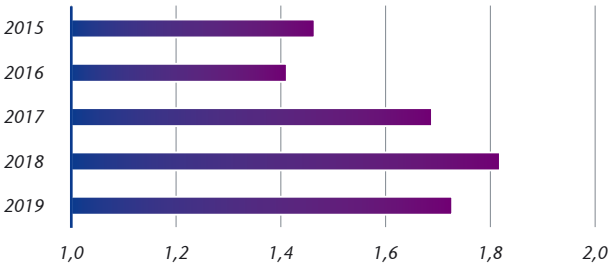
	2015	2016	2017	2018	2019
Letalo	10.144	10.379	12.327	12.378	11.365
Blago	9.015	9.093	10.961	10.903	10.095
Pošta	1.129	1.286	1.367	1.475	1.271
Kamion	8.427	9.202	11.362	13.128	12.864
Ostalo**	298	221	625	401	646
Skupaj	18.869	19.802	24.314	25.907	24.875

* Šolski, pozicijski ali tehnični leti
** Potrdila za carinsko blago

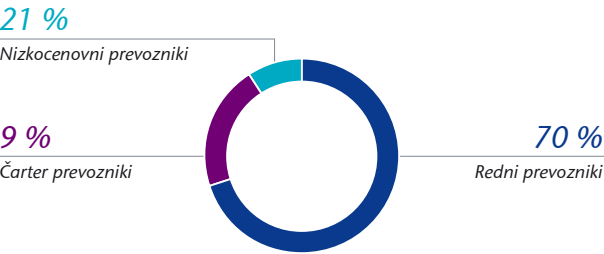
Slika 4: Mreža letalskih povezav

Graf 4: Število potnikov v letih 2015–2019 (v milijonih)

Graf 5: Delež števila potnikov (v javnem prometu) glede na vrste prevoznikov v letu 2019

Trajnostno komuniciranje

Dvosmerno transparentno komuniciranje je temelj naših vrednot, strateške poslovne usmeritve in dnevnega delovanja. S takim omrežjem medsebojnih odnosov lahko pravočasno predvidimo izzive in se nanje odzovemo po najboljših močeh. Prepoznamo pa tudi priložnosti, na katere se skupaj s partnerji hitro odzovemo. S strateškim, tudi kriznim komuniciranjem smo v zadnjem letu preprečili veliko poslovno škodo ter ohranili poslovne in medosebne odnose na spoštljivi ravni.

Načrtovano in sistematično komuniciramo navzven in navznoter. Pri komuniciranju z različnimi javnostmi zasledujemo načela proaktivnega, poštenega, transparentnega in nediskriminatornega komuniciranja ter pravočasnega odzivanja. Najpomembnejše mesto pri komuniciranju dajemo potnikom in drugim uporabnikom letališča, lastniku (vlagatelju), medijem, kupcem, dobaviteljem, zaposlenim in lokalni skupnosti.

Pri komuniciranju zasledujemo naslednje cilje:

- utrjujemo ugled in kredibilnost družbe;
- gradimo zavedanje o identiteti in prednostih družbe;
- gradimo zaupanje v družbo in pripadnost blagovni znamki;
- z uporabniki vzpostavljamo neposreden odnos, ki temelji na dialogu;
- izpostavljamo prednosti,
- pozicioniramo družbo kot napredno, urejeno in razvojno usmerjeno organizacijo, ki intenzivno spremlja trende na področju letalstva, skrbi za potrebe in želje uporabnikov ter jim zagotavlja celovito oskrbo.

Komuniciranje razumemo tudi kot obojestranski pretok idej, stališč in ocen, ki je pomemben za strateško analizo poslovanja in iskanje konsenzov. Na ta način prepoznavamo možnosti za izboljšave, prejemamo povratne informacije in povezujemo posameznike, skupine, oddelke, družbo in lokalno okolje. Eden pomembnih vidikov komuniciranja je tudi trajnostno poročanje. Proaktivno sledimo razvoju trendov komuniciranja med različnimi deležniki in komunikacijskih kanalov, ki jih sinergijsko povezujemo v komunikacijski splet.

V letu 2019 smo vzpostavili nov intranetni portal, ki je ključna komunikacijska točka za vse zaposlene Fraporta Slovenija.

Transparentno

in hitro, a hkrati spoštljivo in sočutno komuniciranje je naše vodilo tudi ob velikih tržnih pretresih. Osredotočamo se na zaposlene, potnike, medije in splošno javnost. S komuniciranjem navznoter in navzven gradimo zaupanje in postavljamo temelje novim potem in priložnostim.

Brigita Zorec, vodja korporativnega komuniciranja

Novi družbeni intranet

V letu 2019 smo vzpostavili nov intranetni portal, ki je ključna komunikacijska točka za vse zaposlene Fraporta Slovenija. Portal omogoča dvosmerno komunikacijo med podjetjem in zaposlenimi, spodbuja njihovo vključenost ter na enem mestu združuje relevantne informacije, ki so nujno potrebne za delo. Ker je narava dela za precejšnji del zaposlenih Fraporta Slovenija terenska – izven pisarniškega okolja (letališka ploščad, hangarji), je intranet dostopen tudi na mobilnih napravah in z upoštevanjem varnostnih standardov tudi od doma oziroma na daljavo. Projekt je bil izveden v več fazah in zasnovan z vključevanjem zaposlenih iz različnih delovnih skupin, ki so sodelovali na delavnicah, pri načrtovanju vsebine in uporabniške izkušnje, pripravi specifikacije projekta, izvedbi, testiranju in pri predaji intraneta v uporabo. Kot osrednje komunikacijsko orodje družbe novi intranetni portal temelji na komunikaciji, ki jo poznamo z družbenih omrežij, s poudarkom na uporabniški izkušnji, ki omogoča:

- družabne funkcije, kot sta komentiranje in všečkanje;
- možnost kreiranja multimedijskih vsebin, tudi videa;

- soustvarjanje vsebine;
- integracijo s poslovnimi in tehničnimi aplikacijami, ki jih zaposleni že uporabljajo;
- označevanje in iskanje vsebin na podlagi atributov (tagging);
- prijave na različne dogodke, rezervacije;
- različne ravni uporabniških pravic in personalizacijo;
- mobilno različico, ki omogoča delo in dostop od kjerkoli in kadarkoli.

Z uporabo intranetnega portala smo zaposlenim olajšali komunikacijo na nivoju posameznik – podjetje, hkrati pa so na novem portalu dobili dostop do vseh informacij, ki jih potrebujejo za vsakdanje delo (npr. detajlni podatki o prihodih/odhodih s podrobnimi podatki o tipu in zahtevah letala).

Odziv zaposlenih je izjemno pozitiven, saj intranet aktivno uporabljajo. S tem se spreminja način, kako se ljudje v okviru organizacije povezujejo in komunicirajo ter s tem prispevajo k dvigu organizacijske kulture. Po besedah zaposlenih je novi intranet hiter, odziven in prijeten za uporabo, tudi na mobilnih napravah, predvsem pa je povezovalen.

Matrika bistvenosti

Strateška usmeritev matične družbe Fraport AG temelji na sistematičnem dialogu z notranjimi in zunanjimi deležniki. Od leta 2010 Fraport AG oblikuje matriko bistvenosti, s katero prikazuje ključne izzive družbe. V matriki bistvenosti prepozna tista področja, ki imajo velik vpliv na poslovno dejavnost in so za družbo strateškega pomena. Hkrati prepozna in vrednoti dejavnike, ki so pomembni za strateške deležnike. Leta 2018 je izvedel oceno bistvenih tem s strani vseh ključnih deležnikov z elektronskim anketiranjem. Bistvene teme zajemajo pet področij: vodenje, ekonomska učinkovitost, zaposleni, družbene skupnosti, okolje.

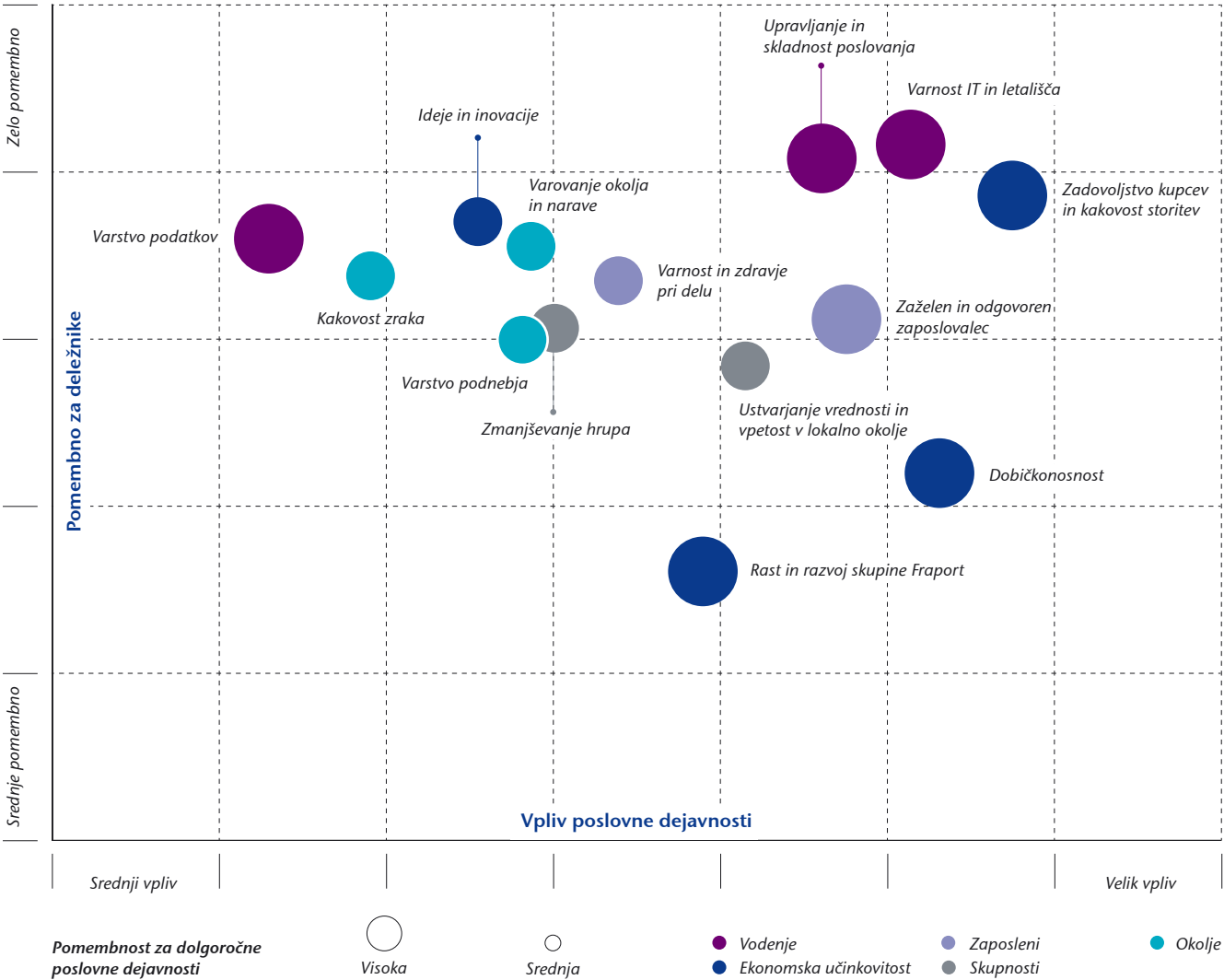
Z vidika poslovanja družbe Fraport AG sta zadovoljstvo kupcev in kvaliteta storitev ocenjeni najvišje, kar je zelo pomembno tudi strateškim deležnikom. Tako družbi kot deležnikom so zelo pomembni vodenje in skladnost poslovanja ter ugled družbe kot zaželenega in odgovornega zaposlovalca. Za Fraport AG je zelo pomembna dobičkonosnost, ki ji strateški deležniki dajejo nekoliko manjši pomen. Družba rast in razvoj v Skupini umešča med visoke prioritete, med tem ko je deležnikom to nekoliko manj pomembno.

Splošno velja, da so vse kategorije področja vodenja ocenjene kot zelo pomembne, prav tako kategorije področja ekonomske učinkovitosti. Varnost in zdravje pri delu ter ideje in inovacije, ki sodijo pod področje zaposleni, so ocenjene kot srednje pomembne. Ta status imajo vse kategorije področij okolja (varovanje okolja in narave, varstvo podnebja, kakovost zraka) in družbenih skupnosti (ustvarjanje vrednosti in vpetost v lokalno okolje, zmanjševanje hrupa).

Poudariti velja, da so kljub določenim razlikam v pomembnosti za Fraport AG vse kategorije pomembne, saj jih drugače ne bi umestil v matriko bistvenosti. Vse kategorije skrbno upravlja in napredek meri.

Fraport Slovenija prevzema bistvene teme, ki jih je definirala matična družba, in jih smiselno prenaša v svoje okolje.

Slika 5: Matrika bistvenosti

Upravljanje in skladnost poslovanja

Odgovorno korporativno upravljanje in skladnost z nacionalnimi in mednarodnimi zakoni in predpisi ter notranjimi politikami. Zaveza proti korupciji in podkupovanju.

Varstvo podatkov

Varovanje osebnih podatkov pred nepravilno uporabo in varovanje pravice do zasebnosti posameznikov.

Varnost IT in letališča

Zagotavljanje varnosti informacijskih sistemov (IT), ki so ključni za zaščito družbe in varstvo podatkov. Ohranjanje visokih standardov operativne varnosti na letališču in izpolnjevanje zakonsko določenih varnostnih obveznosti.

Zadovoljstvo kupcev in kakovost storitev

Močna osredotočenost na kupce in storitve. Povečanje konkurenčnosti skupine Fraport.

Dobičkonosnost

Zagotavljanje donosnosti skupine Fraport s profitabilnimi investicijami in učinkovito uporabo obstoječih virov.

Rast in razvoj skupine Fraport

Rast, konsolidacija in širitev portfelja skupine Fraport.

Ideje in inovacije

Razvoj novih produktov in učinkovitejših procesov.

Zaželen in odgovoren delodajalec

Varstvo delovnih mest in zagotavljanje delovnega okolja, ki ga zaznamujejo raznolikost, enake možnosti in spoštovanje. Zagotavljanje ravnotežja med delom in zasebnim življenjem ter razvojnih priložnosti za zaposlovanje, usposabljanje in ohranjanje pripadnosti zaposlenih.

Varnost in zdravje pri delu

Ohranjanje in promoviranje fizičnega in mentalnega zdravja zaposlenih.

Ustvarjanje vrednosti in vpetost v lokalno okolje

Pozitiven prispevek k gospodarskemu razvoju regije, v kateri posluje letališče. Sodelovanje v dobrodelnih projektih v sosesčini letališča in dialog z našimi deležniki.

Zmanjševanje hrupa

Izboljševanje razmer na področju hrupa v poseljenih predelih okoli letališča in ohranjanje stopnje hrupa pod zakonsko dovoljeno mejo.

Varstvo podnebja

V skladu s Pariškim sporazumom zmanjševati emisije CO₂ s povečevanjem energetske učinkovitosti, produkcijo in rabo energije iz obnovljivih virov ter uporabo sistemov na alternativne pogone.

Varovanje okolja in narave

Skrbna uporaba naravnih virov in nenehno izboljševanje okoljske učinkovitosti, kot so zmanjševanje porabe pitne vode, preprečevanje nastanka odpadkov in povečevanje njihove predelave, zaščita prsti in vode, ohranjanje in pospeševanje biotske raznovrstnosti.

Kakovost zraka

Evidentiranje emisij onesnaževal zraka zaradi letalskih operacij.

Projektna skupina za prenovno intraneta

Strateški deležniki

Strateški deležniki	Cilji	Komunikacijska orodja
Zaposleni	Zadovoljni in motivirani sodelavci Dobri in odprti odnosi Uspešno poslovanje	Dnevno obveščanje o vsem, kar je povezano z družbo in zaposlenimi preko intranetnega portala; redni sestanki in kolegiji; govorilne ure posloводства za zaposlene; oglasne deske; vsakoletna družabna srečanja za zaposlene in njihove otroke; reden in odprt dialog s sindikati in svetom delavcev; odgovori na vprašanja, mnenja in pobude zaposlenih; zbori delavcev; organiziranje in sofinanciranje družabnih dogodkov. Festival zabavno letališče; družbena omrežja.
Potniki in obiskovalci	Najvišja mera upoštevanja želja in potreb naših potnikov in obiskovalcev Zagotavljanje tekočih informacij o naših storitvah ter informacij o letih, ki omogočajo pretok informacij, potreben za mobilnost prebivalstva	Neposreden odnos zaposlenih do potnikov in obiskovalcev; spletno mesto; družbena omrežja, video in digitalne predstavitve; aktivacijski dogodki v potniškem terminalu; brošure in druge tiskovine; sistematično zbiranje in odgovarjanje na mnenja, predloge, pritožbe in pohvale; ogledi letališča; dnevi odprtih vrat; medijske objave o novostih in zanimivostih za potnike in splošno javnost; različne metode merjenja njihovega zadovoljstva.
Poslovni partnerji	Najvišja mera upoštevanja želja in potreb naših partnerjev Doseganje skupnih trajnostnih ciljev in utrjevanje dobrih poslovnih odnosov	Osebna komunikacija: telefonska, elektronska in neposredna (osebna, individualna in skupinska srečanja); tiskovine; elektronske predstavitve in druga predstavitvena gradiva; družbena omrežja.
Lastniki	Doseganje poslovnih ciljev Korektni odnosi Dolgoročen razvoj družbe	Osebna komunikacija; telefonsko in elektronsko komuniciranje; finančno in poslovno poročanje; letno in trajnostno poročilo, poslovni dokumenti in predstavitve.
Lokalne skupnosti	Vzpostavljanje in ohranjanje dobrih odnosov, kakovostnega naravnega okolja in razvoj družbenega okolja	Sponzorska in donatorska podpora lokalnim dogodkom, organizacijam in posameznikom; komuniciranje preko medijev; dnevi odprtih vrat; ogledi letališča; Festival zabavno letališče; omogočanje praktičnega izobraževanja; odgovori in aktivnosti ob pomembnih temah ali vprašanjih, ki jih sproža lokalno prebivalstvo (primer hrup).
Državni organi in organi EU	Upoštevanje predpisanih pristojnosti državnih organov in organov EU v skladu z načeli pravne države	S svojimi izkušnjami in znanjem sodelujemo v postopkih priprav področnih predpisov v fazi javnih posvetovanj.
Mediji	Verodostojno informiranje o dejavnostih družbe Krepitev ugleda družbe in sprotno odpravljanje morebitnih komunikacijskih šumov	Poročila in izjave za medije; poglobljena gradiva in predstavitve; digitalno komuniciranje z mediji; individualna in skupinska osebna srečanja z novinarji; novinarske konference in dogodki za novinarje; ažurni in pošteni odgovori na vsa vprašanja; spremljanje in analiziranje medijskih objav.

Stečaj domačega prevoznika je bil zaradi dolgoletnega tesnega sodelovanja s Fraportom Slovenija za zaposlene v obeh družbah strokovno in osebno boleč dogodek.

Komuniciranje ob težavah in stečaju Adrie Airways

Težave Adrie Airways, ki so se z odpovedmi in zamudami letov stopnjevale čez vse poletje, so doživele vrhunec s prizemljitvijo flote in z začetkom stečaja oktobra 2019. Stečaj domačega prevoznika, ki je bil prepoznavna nacionalna blagovna znamka in je pri nas ustvaril približno polovico prometa, je družbi Fraport Slovenija povzročil pomemben izpad prometa in finančne posledice. Za zaposlene v obeh družbah je bil zaradi dolgoletnega tesnega sodelovanja to strokovno in osebno boleč dogodek. Stečaj nas ni presenetil, saj smo se nanj pripravili. Vedeli smo, da bo to tudi z vidika komunikacij zahteven in kompleksen projekt.

Držali smo se načela transparentne, jasne in hitre, a hkrati spoštljive in sočutne komunikacije, s katero smo se osredotočili na zaposlene, potnike, medije in splošno javnost. Pred stečajem smo komunicirali reaktivno in zadržano. Komentirali smo le dejstva, ne pa špekulacij. Takoj po začetku stečaja smo začeli komunicirati proaktivno, s sporočili za medije ter sklici novinarskih konferenc in zbora delavcev. Poudarjali smo, da trdno verjamemo v nadaljnjo rast prometa na našem letališču. To smo podkrepili s takojšnjo napovedjo novih povezav in dejstvom, da ne glede na občuten izpad prometa izdatno vlagamo v posodabljanje letališke infrastrukture – predvsem v nov potniški terminal.

Pozornost smo posvečali tudi internemu komuniciranju, saj je v prelomnih časih homogena in zavzeta ekipa sodelavcev še pomembnejša kot sicer. Analiza medijskega poročanja v mesecu po začetku stečaja je pokazala intenzivno dnevno izpostavljenost teme in Fraporta Slovenija v povezavi z njo. 96,8 odstotka tega poročanja je bilo nevtralnega. Dobra dva odstotka objav sta bila izrazito pozitivno naravnana, le en odstotek objav je bil do Fraporta Slovenija izrazito negativen.

Družbeno odgovorni projekti

Z obravnavo naše družbeno odgovorne drže kontinuirano preverjamo pričakovanja širšega družbenega okolja glede našega trajnostnega delovanja. Družbeno odgovornost povezujemo z odločitvijo in predanostjo, predvsem pa z dejanji, ki sledijo obljubam. Navkljub vplivom, ki jih ima naša dejavnost na širše okolje, skušamo s številnimi družbeno odgovornimi projekti z umetniško-kulturnega, športnega in humanitarnega področja izkazovati našo predanost k trajnostnemu razvoju ter delovanju v skladu z normami družbeno odgovornega poslovanja. Z družbeno odgovornimi praksami skušamo doprinesti k bolj zdravemu in trajnostno naravnemu gospodarskemu in naravnemu okolju, naš trud k celovitemu in uravnoteženemu poslovanju pa vidimo kot dokaz trajnostne družbene odgovornosti.

Družabni dogodki

Podjetje spodbuja druženje in gradnjo neformalnih odnosov med zaposlenimi, zato organizira različne vrste družabnih dogodkov. Vsako leto organiziramo izlete, športne dogodke, tradicionalno novoletno zabavo za zaposlene in obdarovanje njihovih otrok ob prihodu Dedka Mrza.

Posluj za socialne stiske zaposlenih

Redno dodeljujemo solidarnostne pomoči v primerih smrti zaposlenih ali smrti vzdrževanih družinskih članov. Imamo posluj za socialne stiske zaposlenih, kar se odraža v takojšnjem odzivu in dodelitvi denarne pomoči pri elementarnih nesrečah ter dodelitvi dodatnih dni dopusta zaposlenim, ki so bili udeleženi v nesrečah ali so jih pomagali reševati. Participacijo, zbrano na novoletni zabavi za zaposlene, namenimo otrokom sodelavcev, ki so v hudi finančni stiski.

Sončkova stojnica

Pred veliko nočjo in med decembrskimi prazniki v potniškem terminalu organiziramo Sončkovo stojnico. Izdelke (voščilnice, lutke, okraski, glineni izdelki) ročno izdelujejo osebe s cerebralno paralizo iz Centra Sonček Kranj. Potnikom, obiskovalcem in našim sodelavcem tako nudimo priložnost nakupa idealnega darila v prazničnih dneh. Izkupiček od prodaje stojničnih izdelkov je namenjen osebam z invalidnostjo in zaposlenim v Sončkovih varstveno-delovnih centrih kot nagrada za njihov vloženi trud.

Vodeni ogledi

Na ogledih letališki svet približujemo ljudem, ki ne potujejo z letalom, ali tistim, ki si želijo poglobljeno spoznati njegovo zakulisje.

Najpogosteje sodelujemo z vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami ter fakultetami. Veseli smo tudi obiskov različnih društev in drugih organiziranih skupin. Pogosto nas obiščejo različna prostovoljna gasilska društva, ki jih zanimajo prostori in oprema naše gasilske reševalne enote. Vsako leto nas na tak način obišče več tisoč obiskovalcev.

Promocija zdravja z izjemnimi športnimi dosežki

Promocija zdravja s športnimi aktivnostmi je v Fraportu Slovenija priljubljena dejavnost zaposlenih, ki se v velikem številu udeležujejo predvsem tekaških in kolesarskih prireditev.

Da so naše aktivnosti uspešne, dokazujejo tudi ljubitelji najtežjih športnih izzivov. Med zaposlenimi, ki jih podpiramo, sta gorska tekačica Alenka Pavc in gasilec Anže Habjan, ki tekmujeta v ekstremnih tekaških in gasilskih športnih preizkušnjah.

V letu 2019 smo se veselili tudi uspeha našega sodelavca Gabra Gundeta. Na veslaškem svetovnem prvenstvu za veterane na Madžarskem je v močni konkurenci zasedel odlično 3. mesto v kategoriji dvojni dvojec.

Ostajamo zvesti večletnim sponzorirancem

Tudi v letu 2019 smo ostali zvesti sponzorirancem in donirancem, ki jih podpiramo že več let. Na športnem področju smo nadaljevali sponzorstvo slovenskih nordijskih reprezentanc in maratona Franja. S sponzorstvom Olimpijskega komiteja Slovenije podpiramo olimpijske vrednote in vplivamo na prepoznavnost Slovenije ter slovenskega športa v svetu. Podpiramo tudi razvoj kulture in umetnosti, kot je osrednji poletni kulturni dogodek v prestolnici – Festival Ljubljana, in partnersko sodelujemo z Galerijo Prešernovih nagajencev iz Kranja.

Z manjšimi zneski podpiramo tudi nekatere druge športne dogodke, lokalna športna društva in nadarjene posameznike, doniramo humanitarnim, kulturnim in zdravstvenim ustanovam, društvom v sosednjih občinah in organizacijam, v katerih se udeležujejo naši zaposleni.

Pesniška zbirka Dotiki daljav

Leta 2017 smo v sodelovanju z Galerijo Prešernovih nagajencev iz Kranja izdali prvi del pesniške trilogije z naslovom Dotiki daljav, v kateri so v različnih svetovnih jezikih objavljene pesmi Prešernovih lavreatov. V letu 2019 smo pripravili drugi del, ki obsega obdobje od leta 1971 do leta 1995 ter predstavlja 23 Prešernovih nagajenk in nagajencev, ki so dobili nagrado za pesniško ustvarjanje. Izdaja je likovno opremljena z deli akademskega slikarja Vladimirja Makuca, tudi Prešernovega nagajenca iz omenjenega obdobja. Poslanstvo zbirke je, da bi slovensko poezijo in umetnost ponesla v svet. Za to ni primernejšega kraja od osrednjega nacionalnega letališča, ki je po eni strani reprezentativno središče neke regije, po drugi pa babilonski prostor, kjer se čas, jezik in poti prepletajo ter spletejo v globalni prostor brez geografsko definirane identitete. Knjižico smo razdelili med potnike in tako poskrbeli, da je slovenska poezija poletela na čim več koncev sveta.

Čebelnjak Fraporta Slovenija

Spomladi smo na območju letališča, na travniku za parkirno hišo, postavili čebelnjak Fraporta Slovenija z desetimi panji. Oskrbnik čebelnjaka je lokalni čebelar Franci Strupi iz Spodnjega Brnika. V ličnem in barvitom čebelnjaku so naseljene čebelarje družine avtohtone slovenske vrste kranjska sivka. Kranjsko sivko odlikujejo delavnost, skromnost in odličen smisel za orientacijo. Te lastnosti se zrcalijo tudi v ljudeh, ki za čebele skrbijo in z njimi živijo.

Likovna zbirka Fraporta Slovenija

Osrednje letališče države je lahko tudi galerijski prostor, primeren za predstavitev nacionalne umetnosti in kulture. Ker smo za letalske potnike prvi stik z našo deželo in zadnji, ko iz nje odidejo, je to poslanstvo še toliko bolj pomembno. Likovna zbirka družbe sloni na treh stebrih, predstavlja pa pomemben pregled in prezentacijo slovenske moderne umetnosti, likovnikov gorenjske regije, v katero je vpeto letališče. Velik del naše zbirke je ustvarilo 33 Prešernovih nagajencev. Prav umetnine slednjih umetnikov predstavljajo najbolj zlahten, zaokrožen in prepoznaven del naše zbirke, ki jo v tem delu partnersko nadgrajujemo z Galerijo Prešernovih nagajencev iz Kranja.

Posebnost čebelnjaka so tudi čudovite panjske končnice, ki so jih na naše povabilo izdelali učenci Osnovne šole Davorin Jenko iz Cerkelj na Gorenjskem. Deset izbranih končnic smo trajno namestili na čebelnjak, ostala dela pa so bila razstavljeni na priložnostni razstavi v potniškem terminalu in kasneje še v prostorih šole. Učenci, ki so razstavljali, so si za nagrado na naše povabilo lahko organizirano ogledali letališče in njegovo zakulisje.

Trajnostni odnosi z zaposlenimi

V izjemno dinamičnih, celo pretresljivih časih lahko obstoj in razvoj družbe zagotavljajo le zaposleni, ki ohranjajo strateško vizijo in operativno izkušnost. Fraport Slovenija se ponaša s takimi zaposlenimi, zato si kljub izrednim razmeram izjemno prizadevamo ohraniti največ delovnih mest, kar je možno. Ob tem pa skrbimo za delovne razmere, ki ostajajo spodbudne za osebno in strokovno rast. Kontinuirano usposabljanje, iskreno in celostno komuniciranje, spoštovanje visokih etičnih standardov, zagotavljanje enakih možnosti za vse ter ustvarjanje varnega, zdravega in družini prijaznega delovnega okolja so vrline, ki jim ostajamo zvesti in predani.

Fluktuacija in struktura zaposlenih

V družbi je bilo konec leta 2019 zaposlenih 478 sodelavcev, kar je za 1 % manj kot leto poprej. Po letih rasti zaposlovanja – leta 2018 je bilo v družbi skoraj 13 % več zaposlenih kot leto prej – smo zabeležili majhen padec, ki je bil zaradi dobre strateške pripravljenosti družbe na tržni pretres minimalen.

V naši panogi prevladujejo moški s slabimi 74 %. S strateškim upravljanjem človeških virov skrbimo za takšno starostno strukturo, ki omogoča medgeneracijsko izmenjavo znanj in izkušenj.

V starostnem obdobju do 30 let je zaposlenih slabih 18 %, v obdobju od 31. do 40. leta skoraj 29 % in v obdobju od 41. do 50. leta 33 %. Dobrih 18 % zaposlenih je v starostnem obdobju med 51 in 60 let, dobra 2 % zaposlenih pa je starejših od 60 let. 9 % zaposlenih ima zaključeno osnovno šolo, dobrih 15 % je kvalificiranih delavcev, skoraj 40 % sodelavcev pa ima zaključeno srednjo šolo. 34 % zaposlenih ima terciarno stopnjo izobrazbe: 10 % višjo, 11 % visoko in 13 % univerzitetno, 11 je magistrov znanosti, kar je več kot 2 % vseh zaposlenih.

Tabela 7: Fluktuacija zaposlenih v letih 2017–2019

Starostni razred	Število prekinitev (po lastni volji)*		
	od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017	od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018	od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2019
Do vključno 30 let	1	3	3
Od 31 do 40 let	4	7	8
Od 41 do 50 let	0	4	2
Od 51 do 60 let	0	0	0
Od 61 let naprej	0	0	0
Skupaj	5	14	13

* Brez upokožitev, smrti in prekinitev po 108. členu ZDR-1; upoštevani samo zaposleni za nedoločen čas.

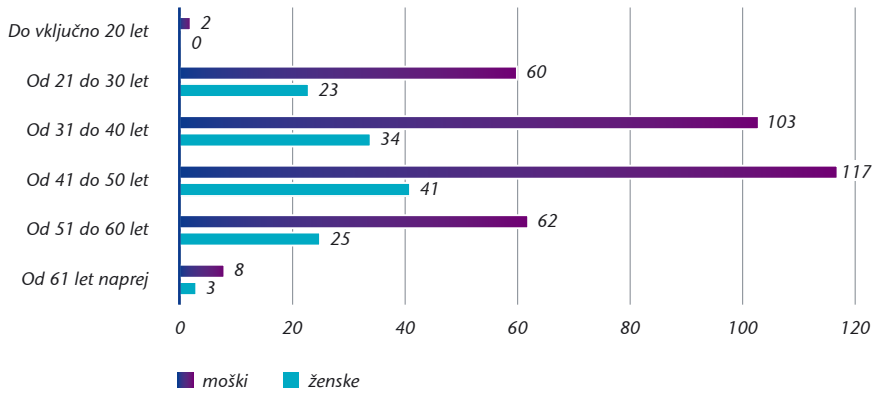

Spodbudno

delovno okolje v turbulentnih in težko predvidljivih razmerah lahko ohranjamo in na novo definiramo le skupaj – z zaposlenimi, ki vidijo sonce nad oblaki, ohranjajo preudarnost, hkrati pa krepijo prilagodljivost in inovativno iščejo nove priložnosti. Ob tem vlagamo v strokovno znanje in veščine ter medsebojne odnose.

Špela Uršič, vodja kadrov in izobraževanja

Graf 6: Število zaposlenih po starosti in spolu na dan 31. 12. 2019

Po letih rasti zaposlovanja smo zabeležili majhen padec, ki je bil zaradi dobre strateške pripravljenosti družbe na tržni pretres minimalen.

Tabela 8: Število zaposlenih po ravni izobrazbe v letih 2017-2019

Ravni izobrazbe po SOK-u	31. 12. 2017	%	31. 12. 2018	%	31. 12. 2019	%
II. stopnja (zaključena osnovna šola)	44	10,28	45	9,32	43	9,00
III. stopnja (nepopolna srednja šola)	0	0,00	0	0,00	0	0,00
IV. stopnja (kvalifikacija)	72	16,82	83	17,18	74	15,48
V. stopnja (zaključena srednja šola)	168	39,25	193	39,96	190	39,75
VI. stopnja (zaključena višja šola)	35	8,18	44	9,11	46	9,62
VII. stopnja (zaključena visoka šola)	42	9,81	49	10,14	51	10,67
VIII. stopnja (zaključena fakulteta)	61	14,25	60	12,42	63	13,18
IX. stopnja (zaključen magistririj znanosti)	6	1,40	9	1,86	11	2,30
X. stopnja (doktorat znanosti)	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Skupaj	428	100,00	483	100,00	478	100,00

Zagotavljanje enakih kariernih možnosti

Kot družba, ki deluje v mednarodnem okolju, spodbujamo raznolikost zaposlenih, delujemo po načelu enakosti in zavračamo vse oblike diskriminacije. S politiko zaposlovanja in odnosom do sodelavcev zagotavljamo enake možnosti glede na spol, raso, polt, starost, zdravstveno stanje oziroma invalidnost, versko, politično ali drugo prepričanje, članstvo v sindikatu in svetu delavcev, nacionalni ali socialni izvor, družinski status, premoženjsko stanje, spolno usmerjenost ali druge osebne okoliščine.

Preprečevanje mobinga

Odklanjamo vsakršna ravnanja, ki bi prizadela dostojanstvo in osebnost zaposlenih. S Pravilnikom o preprečevanju in odpravljanju posledic nadlegovanja in trpinčenja na delovnem mestu zagotavljamo ukrepanje v primeru kršitev. Zaposlenim so za pomoč pri obravnavanju in preprečevanju mobinga na voljo strokovno usposobljeni pooblaščenici.

Komuniciranje z zaposlenimi

Pri komuniciranju z zaposlenimi stremimo k dobri obveščenosti. Zaposlene seznanjamo s strategijo, vizijo, poslanstvom, vrednotami družbe, z drugimi pomembnimi informacijami in z njimi vzpostavljamo dialog. Osrednje mesto pri komuniciranju z zaposlenimi predstavlja intranetni portal.

Orodje sporazumevanja med zaposlenimi predstavljajo tudi redni sestanki, oglasne deske, za novozaposlene sodelavce so pripravljena uvajalna kroženja po oddelkih. Poudarek je na osebni komunikaciji med vodstvom in sodelavci, ob tem uporabljamo tudi elektronske načine (e-naslov, telefon, digitalne aplikacije idr.).

Redno sklicujemo zборе delavcev, vodstvo sodeluje na sejah sveta delavcev.

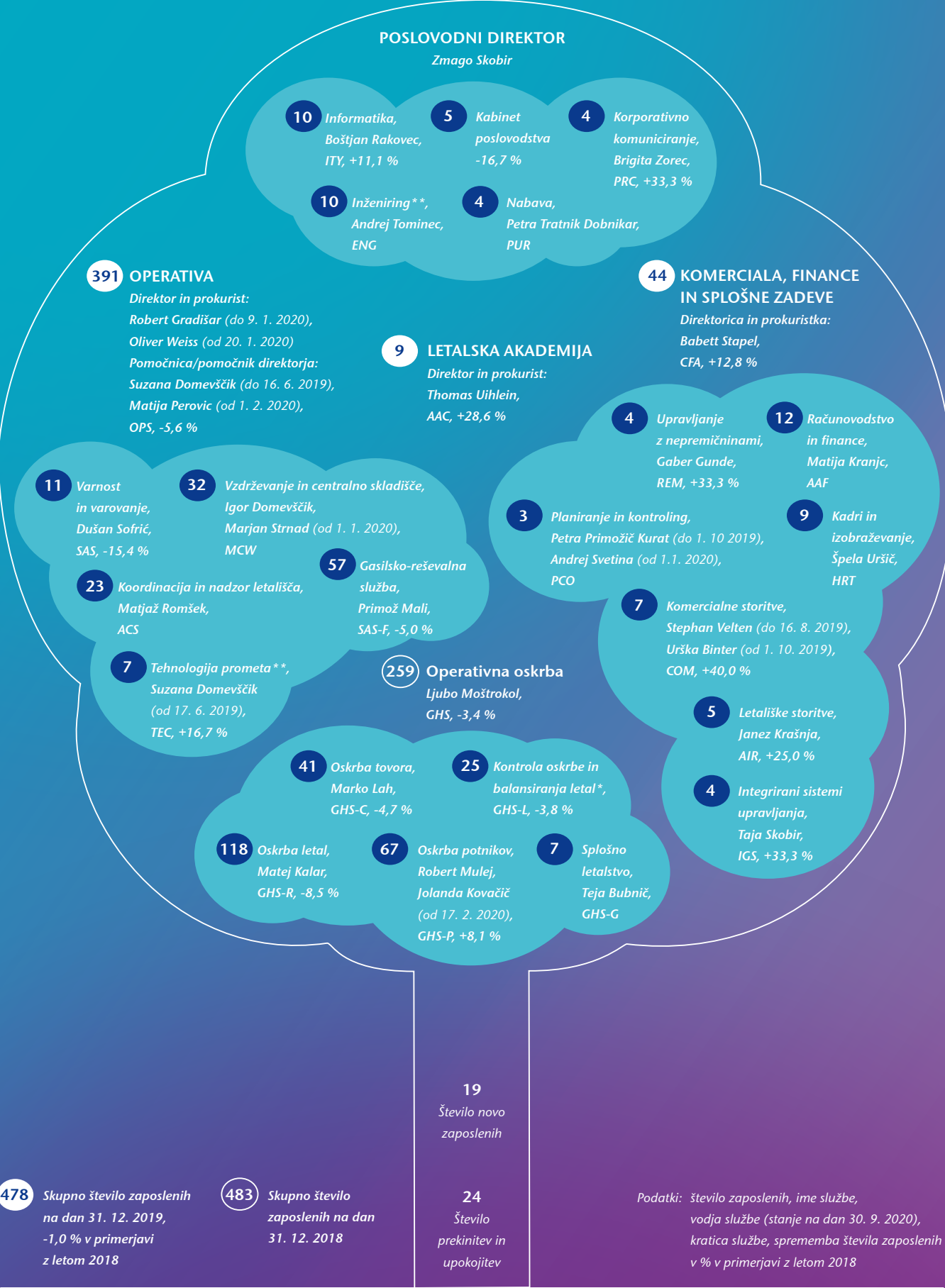
Letno pripravljamo srečanja za zaposlene in njihove otroke ter smo naklonjeni druženju sodelavcev v obliki športnih in kulturnih srečanj.

Etični kodeks in standardi ravnanja

Smernice za etično in moralno ravnanje zaposlenih in drugih oseb, ki opravljajo delo v družbi ali zanjo, smo zapisali v Etični kodeks za zaposlene in Standarde ravnanja. Etični odbor, ki deluje od leta 2014, je pristojen za obravnavo morebitnih prijav kršitev etičnega ravnanja ali drugih nepravilnosti v družbi. V letu 2019 ni bilo nobene prijave kršitve etičnega kodeksa. Prijave resnih kršitev se lahko posredujejo tudi zunanji varuhinji človekovih pravic Fraport AG, pri čemer je zagotovljena anonimnost prijaviteljev.

Zaposlene seznanjamo s strategijo, vizijo, poslanstvom, vrednotami družbe, z drugimi pomembnimi informacijami in z njimi vzpostavljamo dialog.

Slika 6: Drevo zaposlenih

* S 1. 5. 2019 postane samostojna organizacijska enota nivoja 4 (prej nivoja 5)
** S 17. 6. 2019 razdružitve organizacijske enote Tehnologija in inženiring v samostojni enoti Inženiring in Tehnologijo prometa

Delo otrok in mladostnikov

Družba zavrača vse oblike prisilnega dela otrok. Starostna meja dovoljene zaposlitve ne sme biti pod starostjo, do katere so otroci zavezani obiskovati osnovno šolo, in v nobenem primeru ne sme biti nižja od 15 let. Mladostniki ne smejo biti izpostavljeni nikakršnim nevarnim situacijam ali kakršnikoli situaciji, ki bi lahko negativno vplivala na njihovo zdravje.

Merjenje zadovoljstva zaposlenih

Merjenje organizacijske klime Fraport Barometer smo izvedli novembra 2019, v njem je sodelovalo 445 zaposlenih, kar predstavlja 93 % vseh. Stopnja (indeks) zadovoljstva je bila 3,32. Ob tem je treba poudariti, da so bila vprašanja prenovljena in je bil zaradi primerljivosti rezultatov indeksa ohranjen le izbor stalnih devetih (od skupno 42) izjav iz raziskave, pri katerih je sicer 1 najboljša in 6 najslabša možna ocena.

Glede na preteklo leto se je pri zaposlenih izboljšalo zaupanje v odgovorno ravnanje posloводства in njihovo upoštevanje interesov zaposlenih pri sprejemanju odločitev. Dobro so bile ocenjene sposobnosti vodij, stalnost in varnost zaposlitve, prav tako so zaposleni ponosni, da delajo v Fraportu Slovenija. Raziskava je pokazala tudi, da so priložnosti za izboljšave predvsem na področju kariernega razvoja in plačila za opravljeno delo. Pri slednjem vseeno velja omeniti, da so zaposleni v operativnih službah s plačilom zadovoljnejši kot v preteklem letu.

445 zaposlenih je sodelovalo v raziskavi merjenja organizacijske klime.

Odbor za skladnost poslovanja

Odbor za skladnost poslovanja sestavljajo trije člani:

- vodja integriranih sistemov upravljanja kot pooblaščen oseba za skladnost poslovanja;
- vodja kadrov in izobraževanja;
- pravnik.

Osnovni nalogi odbora sta:

- obravnavanje kršitev skladnosti poslovanja in priprava ukrepov za takojšnjo eliminacijo neskladnega ravnanja;
- obravnavanje izjave o družinskih članih, povezanih osebah in konkurenčnih dejavnostih zaposlenih ter presojanje o vrsti konflikta interesov in morebitnih posledicah, če tak konflikt nastane.

Če je odločitev o obstoju konflikta interesov pozitivna, so lahko predlogi za njegovo obvladovanje naslednji:

- organizacijski ukrepi v zvezi z nadzorom dela zaposlenega;
- funkcionalno ločevanje dejavnosti zaposlenih, da bi preprečili sočasno vključenost določenega zaposlenega v različne službe ali dejavnosti, če to lahko povzroči konflikt interesov;
- ponudba drugega delovnega mesta v družbi, kjer konflikt interesov ne bo obstajal;
- zavrnitev zahtevka za zaposlitev (če je vložena vloga za imenovanje na določeno delovno mesto).

Odbor za skladnost poslovanja je v letu 2019 obravnaval tri kršitve skladnosti poslovanja, ki so bile odpravljene z različnimi ukrepi.

3,32 je znašal indeks zadovoljstva zaposlenih v letu 2019.

Družini prijazno podjetje

Nadaljevali smo implementacijo vseh sprejetih družini prijaznih ukrepov, med katerimi bi izpostavili obdaritev prvošolčkov in korporativno prostovoljstvo. Za 25 naših malčkov je bil 2. september 2019 prav poseben dan. Da bi bili prvi dnevi v novem okolju za prvošolčke še lepše doživetje, smo jim v Fraportu Slovenija pripravili presenečenje. Podarili smo jim magnetno knjigo, s pomočjo katere so mali radovedneži lahko spoznavali živali sveta. V začetku oktobra je v Centru Korak potekala korporativna prostovoljna akcija. Akcije se je udeležilo 15 zaposlenih, ki so v srčni delovni vnemi osem ur pomagali pri prenovi prostorov in oblikovanju lesenih kock za družabne igre. V novopridobljenih prostorih, ki bodo namenjeni rehabilitaciji oseb po pridobljeni možganski poškodbi, so skrbno pobrusili in pobarvali vrata, stene, strope, opaže, radiatorje in ograje stopnišč. Prav tako so svežo podobo nadeli klopcom na bližnjem vrtu Centra Korak. Naši prostovoljci so bili zelo spretni in hitri tudi pri brušenju in barvanju lesenih kock za družabne igre, ki bodo namenjene za prodajo na novembrskem Korakovem bazarju in poslovna darila. Prostovoljci Fraporta Slovenija so se po najboljših močeh potrudili, da uporabnikom Centra Korak omogočimo še kvalitetnejše bivanje in rehabilitacijo. Osebe je uporabniki so nas pospremili z veliko mero hvaležnosti in zadovoljstva. Družini prijazno podjetje pa je le eno od področij, v okviru katerih si podjetje prizadeva, da bi se zaposleni na delovnem mestu dobro počutili.

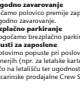
Zaposlenim so na voljo še številne druge ugodnosti. Zbrali smo jih na enem mestu in zaposlene v obliki plakatov pozivali k njihovemu koriščenju v čim večji meri. Ugodnosti smo podrobno navedli po sklopih: zdravje, družabno življenje, prosti čas, družina in finančne ugodnosti.

Znižanju nenujnih stroškov pri poslovanju družbe, se bomo v letu 2020 prilagodili tudi z zmanjšanjem ugodnosti za zaposlene.

Ugodnosti za zaposlene

Kako skrbimo za vas?

Fraport Slovenija belati vsajeno rast prometa na letališču. K dobrih rezultatom bistveno prispevate zaposleni v družbi, saj brez strokovno usposobljenih sodelavcev, z vključenimi in pripravljenimi ter sposobnostjo medsebojnega sodelovanja, družba takih rezultatov ne bi mogla dobiti. Hvalilecimo vas za doprinos vsakega posameznika in si prizadevamo, da bi se naši sodelavci na delovnem mestu in izven njega dobro počutili. Ta prizadevanja urejajemo s številnimi ugodnostmi za zaposlene. Preverite, ali jih poznate in ali so med njimi taktine, ki so vam na voljo, pa jih do sedaj še niste izkoristili.

Zdravje

Cepjenje
Hudimno cepjenje proti klopemmu (navigenogonofalio in oseneti gripi).

Jutranja vadba
Vsak teden vsajeno brezplačno jutranjo vadbo.

Program Vitalitai - "Zdravi in vitalni na delovnem mestu"
Organizirano brezplačno diagnostično merilo z posredovanjem in spoznavanjem zaposlene pri dispanziju zdravstvenih ciljev.

Športna aktivnosti
Medimno igrami ducan za športne aktivnosti, vključeno karitino za izboljšanje ter organizirano športno ducan za delavce kluba.

Trava sadja
Vsak teden vsajeno trava sadja.

Prosti čas

Delo s skrajšanim delovnim časom
Organizirano ducan s krajšim delovnim časom (tudi ducan zdelno upravnega služnika).

Počitniške namestitve
Medimno ugodnosti bivanje s počitniških namestitvah.

Nagradna odsotnost zaradi socialnih in zdravstvenih razlogov
Na 2delo ducan ducan odsotnost zaradi socialnih razlogov brez nadomestila plačila.

Fleksibilni prihod na ducan
Zaposleni, ki delajo v administraciji, morajo biti odsotni prihod na delovnem mestu med 9. in 15. uro, prej so prihod imajo možnost fleksibilnega prihoda na ducan.

Finančne ugodnosti

Zvišanje osnovne plače
Osnovno plačo avtomatično vsako leto zvišamo za 0,8 %.

Variabilni del plača
Nagradno ducan uspešnost zaposlenih.

Letna nagrada za poslovno uspešnost
V letnem ducan poslovno uspešnost ducan ducan vsajeno ducan uspešnost letno nagrado za poslovno uspešnost.

Povračilo stroškov prehrane in prevoza
Posamezni stroški prehrane in prevoza ducan nakupovalni cilje, ki so na ducan ducan uspešnost.

Nadomestilo za čas odsotnosti zaradi bolezni ali poškodbe
Uplačeno 90% nadomestila za čas odsotnosti zaradi bolezni ali poškodbe.

Solidarnostna pomoč
Solidarnostna pomoč uplačeno v primerih dolgotrajnih bolezni odsotnosti in dostavljanih uspešnost.

Dodatno pokojninsko zavarovanje
Uplačeno 4 % vsajeno plače zaposlenega v pokojninski ducan.

Nagradno zavarovanje
Uplačeno vsajeno vsajeno zaposlenega za vsajeno zavarovanje.

Brezplačno parkiranje
Organizirano brezplačno parkiranje.

Popusti za zaposlene
Zaposleni imajo popuste pri poslovnih partnerjih (Cape, za letalske karte, hrano in plačila na letališču ter ugodnosti v poslovnih brezzastavni prodajalni Cape Shop).

Zdravje

Cepjenja
Jutranja vadba
Program "Zdravi in vitalni na delovnem mestu"
Športne aktivnosti
Sveže sadje

Prosti čas

Delo s skrajšanim delovnim časom
Pocitniške namestitve
Neplačana odsotnost zaradi socialnih in zdravstvenih razlogov
Fleksibilni prihod na ducan

Finančne ugodnosti

Zvišanje osnovne plače
Variabilni del plača
Nagrada za poslovno uspešnost
Povračilo stroškov prehrane in prevoza
Nadomestilo za čas odsotnosti zaradi bolezni ali poškodbe
Solidarnostna pomoč
Dodatno pokojninsko zavarovanje
Nezgodno zavarovanje
Brezplačno parkiranje
Popusti za zaposlene

Družabno življenje

Izleti
Zabave
Korporativno prostovoljstvo

Družina

Fleksibilni delavnik
Obdaritev otrok
Varstvo otrok
Družinski dogodki

Izobraževanje in usposabljanje kot podporni steber

Fraport Slovenija gradi svojo dolgoročno konkurenčno prednost na vrhunskem znanju z multidisciplinarnih področij, povezanih z letalstvom. S tem podpornim stebrom se pozicionira na globalnem letalskem trgu. Steber vključuje številne module internih in eksternih izobraževanj in usposabljanj, visoko kompetentno Fraportovo letalsko akademijo in najodobnejši vadbeni center z vrhunsko tehnološko opremo.

Usposabljanja zaposlenih

V družbi dajemo velik pomen znanju in razvoju naših zaposlenih. Glede na trenutne in bodoče potrebe po novem znanju vsakoletno pripravljamo plane izobraževanj v okviru družbe in izobraževalnih ustanov v Sloveniji in tujini. Družba sicer izvaja dejavnost, za katero so potrebna specifična znanja. Za večino teh znanj so potrebne licence, ki se jih pridobi preko Javne agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije. Podlaga za pridobitev ali podaljšanje licence so redna usposabljanja.

Vsa dokazila v zvezi z usposabljanji in izobraževanji so dostopna v osebni mapi zaposlenega. Vsi postopki specifičnega znanja so dokumentirani in se stalno posodabljaajo ter usklajujejo z zahtevami regulative in letalskih prevoznikov.

Med zaposlenimi je zagotovljena takšna razširjenost znanja, da je vedno na voljo dovolj osebja s specifičnim znanjem za izvajanje osnovnih procesov družbe.

Interna usposabljanja

V letu 2019 je bilo za redno zaposlene izvedenih 13.510 ur usposabljanj, ki se jih je udeležilo skupno 3.445 udeležencev. V povprečju je vsak zaposleni na letni ravni opravil 28,1 šolske ure, kar je za devet ur manj kot leto prej, v katerem je bilo opravljenih 37,1 ure na zaposlenega. Večji del izobraževanj je bil izveden s področja strokovnega usposabljanja na delovnem mestu, prehoda na nove informacijske sisteme in učenja tujega jezika. Veliko skrb smo namenili razvoju vodstvenih kompetenc naših vodij.

Usposabljanja zunaj družbe

V letu 2019 so se zaposleni udeležili skupno 123 izobraževanj zunaj družbe. Med njimi prevladujejo izpopolnjevanja in nadgradnja strokovne usposobljenosti zaposlenih za delo, ki ga opravljajo, ter usposabljanje gasilcev.

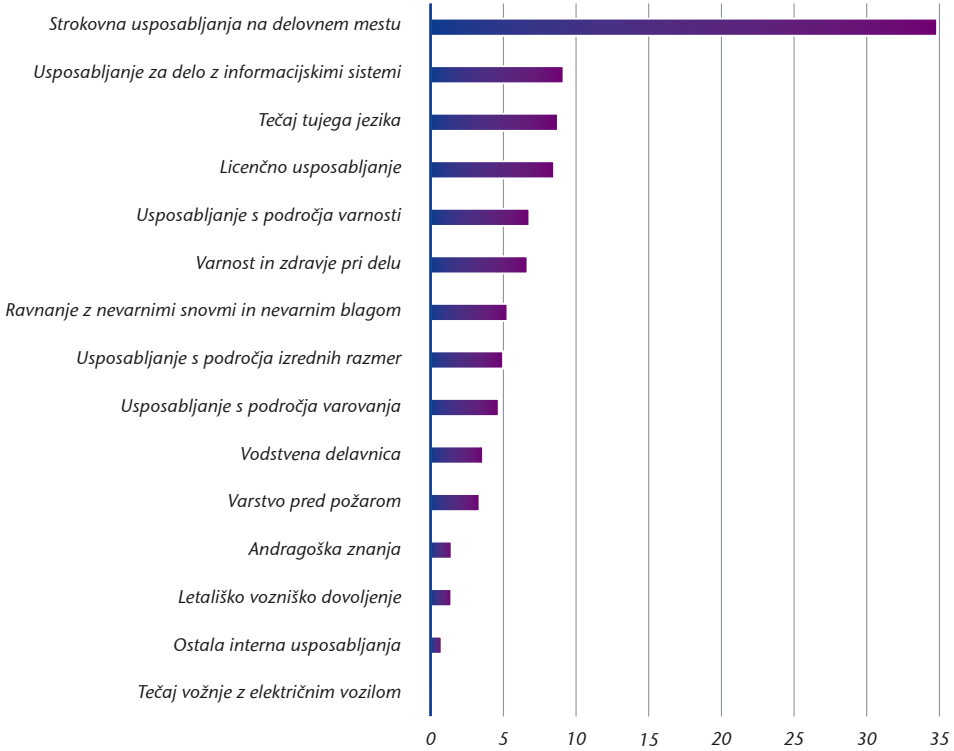
Zunanjih izobraževanj se je udeležilo 274 slušateljev. Skupaj so opravili 8.573 ur. Na posameznega slušatelja je bilo izvedenih 31,3 ure izobraževanj, na zaposlenega v družbi pa povprečno 17,8 ure.

Eksterna usposabljanja

Družba poleg internih usposabljanj izvaja in organizira tudi usposabljanja zunanjih kandidatov, kjer je bilo v letu 2019 vključeno 1.844 udeležencev iz različnih podjetij.

Največ je bilo opravljenega usposabljanja v okviru obnavljanja znanja s področja varovanja in varnosti na letališču.

Graf 7: Vrste internih usposabljanj v letu 2019 (po urah v %)

35 %
vseh usposabljanj je bilo izvedenih za strokovna usposabljanja na delovnem mestu.

Tabela 9: Interna usposabljanja v letu 2019

Vrsta usposabljanja	Število udeležencev	Število šolskih ur	%
Strokovna usposabljanja na delovnem mestu	748	4.704	34,82
Usposabljanje za delo z informacijskimi sistemi	156	1.232	9,12
Tečaj tujega jezika	590	1.180	8,73
Licenčno usposabljanje	135	1.144	8,47
Usposabljanje s področja varnosti	324	914	6,77
Varnost in zdravje pri delu	299	897	6,64
Ravnanje z nevarnimi snovmi in nevarnim blagom	162	711	5,26
Usposabljanje s področja izrednih razmer	184	670	4,96
Usposabljanje s področja varovanja	228	630	4,66
Vodstvena delavnica	120	484	3,58
Varstvo pred požarom	341	451	3,34
Andragoška znanja	6	192	1,42
Letališko vozniško dovoljenje	64	189	1,40
Ostala interna usposabljanja	78	98	0,73
Tečaj vožnje z električnim vozilom	10	14	0,10
Skupaj	3.445	13.510	100,00

13.510
ur internih usposabljanj

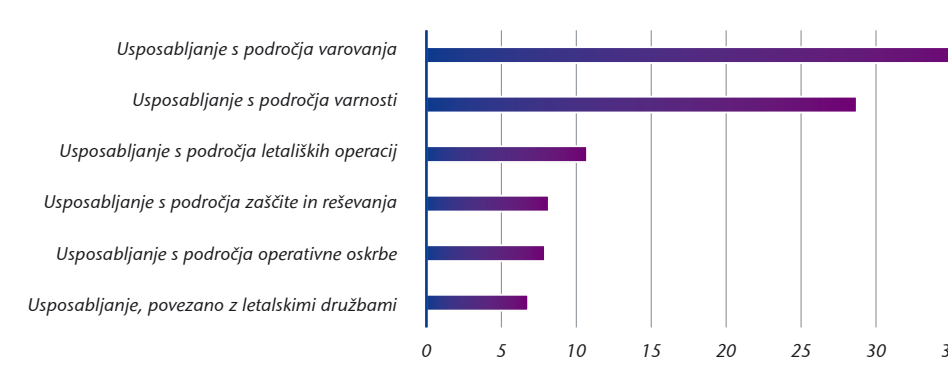
7,2
usposabljanj na zaposlenega

28,1
šolske ure na zaposlenega

Tabela 10: Eksterna usposabljanja v letu 2019

Vrsta usposabljanja	Število udeležencev	%
Usposabljanje s področja varovanja	710	37,69
Usposabljanje s področja varnosti	541	28,72
Usposabljanje s področja letaliških operacij	202	10,72
Usposabljanje s področja zaščite in reševanja	154	8,17
Usposabljanje s področja operativne oskrbe	149	7,91
Usposabljanje, povezano z letalskimi družbami	128	6,79
Skupaj	1.884	100,00

Graf 8: Vrste eksternih usposabljanj v letu 2019 (po številu udeležencev v %)

1.884
zunanjih udeležencev

66 %
vseh usposabljanj je bilo izvedenih s področja varovanja in varnosti.

Letalska akademija

Letalska akademija odgovarja na potrebe po usposabljanjih za udeležence iz Skupine Fraport in širšega trga. Akademija predstavlja širitev osnovne dejavnosti Fraporta Slovenija. Fraport AG in Fraport Slovenija sta marca 2019 na ljubljanskem letališču odprla novi center za usposabljanje letalske akademije, vreden 6 milijonov evrov. Pričakuje se, da bodo potrebe po strokovnih usposabljanjih znotraj Skupine Fraport in na širšem trgu strmo rasle.

Center za usposabljanje zagotavlja več kot 1.500 kvadratnih metrov notranjega prostora za učilnice, simulatorje in drugo specializirano opremo, pred centrom pa je vadbeni poligon za praktična usposabljanja ob simulacijah realnih situacij požarov, onespoblenih zrakoplovov in drugih nesreč. Akademija skupaj s svojimi partnerji ponuja širok nabor usposabljanj. Akademija je k usposabljanjem pristopila celovito.

To pomeni, da združuje strokovnjake iz Skupine Fraport in jih pri oblikovanju celovitih učnih programov povezuje s specializiranimi partnerji. Trenutno je na voljo 36 programov, predvsem s področja gasilstva, zaščite in reševanja, nekaj tudi s področja kriznega upravljanja, letaliških operacij in operativne oskrbe.

V prihodnjih letih se bo področje izobraževanj in programov še razširilo.

Vadbeni poligon omogoča praktična usposabljanja ob simulacijah realnih situacij požarov, onespoblenih zrakoplovov in drugih nesreč.

Dogodki v letu 2019

Intersec

Ekipa letalske akademije se je v januarju ponovno udeležila največjega sejma za varnost in zaščito na svetu – Intersec 2019. Sejma se je lani udeležilo več kot 35.000 obiskovalcev iz 126 držav sveta.

Svečana otvoritev akademije

6. marca je bil slovesno odprt Center za usposabljanje letalske akademije. Poleg uradne otvoritve sta bila organizirana še dva dneva odprtih vrat: za zaposlene na letališču (vključno z našimi zaposlenimi) ter predstavnike okoliških poklicnih in prostovoljnih gasilskih društev.

Passenger Terminal Expo

Skupaj s predstavniki Fraporta AG smo se maja udeležili dogodka Passenger Terminal Expo v Londonu, ki velja za najpomembnejšo letališko konferenco na svetu.

Vaja Zlomljeno krilo

Na ljubljanskem letališču je junija potekala tradicionalna tridnevna vaja kriznega odzivanja Zlomljeno krilo, katere glavni namen je bil preveriti odziv in usklajeno delovanje vseh vključenih akterjev v primeru letalske nesreče, v kateri bi bili udeleženi tako civilisti kot tudi vojaško osebje. Vajo je v sodelovanju z Generalno policijsko upravo, Civilno zaščito Uprave RS za zaščito in reševanje, Upravo kriminalistične policije, Nacionalnim forenzičnim laboratorijem, Fakulteto za organizacijske vede in Fraportom Slovenija organizirala Stalna komisija za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov Ministrstva za obrambo. Na vaji je sodelovalo več kot 70 pripadnikov različnih organizacij. Poleg domače strokovne javnosti so si vajo ogledali tudi gostje iz letalskih preiskovalnih organov ZDA, Velike Britanije, Avstrije, Madžarske, Francije in Nemčije.

Usposabljanja s področja preiskovanja letalskih nesreč

Vadbeni center je v pomladnih mesecih gostil preiskovalce letalskih nesreč in incidentov iz številnih evropskih držav. Usposabljanja je izvedlo podjetje Southern California Safety Institute. Pri izvedbi je poleg nas sodelovala tudi Služba za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov Ministrstva za obrambo.

Odprtje dekontaminacijskega centra

Podjetje Decontex SI je v sodelovanju z letalsko akademijo in podjetjem Electrolux Profesional na ljubljanskem letališču svojemu namenu predalo prvi center za celostno čiščenje in dekontaminacijo gasilske zaščitne opreme. Eden najmodernejših centrov na svetu vključuje napredno tehnologijo dekontaminacije s tekočim CO₂. Dvodnevnega dogodka se je udeležilo okoli 80 gostov iz Slovenije in tujine, med njimi visoki predstavniki gasilskih organizacij in razvojnih partnerjev.

Srečanje letališke skupine CTIF

Septembra se je v vadbenem centru srečalo tudi več kot 20 predstavnikov letališke skupine, ki sodi pod okrilje mednarodne organizacije CTIF (International Association of Fire & Rescue Services). Beseda je tekla predvsem o okoljskih izzivih, ki jih predstavlja elektrifikacija letališč in letal, o novih zakonskih zahtevah in priporočilih ter o novostih na področju gasilske opreme in vozil, pa tudi o nedavnih letalskih nesrečah.

1.500 m²
notranjega prostora za učilnice, simulatorje in drugo specializirano opremo.

Sistem varnosti in zdravja pri delu

Visoka raven varnosti in zdravja pri delu vseh zaposlenih je strateška zaveza družbe Fraport Slovenija. Zagotavljamo varno in zdravo delovno okolje za vse zaposlene ter sprejemamo vse potrebne ukrepe za preprečevanje nesreč in škodljivih vplivov svoje dejavnosti na zdravje zaposlenih. Za še višjo kakovost varnosti in zdravja pri delu smo leta 2018 uvedli sistem varnosti in zdravja pri delu po standardu ISO 45001.

Strateški cilji na področju sistema varnosti in zdravju pri delu

- Naši strateški cilji do leta 2025 so:
- vzdrževanje sistema varnosti in zdravja pri delu (ISO 45001);
 - zmanjševanje števila in resnosti poškodb z rednimi usposabljanji za varno delo, dodatnim osveščanjem zaposlenih in rednimi nadzori procesov dela;
 - izboljševanje delovnega okolja z rednimi meritvami in pregledi delovnega okolja, prilagajanje delovnega okolja zaposlenim v skladu z njihovimi potrebami (zdravstveni vidik idr.);
 - posodabljanje in izboljševanje delovne opreme;

- posodabljanje in izboljševanje osebne varovalne opreme;
- izboljševanje sodelovanja z zunanjimi izvajalci na področju varnosti in zdravja pri delu z obveščanjem ter s sklepanjem pisnih sporazumov in rednimi nadzori;
- promoviranje zdravja pri delu (organizacija internih in zunanjih športnih dogodkov, razne delavnice, organizacija izletov in drugo).

Poškodbe na delu

V zadnjih letih se število poškodb na letni ravni giblje povprečno okoli deset. Čeprav so to večinoma manjše poškodbe, in sicer poškodbe nog, rok, prstov, bolečine v hrbtu in podobno, stremimo k nenehnim izboljšavam. Poklicne bolezni doslej nismo zabeležili.

Poškodbe izven dela

Podobno kot poškodbe na delu spremljamo tudi poškodbe izven dela. Te se gibljejo med 20 in 30 na letni ravni. Najpogostejša razloga sta padec (razni spotiki, zdrsi) in poškodbe pri športu. Leta 2019 je bilo skupaj 33 poškodb izven dela.

Odsotnost z dela

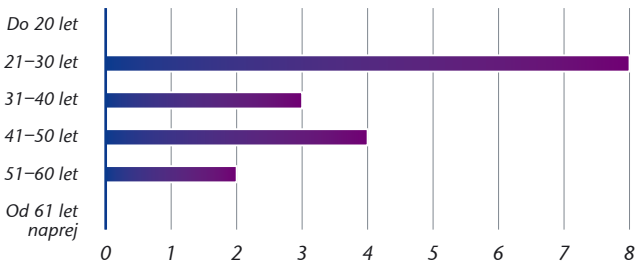
V letu 2019 smo skupaj zabeležili 7.476,13 dneva odsotnosti z dela, kar je primerljivo s predhodnim letom. Skoraj 68 % vseh odsotnosti je bilo zaradi boleznine, drugi najpomembnejši razlog pa je bil materinski oziroma očetovski dopust, in sicer skoraj 17 %.

Materinski in očetovski dopust

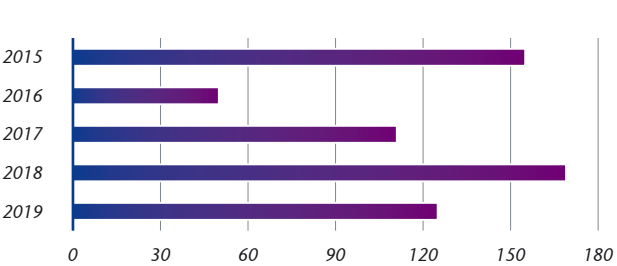
Na porodniškem dopustu je bilo v letu 2019 šest sodelavk in en sodelavec, plačani očetovski dopust je koristilo 22 sodelavcev, od tega neposredno ob rojstvu otroka 11 sodelavcev, dva sodelavca pa sta koristila neplačani očetovski dopust. V letu 2019 se je zaposlenim rodilo 13 otrok: dve deklici in 11 dečkov. Družba je vsakega novorojenca obdarila s 150 evri (skupaj 1.950 evrov).

2.000 ur so očetje izkoristili za plačani očetovski dopust.

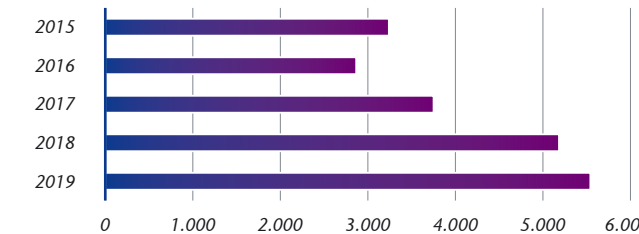
Graf 9: Število poškodb na delu po starostnih skupinah v letu 2019

Graf 10: Dnevne odsotnosti zaradi poškodb na delu v letih 2015–2019

Graf 11: Dnevne odsotnosti zaradi boleznin in poškodb na delu in izven dela v letih 2015–2019

Graf 12: Dnevne odsotnosti zaposlenih v letih 2015–2019

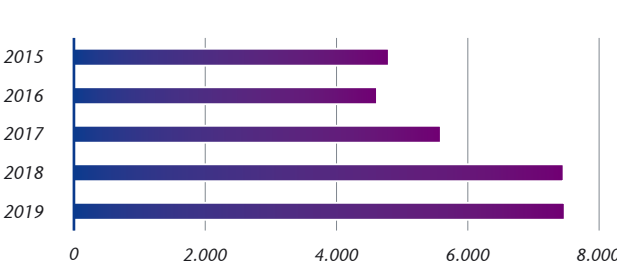

Tabela 11: Dnevne odsotnosti zaposlenih v letih 2015–2019

Odsotnost v trajanju manj kot 30 dni	2015	2016	2017	2018	2019
Boleznine	2.419,38	2.433,38	2.812,75	3.381,00	3.285,00
Poškodba na delu	90,00	36,00	100,25	111,50	125,75
Odsotnost v trajanju več kot 30 dni					
Boleznine	593,00	235,50	659,75	1.214,25	1.789,00
Poškodba na delu	65,00	14,00	0,00	57,00	0,00
Poškodba izven dela	228,00	197,50	278,25	589,00	468,00
Nega, spremstvo, usposabljanje za rehabilitacijo otroka	246,63	345,13	323,63	357,13	299,63
Materinski in očetovski dopust	936,00	1.129,00	1.205,00	1.517,00	1.256,00
Invalidnine	140,50	130,50	130,00	140,50	130,50
Krvodajalstvo	78,00	82,00	79,00	86,00	89,00
Ostalo	0,00	13,25	0,00	5,50	48,25
Skupaj	4.796,51	4.616,26	5.588,63	7.458,88	7.476,13

Zagotavljamo varno in zdravo delovno okolje za vse zaposlene ter sprejemamo vse potrebne ukrepe za preprečevanje nesreč in škodljivih vplivov svoje dejavnosti na zdravje zaposlenih.

Promocija zdravja

Družabni dogodki igrajo pomembno vlogo pri spoznavanju in utrjevanju vezi med zaposlenimi iz različnih oddelkov. Organizirali smo tudi cepljenje proti sezonski gripi, ki se ga je udeležilo 13 zaposlenih. Za udejanjanje visoke ravni varnosti in zdravja pri delu zaposlene ozaveščamo na rednih usposabljanjih in izvajamo dosledni nadzor uporabe osebne varovalne opreme. Zaposlene družba spodbuja in aktivno podpira pri prevzemanju osebne odgovornosti za ohranjanje lastnega zdravja.

Velik poudarek dajemo aktivnemu preživljanju prostega časa in motiviranju zanj. Letno pripravimo načrt in zagotovimo sredstva za športne aktivnosti. V letu 2019 smo se udeležili petih tekaških in ene kolesarske prireditve. Skupaj smo zaposleni v letu 2019 pretekli kar 1.064 km in prekolesarili 1.410 km. Maja in junija 2019 smo v sodelovanju z zunanjim partnerjem organizirali kolesarsko delavnico, katere se je udeležilo 16 zaposlenih. Ker se vodstvo zaveda pomena dobrih odnosov v družbi, smo v letu 2019 organizirali dva športna dneva in izlet.

Za boljše počutje in aktiven začetek delovnega dne smo za zaposlene na lokaciji v bližini letališča dvakrat tedensko organizirali jutranjo vadbo, teniškim navdušencem pa omogočili štirikrat tedensko uporabo igrišča v Kranju.

Z namenom spodbujanja zdravega načina življenja smo nadaljevali s sadnim dnevom. Vsako sredo so bili zaposlenim na delovnih mestih na voljo različne vrste sadja iz lokalne pridelave.

Trajnostni odnosi s potniki, obiskovalci in poslovnimi partnerji

Naši odnosi do potnikov, obiskovalcev in drugih poslovnih partnerjev temeljijo na družbeni odgovornosti in trajnostnem poslanstvu. Kot upravljavec letališke infrastrukture in edini ponudnik zemeljskih storitev na ljubljanskem letališču skrbimo za ustrezno obravnavo potnikov, prtljage, letal in tovora. V okviru komercialnih dejavnosti skrbimo za trgovinski in gostinski del ponudbe na letališču ter za storitve prevozov na letališče, oglaševanja in parkirišč. Redno spremljamo potrebe in želje uporabnikov letališča, saj si prizadevamo presegati njihova pričakovanja. S tem namenom prilagajamo kapaciteto in kakovost letališke infrastrukture ter si prizadevamo za učinkovitost procesov. Odnose z dobavitelji gradimo na Etičnem kodeksu za dobavitelje in od vseh svojih dobaviteljev pričakujemo, da se bodo zavezali k ravnanju v skladu z določili tega kodeksa.

Politika in strategija odnosov s poslovnimi partnerji

Na področju gostinske in trgovske ponudbe smo si skupaj z našimi obstoječimi partnerji še naprej prizadevali izboljšati kvaliteto storitev. S prepoznavanjem potreb smo prilagodili ponudbo zahtevam potnikov in drugih strank letališča. Veliko pozornosti smo usmerili v načrtovanje novih priložnosti v sklopu novega terminala. V sodelovanju z našimi najemniki si prizadevamo tudi za trajnostni razvoj na področju ponudbe. Tako se je uspešno razširila ponudba lokalnih slovenskih izdelkov in dobaviteljev, omogočamo ponovno polnjenje plastenk s pitno vodo na za to označenih mestih v terminalu, brezplačne plastične vrečke pa so nadomeščene s plačljivimi vrečkami iz recikliranega materiala. V gostinskih enotah je na izbiro tudi ponudba, primerna posameznim dietam. Za otroke je v vsakem delu terminala na voljo po en otroški koteček, namenjen prosti igri.

Poskrbljeno je tudi za sprostitev odraslih, in sicer z več masažnimi stoli, ki so na voljo po celotnem terminalu, in s ktički bookcrossing, kjer si lahko preberete s knjigo, jo preberete in ponesete v širni svet.

Od dobaviteljev in izvajalcev storitev, ki sodelujejo z nami, pričakujemo ravnanje v skladu z vsemi veljavnimi nacionalnimi zakoni in predpisi ter drugimi mednarodno sprejetimi standardi, smernicami in načeli, kot so zakoni in predpisi o preprečevanju korupcije, mednarodna protimonopolna zakonodaja in predpisi ter konkurenčno pravo.

Delovno okolje naših poslovnih partnerjev mora biti varno, zaščiteno in higiensko neoporečno, imeti morajo vzpostavljen sistem in izvajati ukrepe za preprečevanje nesreč in zdravju škodljivih vplivov.

Vsem svojim zaposlenim morajo omogočati pravico do svobode združevanja in pravico do pogajanj glede kolektivnih pogodb ter ne dopuščati nobene oblike prisilnega ali obveznega in neprostoovoljnega zaporniškega dela, s katerim so kršene človekove pravice.

Od naših poslovnih partnerjev pričakujemo spoštovanje okoljevarstvenih mednarodnih standardov in zakonskih določb. Vsi naši novi najemniki in izvajalci se morajo strinjati s posebnim pogodbenim določilom, s katerim se najemnik oziroma izvajalec seznaja s politiko varstva okolja Fraporta Slovenija, ki je podrobneje določena s Pravili za uporabo letališča oziroma s Splošnimi pogoji varstva okolja.

Vse elemente svoje trajnostne zaveze sistematično prenašamo tudi na odnose z dobavitelji na vseh ravneh.

Skrbno

spremljamo potrebe in želje vseh uporabnikov letališča, saj si prizadevamo presegati njihova pričakovanja. Zadovoljstvo uporabnikov redno merimo z anketiranjem in sistematičnim spremljanjem pritožb in pohval. Aktualnim razmeram kar se da učinkovito prilagajamo svoje delovne procese.

Ljubo Moštrokol, vodja operativne oskrbe

Informiranje potnikov

Skrbimo za dobro počutje potnikov in njihovo ustrezno informiranost, zato smo pozorni na jasno in korektno označevanje.

Za osebe z omejeno zmožnostjo gibanja so vzpostavljene informacijske točke in oznake, te jih usmerijo do osebja, ki jim nudi pomoč pri opravljanju vseh formalnosti na letališču in vstopu v letalo. Zanje so v parkirni hiši rezervirana tudi brezplačna parkirna mesta, ki so vidno označena ter v neposredni bližini dvigal in izhoda iz parkirne hiše.

V primeru pojava nalezljivih bolezni potnike s pomočjo zaslonov v potniškem terminalu obveščamo o znakih bolezni in preventivnih ukrepih. Pri označevanju ni bilo ugotovljenih nikakršnih neskladnosti.

Nadstandardne storitve za potnike

Ob posebnem dogovoru potnikom ponudimo tudi nadstandardno storitev. Naše visoko usposobljeno osebje je tem potnikom na voljo od prvega do zadnjega stika z letališčem. Zanje je zagotovljena hitra in diskretna oskrba, izognejo se običajnemu prehajanju skozi terminal in čas na letališču preživijo bolj kakovostno in sproščeno.

Prevoz na letališče

Večina potnikov pride na letališče eno do dve uri pred letom, na letališče pa jih pripelje sorodnik ali prijatelj. Drugi najpogostejši način prihoda na letališče je prihod z lastnim vozilom ali taksijem. Med drugimi vrstami prevoza na letališče so tudi letališki shuttle, rent-a-car, javni transport ali souporaba električnega vozila oziroma storitve Avant2Go. Večina tistih, ki se na letališče pripelje s svojim vozilom, uporabi parkirno hišo ali zunanje parkirišče letališča. Pri tem so najbolj zadovoljni s kratko razdaljo od parkirišča do stavbe letališča in nasploh z ureditvijo parkirišča ter označitvami parkirnih mest. Sledi zadovoljstvo glede razpoložljivosti prostih parkirnih mest, organizacije parkirnih mest in varnosti parkiranih vozil.

Otroci na letališču

Na našem letališču posvečamo posebno pozornost tudi otrokom in družinam z otroki. Pod določenimi pogoji lahko otrok z letalom potuje brez spremstva starejše osebe. V tem primeru starši ali skrbniki otroka pripeljejo na letališče, druga starejša oseba pa ga pričaka na namembnem letališču. Osebje našega letališča otroka prevzame od staršev in zanj skrbi vse do vstopa v letalo, kjer ga preda kabinskemu osebju.

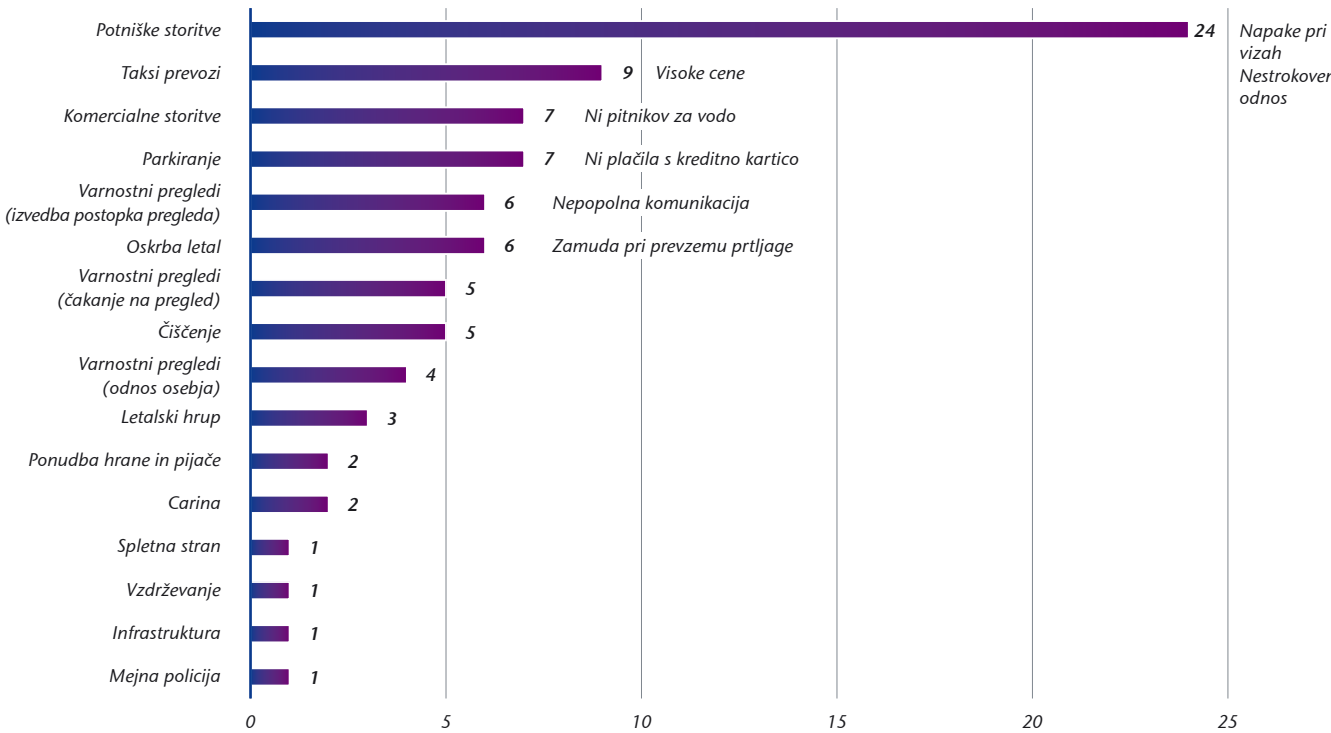
Starši ali skrbniki morajo na letališču počakati, vse dokler letalo ne poleti, let je namreč lahko odpovedan ali je na vzlet treba dolgo čakati.

Za otroke so urejeni otroški kotički v schengenskem in neschengenskem delu potniškega terminala, kjer se lahko med čakanjem na letalo zamotijo z igranjem. Za igranje so jim v ograjenem prostoru na izbiro tudi različna igrala v obliki letal in pestra izbira otroških knjig. Igrala lahko otroci uporabljajo le pod nadzorom odrasle osebe. Družine z manjšimi otroki si lahko za uporabo na letališču izposodijo tudi otroške vozičke, ki jih prevzamejo ob prijavi na let. Tako lahko lastne vozičke oddajo ob prijavi na let in do vkrcanja v letalo uporabljajo letališkega. V ženskih sanitarnih prostorih so tudi previjalnice za dojenčke.

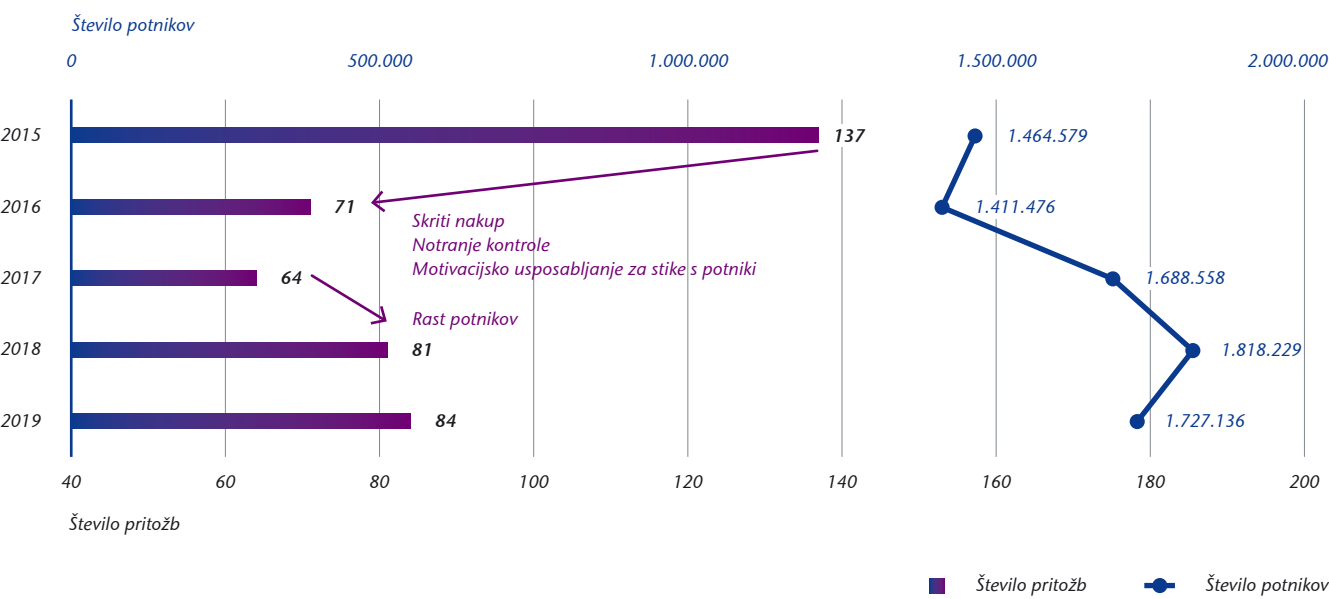
Analiza pritožb in pohval

Mnenje potnikov o kakovosti oskrbe na našem letališču izredno cenimo, zato njihovo zadovoljstvo redno merimo z anketiranjem in sistematičnim spremljanjem pritožb in pohval. V letu 2019 smo obravnavali 84 pritožb in 12 pohval potnikov, obiskovalcev letališča, letalskih prevoznikov in drugih partnerjev. Vse prejete pritožbe in pohvale natančno analiziramo in pripravimo ustrezne ukrepe, kjer je potrebno oziroma možno.

Graf 13: Pritožbe v letu 2019

Graf 14: Pritožbe potnikov v letih 2015–2019

Skriti nakup

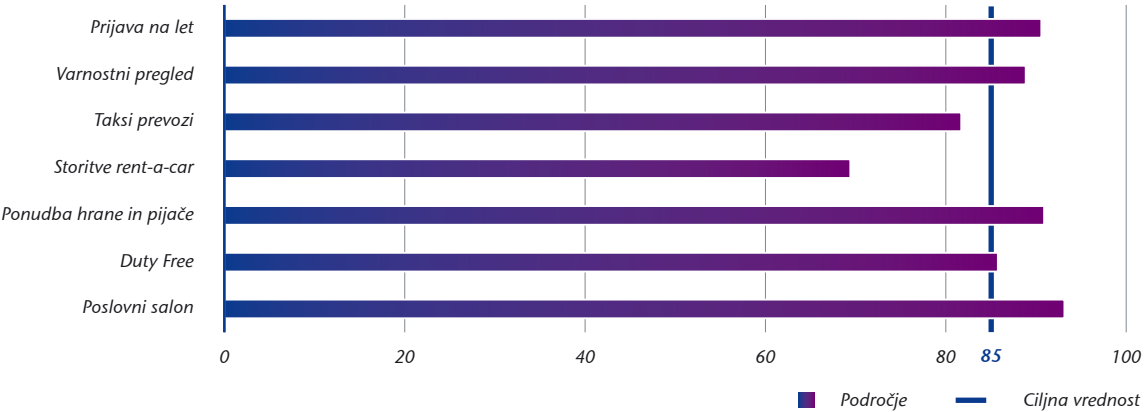

Skriti nakup omogoča anonimno raziskavo odnosov s kupci. Z njim preverjamo, kako se osebje obnaša do kupcev, pri čemer podatkov ne pridobivamo od resničnih strank, ampak od navideznih potrošnikov – skritih kupcev. V minulem letu smo pripravili strateški program raziskovanja kakovosti ponudbe in storitev za obdobje 2019–2023, ki je namenjen rednemu spremljanju potreb in želja uporabnikov letališča.

Že leta izvajamo skriti nakup za področje gostinstva, varnostnega pregleda, duty freeja in prijave na let. V letu 2019 smo pričeli z izvajanjem skritih nakupov tudi za taksi prevoze in storitve rent-a-car službe ter poslovnega salona. Izvedba raziskave je bila narejena z namenom preverjanja kakovosti delovanja naših izvajalcev, ki opravljajo gostinsko dejavnost, varnostni pregled, komercialne storitve in našega osebja za prijavo na let.

Vsem našim pogodbenim izvajalcem, ponudnikom storitev in osebju za prijavo na let smo predstavili rezultate in skupaj določili korektivne ukrepe za nadaljnje izboljšanje ravni zadovoljstva. Za odličen rezultat odnosa do strank pri storitvi skritih nakupov smo od prve in največje specializirane agencije za skrivnostni nakup v Sloveniji prejeli posebno priznanje za spodbujanje zaposlenih »zvezda skrivnostnega nakupa« za leto 2019.

Graf 15: Rezultati skritega nakupa po področjih v letu 2019

Rezultati skritega nakupa v letu 2019

Področja merjenja skritega kupca za gostinstvo so naslednja: ponudba hrane in pijače, postopek strežbe, urejenost osebja, dodatna prodaja, komunikacija med zaposlenimi in strankami in prvi vtis.

Upoštevani pa so bili tudi drugi kriteriji po presoji kupca. V letu 2019 je bila ponudba hrane in pijače na voljo na različnih lokacijah, na katerih so delovali trije ponudniki gostinskih dejavnosti.

Pri enem ponudniku je bila dosežena povprečna ocena 92 %, pri drugem 91 % in tretjem skoraj 90 %. Vsi ponudniki, ki opravljajo gostinsko dejavnost, so dosegli povprečno oceno 91 %.

Področja merjenja skritega kupca pri varnostnem pregledu so naslednja: urejenost varnostnega mesta, prijaznost, urejenost in ravnanje varnostnega osebja ter drugi kriteriji po presoji kupca. Povprečna ocena je bila 89 %.

Področja merjenja skrivnega kupca v duty freeju so naslednja: urejenost prodajnega mesta, predstavitev izdelka, dodatna prodaja, urejenost osebja in drugi kriteriji po presoji kupca. Povprečna ocena je bila 86 %.

Področja merjenja skritega kupca pri prijavi na let so naslednja: urejenost okenca za prijavo na let, postopki prijave na let, urejenost osebja in komunikacija med zaposlenimi. Povprečna ocena je bila 91 %.

Področja merjenja skritega kupca za taksi so naslednja: urejenost prevoznega sredstva in osebja, prijaznost osebja, ugotavljanje potreb in želja potnika, hitrost in kvaliteta izvedbe, izstavitev računa, znanje angleškega jezika in način komunikacije. Povprečna ocena je bila 82 %.

Področja merjenja skritega kupca za storitve rent-a-car službe so naslednja: urejenost prodajnega mesta in osebja, prijaznost osebja, ugotavljanje potreb in želja potnika, hitrost in kvaliteta ponudbe ter dodatna ponudba. Povprečna ocena je bila 69 %.

Področja merjenja skritega kupca v poslovnem salonu so naslednja: ugotavljanje kakovosti ponudbe, vedenje zaposlenih, način komunikacije zaposlenih in čistoča sanitarij. Povprečna ocena je bila 93 %.

Trajnostni odnos do okolja

Fraport Slovenija se zaveda vseh svojih vplivov na družbeno in naravno okolje ter zanje sprejema polno odgovornost, zato strateško znižujemo svoj ogljični odtis, hkrati pa skrbno upravljamo z drugimi dejavniki tveganja, povezanimi z okoljem. Krovni dokument varstva okolja je Poslovnik sistemov upravljanja, ki vključuje sistem ravnanja z okoljem (ISO 14001), našo okoljsko politiko in glavne okoljske vidike in njihov vpliv ter okoljske cilje in programe.

Okoljska politika

Okoljska politika, ki izhaja iz integrirane politike sistemov upravljanja in sledi načelom trajnostnega razvoja, vključuje okoljske zaveze, strateške cilje ter politike in akcijske načrte posameznih področij, ki vplivajo na okolje.

Okoljske zaveze

Naše okoljske zaveze so:

- sprejemanje ukrepov za zmanjšanje hrupa zaradi letalskega prometa in hrupa iz ostalih virov;
- zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida in emisij drugih toplogrednih plinov;
- spodbujanje učinkovite porabe energije, vode in papirja;
- sprejemanje ukrepov za preprečevanje onesnaževanja;
- uvajanje najboljših praks, kar zadeva ravnanje z odpadki;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot;
- preprečevanje onesnaževanja in degradacije tal;
- vključitev smernic glede okolja v postopke, povezane z javnimi naročili;
- zagotavljanje usposabljanj za vse osebe, ki lahko povzročijo pomembne vplive na okolje;
- spodbujanje odgovornega in ustreznega ravnanja, in sicer z izobraževanjem, informiranjem in ozaveščanjem vseh zaposlenih glede vidikov njihovih delovnih področij, povezanih z okoljem;
- seznanjanje z okoljsko politiko vse poslovne partnerje in osebe, ki delujejo za družbo ali v njenem imenu, vključno s pogodbenimi izvajalci, ki opravljajo dela na lokaciji družbe;
- izpolnjevanje pogojev, ki jih glede okolja nalagajo zakonodaja in druge zahteve;
- pridobitev ostalih standardov kakovosti s področja okolja;
- zagotavljanje kadrovskih in finančnih virov za sistem ravnanja z okoljem in s tem povezane ukrepe;
- spodbujanje preglednosti pri komunikaciji in dialogu z zainteresiranimi stranmi.

Učinkovito

znižujemo svoj okoljski odtis. Naš strateški cilj je, da postanemo ogljično nevtralni do leta 2025. Z novimi naložbami v smeri učinkovite rabe energije in obnovljive vire energije, krožnega gospodarstva in nizkoogljirnega voznega parka vsako leto delamo pomembne korake k doseganju tega ambicioznega cilja.

Marjan Strnad, vodja vzdrževanja in centralnega skladišča

Strateški okoljski cilji

V skladu z okoljskimi zavezami ter zakonskimi in drugimi zahtevami oblikujemo strateške cilje, ki so del trajnostne strategije družbe. Osrednji strateški cilji na ključnih okoljskih področjih do konca leta 2025 so:

- sistem ravnanja z okoljem: vzdrževanje dokumentiranega sistema ravnanja z okoljem (ISO 14001);
- varstvo pred hrupom: obvladovanje hrupa na ravni, ki omogoča okoliškemu prebivalstvu izboljšano kakovost življenja;
- prehod v nizkoogljično družbo: ogljična nevtralnost (programska shema ACA);

- ravnanje z odpadki: zmanjšanje deleža mešanih komunalnih odpadkov na 25 % v skupni količini odpadkov;
- energetska učinkovitost: zmanjšanje in zamenjava okolju škodljivih energentov (kurilno olje, bencinsko in dizelsko gorivo, električna energija iz termoelektrarn) z ekološko sprejemljivejšimi (zemeljski plin, obnovljivi viri energije);
- obnovljivi viri energije: povečanje deleža obnovljivih virov energije (hidroenergija, geotermalna, sončna in vetrna energija, biomasa, bioplin).

Planiranje sistema ravnanja z okoljem

Planiranje sistema ravnanja z okoljem obsega naslednje elemente:

- opredelitev ukrepov za obravnavanje okoljskih tveganj;
- spremljanje in obvladovanje zakonskih in drugih zahtev;
- prepoznavanje in ocenjevanje okoljskih vidikov z upoštevanjem modela življenjskega cikla;
- določevanje izvedbenih okoljskih ciljev s programi.

Okoljska tveganja

Redno preverjamo potrebe in pričakovanja naših deležnikov. Morebitna odstopanja od zahtev in pričakovanj se beleži in sprejme potrebne ukrepe za izboljšanje.

Prav tako so prepoznani zunanji in notranji dejavniki, ki vplivajo na okolje in lahko zanj predstavljajo tveganje. Posamezna tveganja, ki so povezana z okoljskimi vidiki ali obveznostmi glede skladnosti ali možnimi izrednimi razmerami, so obvladovana v okviru sistema upravljanj tveganj na nivoju družbe.

Obveznosti glede skladnosti

Za dejavnosti, ki jih opravljamo v družbi, obstajajo obvezujoče zakonodajne zahteve, ki so neposredno povezane s prepoznanimi okoljskimi vidiki in jih moramo izpolnjevati. V ta namen smo vzpostavili Register zakonskih in drugih zahtev.

Monitoringi in poročanja, ki jih določa zakonodaja, so zbrani v Registru zakonskih monitoringov in poročanj, v katerem so opredeljene naloge ali aktivnosti, odgovorna oseba za izvedbo naloge ali aktivnosti, časovni roki, dokumentacija in njena hramba ter način spremljanja izvedbe in status naloge ali aktivnosti. Register se stalno dopolnjuje.

Izvajamo tudi periodično ocenjevanje skladnosti z zakonodajnimi in drugimi zahtevami, in sicer na tri načine. Na področju okoljskih vidikov je sistem zasnovan v obliki tabele Register okoljskih vidikov, kjer je izpolnjevanje zakonodajnih zahtev eden izmed kriterijev za določitev pomembnih vidikov. Dodatni oceni skladnosti se izvajata še v okviru rednih notranjih presoj in vsakoletnega vodstvenega pregleda.

Okoljski vidiki in model življenjskega cikla

Izvajamo, vzdržujemo in dokumentiramo postopke za prepoznavanje in ocenjevanje vidikov, ki povzročajo vplive na okolje. V ta namen je vzpostavljen Register okoljskih vidikov, ki opredeljuje vidike, pomembnost vidika in model življenjskega cikla. Register zajema tudi podrobnejši opis kriterijev za ocenitev pomembnosti vidikov. Vključuje tako vidike, ki jih lahko neposredno obvladujemo, vidike, na katere lahko vplivamo posredno, kot tudi vidike, ki so neposredni in hkrati posredni (kumulativni vidiki).

Politike in akcijski načrti

Poleg okoljskih zavez in strateških ciljev imamo v družbi vpeljane politike in akcijske načrte po posameznih področjih:

- načrt obvladovanja in zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov;
- energetska strategija;
- mobilnostni načrt;
- politika trajnostnega naročanja;
- politika tiskanja;
- akcijski načrt upravljanja prostoživečih živalskih vrst.

Za določitev pomembnosti vidikov upoštevamo naslednje kriterije: zakonodajne zahteve, ekonomiko poslovanja in mnenje javnosti. Vsak vidik po kriterijih označimo z barvami: rdečo, rumeno in zeleno. Pomembni so vsi tisti vidiki, ki so po enem ali več kriterijih ocenjeni z rdečo barvo. Vidiki, označeni z rumeno ali zeleno barvo, so manj pomembni. Vsi vidiki so kategorizirani na način, da je življenjski cikel storitev upoštevan.

Model življenjskega cikla storitve smo glede na naravo in specifiko naših procesov in storitev definirali v štirih fazah:

- snovanje in razvoj storitev;
- zagotavljanje virov za izvedbo storitev;
- dobaviteljska veriga in distribucijska mreža;
- izvedba storitev.

Okoljski vidiki, ki izhajajo iz sodelovanja z najemniki, pogodbenimi izvajalci, dobavitelji in poslovnimi partnerji, so praviloma obvladovani s pogodbami ali pisnimi sporazumi oziroma dogovori.

Prepoznani so dejavniki, ki vplivajo na okolje in lahko zanj predstavljajo tveganje.

Neposredni in kumulativni okoljski vidiki

Hrup
Povzročanje hrupa iz letalskega prometa

Emisije
Nastajanje emisij iz kotlovnice
Nastajanje emisij iz voznega parka
Nastajanje emisij dizel agregatov
Vzdrževanje hladilnih sistemov
Nastajanje emisij toplogrednih plinov pri usposabljanju iz gašenja požara

Odpadki
Nastajanje nenevarnih odpadkov
Nastajanje nevarnih odpadkov
Nastajanje gradbenih odpadkov
Nastajanje kabinskih odpadkov iz letal

Vode
Nastajanje komunalne odpadne vode
Nastajanje industrijske odpadne vode
Nastajanje padavinske odpadne vode
Povzročitev onesnaženosti podtalnice in tal
Kakovost in poraba pitne vode

Nevarne snovi
Skladiščenje in ravnanje z nevarnimi snovmi

Raba energentov
Raba električne energije
Raba plina za toplotno energijo
Raba pogonskega goriva za vozni park

Raba materialov
Raba posipnega materiala
Raba materialov za razledenitev letal
Raba nevarnih materialov
Raba pisarniškega materiala

Ostali vplivi na okolje
Obratovanje zunanje razsvetljave letališča
Upravljanje letališča in njegov vpliv na naravo
Vpliv elektromagnetnega sevanja na okolico

Okoljski vidiki

Okoljski izvedbeni cilji s programi

Osnovo za določitev izvedbenih ciljev predstavljajo lahko: okoljska politika, pomembnost vidika, zakonske in druge zahteve, prihranki, nujnost izboljšanja ter finančne in tehnološke zmožnosti. Za pomembne vidike morajo biti določeni izvedbeni cilji. Za preostale vidike, ki niso uvrščeni med pomembne, se izvedbeni cilji lahko določijo, niso pa obvezni. Na podlagi izvedbenih ciljev opredeljujemo konkretne programe. Zahtevnejši programi so vodeni preko projektov. Vsi izvedbeni cilji in programi so zbrani v Registru ciljev s programi, ki vključuje poleg ciljev še opis programa ali aktivnosti, aktivnosti komuniciranja, nosilca programa, časovne roke, kazalnike za merjenje, povezanost s stroški (če ti nastajajo), fazo izvedbe in status cilja, strateške kazalnike učinkovitosti (če so opredeljeni) ter povezavo z okoljskim vidikom. Doseganje izvedbenih ciljev in izvajanje programov preverjamo v okviru vodstvenega pregleda.

Metode vrednotenja za doseganje okoljskih ciljev

Mehanizmi in orodja, ki jih uporabljamo pri spremljanju in poročanju o napredku na področju okoljskih ciljev, so:

- uradni monitoringi, ki jih izvajajo pooblaščenice institucije, vsi okoljski vidiki, ki so zakonsko določeni (monitoring emisij hrupa v okolje, redne meritve dimnih plinov iz kotlovnice in drugih naprav, redne analize kakovosti pitne vode ter poročila o ravnanju z odpadki in ozonu s škodljivimi snovmi);
- stalno ocenjevanje pomembnih okoljskih vidikov in z njimi povezanih okoljskih izvedbenih ciljev in programov (poraba vode, energentov, pogonskih goriv, nevarnih materialov);
- spremljanje ključnih kazalnikov učinkovitosti (t. i. KPI);

- samoocenjevanje – sistem notranjih presoj in korektivnih ukrepov ter priložnosti za izboljšave;
- rezultati zunanjih presoj;
- spremljanje realizacije politik in akcijskih načrtov po posameznih področjih;
- pregled okoljskih ciljev pri vodstvenih pregledih;
- odkrito, transparentno in pošteno poročanje o trajnostnem delovanju družbe:
 - trajnostno poročilo;
 - sporočila in izjave za medije, in sicer na spletni strani in družbenih omrežjih družbe;
 - obveščanje in ozaveščanje zaposlenih na intranetu.

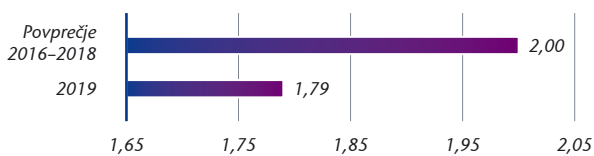
Tabela 12: Izvedbeni cilji s programi za obdobje 2019–2025

Št.	Izvedbeni cilj	Opis programa	
1.	Formalizacija in izboljšanje odnosov z deležniki glede emisij hrupa letalskega prometa	Ustanovitev letališke partnerske skupine za okolje (KZPS, JACL, letalski prevozniki idr.) Obravnava pritožb	
2.	Zmanjšanje relativnega ogljičnega odtisa v letu 2019 za najmanj 10 % glede na triletno povprečje 2016–2018	Aktivnosti za zmanjševanje porabe goriva in energentov Vzpostavitev in spodbujanje trajnostnih oblik mobilnosti	
3.	Zmanjšanje deleža mešanih komunalnih odpadkov na 25 % v skupni količini odpadkov do konca leta 2025	Izgradnja novega zbirnega centra za ravnanje z odpadki Vpeljava aktivnosti za doslednejše ločevanje odpadkov na prevzemnih mestih (zlasti v potniškem terminalu in najemniških prostorih)	
4.	Celovita prenova oskrbe s toplotno energijo (fazno)	Izgradnja novega energetskega objekta Vgradnja kogeneracije z zemeljskim plinom + SPTE	
5.	Energetska prenova starih objektov (fazno)	Izvedba prenove / dodatna izolacija na fasadi in zamenjava oken	
6.	Izdelava Energetske strategije	Priprava akcijskega načrta za dolgoročno energetske strategije	
7.	Postopna vzpostavitev ciljnega spremljanja porabe energije	Nabava programske opreme ciljnega spremljanja energije	
8.	Izvajanje ukrepov iz akcijskega načrta upravljanja prostoživečih živalskih vrst	Upravljanje živalskih habitatov (zlasti ptic) v okolici letališča	

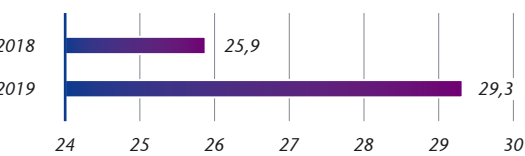
v teku zaključeno

Gibanje ključnih kazalnikov učinkovitosti na okoljskem področju

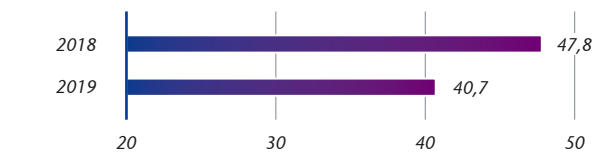
Graf 16: Relativni ogljični odtis (kg CO₂ / potnika)

Graf 17: Delež električnih vozil (v %)

Graf 18: Delež mešanih komunalnih odpadkov (v %)

– 7,1 %
manjši delež mešanih komunalnih odpadkov v letu 2019 glede na leto 2018

Varstvo pred hrupom

Hrup je stalni spremljevalec letališča in njegovih dejavnosti, zato ga skrbno upravljamo. Ljubljansko letališče na podlagi uredbe, ki ureja ocenjevanje hrupa v okolju, spada med manjša letališča, za katera so zahteve glede obremenitve okolja s hrupom strožje kot na večjih letališčih s prometom nad 50.000 operacij letno. Glavni vir hrupa na območju letališča so letalske operacije na vzletno-pristajalni stezi. Za ostale vire hrupa na letališču obravnavamo potniški in tovorni letalski promet ter hrup manjših šolskih in športnih letal in helikopterjev. Drugih virov hrupa (cestni promet, dela na poljih, drugi izredni dogodki ipd.) pri oceni vpliva na okolje ne upoštevamo. Pri ugotavljanju hrupa letalskega prometa sta pomembna parametra število poletov in čas obremenitve posameznega poleta.

Število poletov spremljamo z letališkim informacijskim sistemom in merilnim sistemom. Čas trajanja posamezne obremenitve dobimo s sistemom merjenja hrupnih dogodkov. Pri vsakem preletu letala se zabeleži čas trajanja tega dogodka in se pozneje upošteva pri preračunavanju hrupnih obremenitev.

V letu 2019 so bile opravljene kontinuirane meritve hrupa na dveh merilnih mestih: Šenčur (lokacija 1) in Vodice – Lokarje (lokacija 2). Meritve so bile opravljene med 1. 1. in 31. 3. ter med 15. 7. in 15. 8. 2019, ko je gostota letalskega prometa glede na letno povprečje največja.

Identifikacija virov letalskega hrupa je potekala na podlagi radarskih podatkov, podatkov letališkega informacijskega sistema in dogodkov, beleženih na posameznem merilnem mestu. Na podlagi identifikacije letalskih operacij so bili določeni tudi deleži vzletov in pristankov v posamezni smeri. Z vidika ocenjevanja hrupa v okolju je poleg števila letalskih operacij pomembna tudi razporeditev letov v posameznih obdobjih dneva. Na osnovi meritev in izračuna hrupa v okolju za leto 2019 je bilo ugotovljeno, da so dnevne, večerne, nočne, celodnevne in konične ravni hrupa, kot posledica letalskih operacij, na vseh merilnih mestih v dovoljenih mejah.

Tabela 13: Delež vzletov glede na smeri v letu 2019

Vzleti v smeri (upoštevane operacije*)	Število	v %
Lokacija 1	2.786	52
Lokacija 2	2.622	48
Skupaj	5.408	100

* V obdobju meritev v letu 2019 ni bilo upoštevanih 2,8 % operacij (vzletov in pristankov).

Tabela 14: Delež pristankov glede na smeri v letu 2019

Pristanki iz smeri (upoštevane operacije*)	Število	v %
Lokacija 1	586	11
Lokacija 2	4.932	89
Skupaj	5.518	100

Graf 19: Delež vzletov glede na smeri v letu 2019

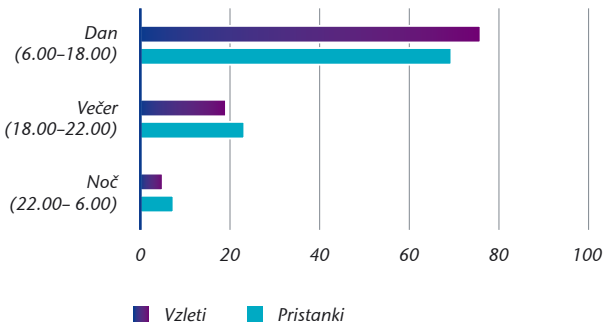
Graf 20: Delež pristankov glede na smeri v letu 2019

Tabela 15: Deleži vzletov in pristankov v letu 2019 v posameznem obdobju dneva (v %)

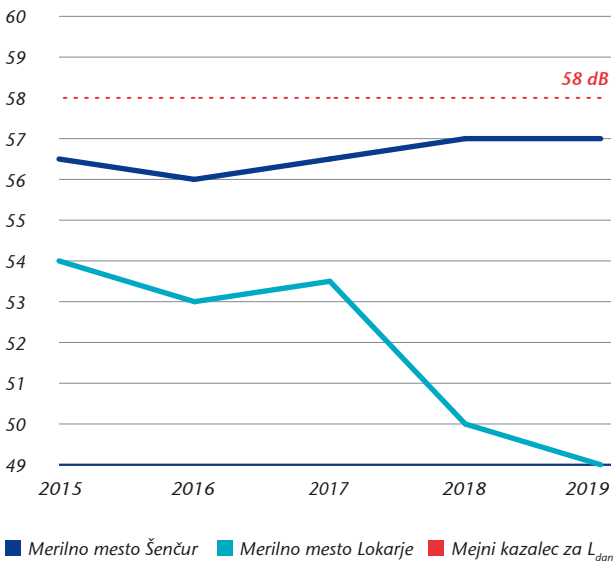
	Vzleti	Pristanki	Skupaj
Dan (6.00–18.00)	75,9 %	69,4 %	72,6 %
Večer (18.00–22.00)	19,1 %	23,2 %	21,2 %
Noč (22.00– 6.00)	5,0 %	7,4 %	6,2 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %

Graf 21: Deleži vzletov in pristankov v letu 2019 v posameznem obdobju dneva (v %)

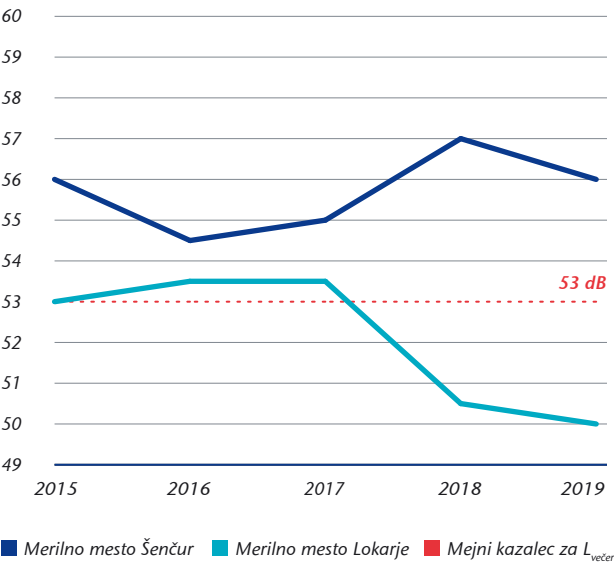

Analiza kazalcev hrupa za obdobje z največjo gostoto letalskega prometa v letih 2015–2019

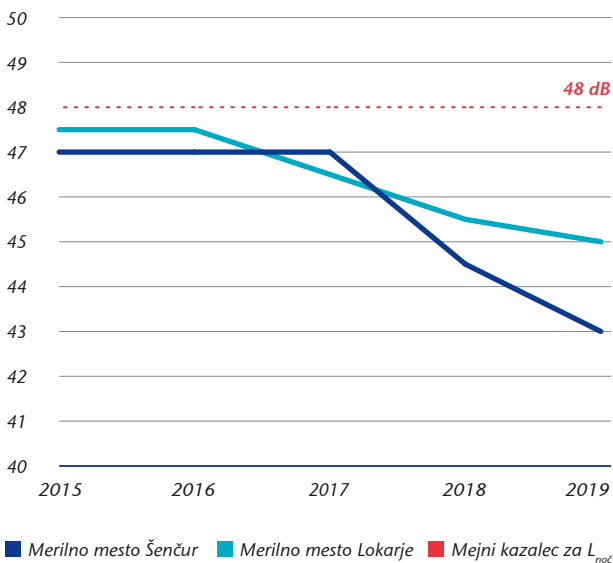
Graf 22: Gibanje povprečnih vrednosti dnevnih kazalcev hrupa v obdobju z največjo gostoto prometa*

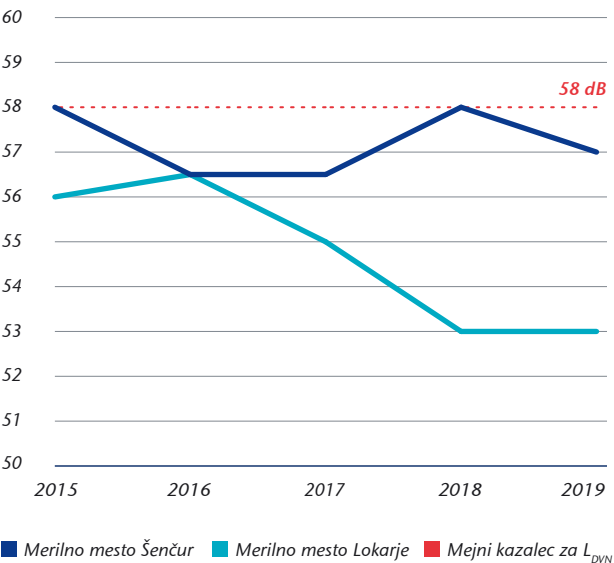
Graf 23: Gibanje povprečnih vrednosti večernih kazalcev hrupa v obdobju z največjo gostoto prometa*

Graf 24: Gibanje povprečnih vrednosti nočnih kazalcev hrupa v obdobju z največjo gostoto prometa*

Graf 25: Gibanje povprečnih vrednosti celodnevni kazalcev hrupa v obdobju z največjo gostoto prometa*

* Za obdobje 2015–2018 je to julij in avgust, za leto 2019 pa obdobje od 15. 7. do 15. 8.

Karte hrupa

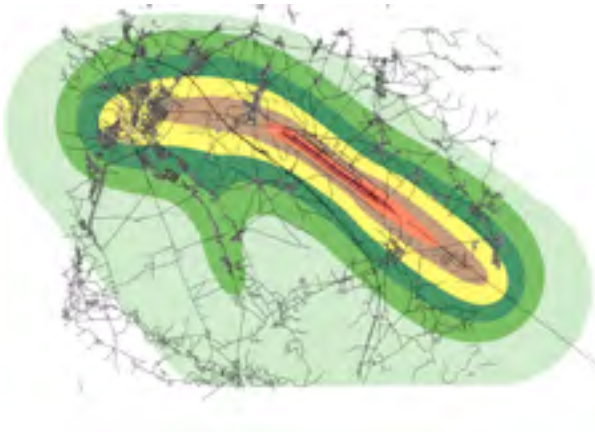
Karte hrupa izdelamo za letno povprečje. Prikazujejo obremenitve v pasovih po 5 dB ali s posameznimi izofonami, ki prikazujejo potek mejnih ravni hrupa glede na kazalnike, predpisane z zakonodajo. Osnova za izdelavo modela širjenja hrupa v okolje so podatki o letnem številu operacij na letališču in podatki o razporeditvi posameznih operacij glede na smer in tip operacije (vzlet/pristanek). Podatki iz grafov za vse štiri lokacije nam prikazujejo mejne ravni hrupa, izmerjene in ocenjene za posamezni mesec leta.

Čeprav opravljamo skupno oceno hrupa za letno obdobje, nam takšne meritve povedo veliko o ravneh hrupa in razporeditvi hrupa v letu obremenitev s hrupom za posamezni mesec. Meritve hrupa letalskega prometa in model širjenja hrupa (karta hrupa) za leto 2019 nam kažejo podobne oziroma nekoliko nižje obremenitve s hrupom zaradi letalskega prometa kot v letu 2018. V letu 2019 smo namreč zabeležili 5 % manj operacij kot leto poprej.

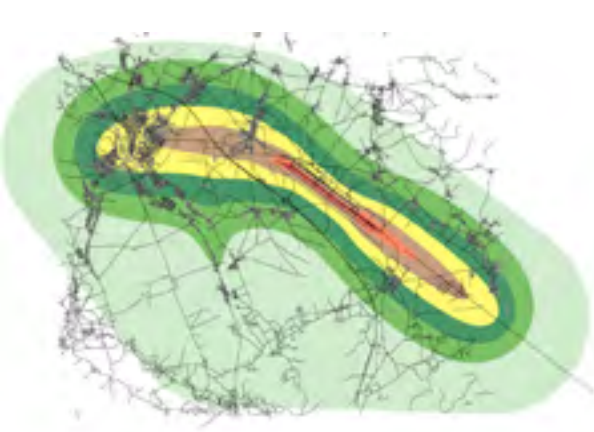
Dnevne, večerne, nočne, celodnevne in konične ravni hrupa so bile v letu 2019 na vseh merilnih mestih v dovoljenih mejah.

Hrup letalskega prometa na merilnih mestih v okolici letališča za leto 2019

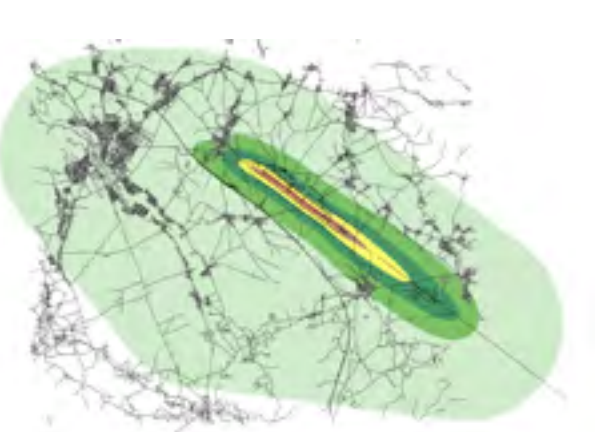
Slika 7: Dnevna raven hrupa (L_{dan})

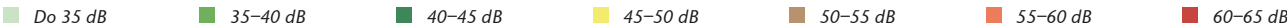
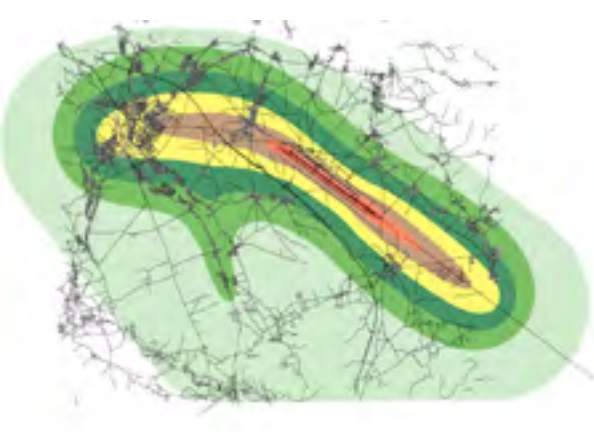
Slika 8: Večerna raven hrupa ($L_{večer}$)

Slika 9: Nočna raven hrupa ($L_{noč}$)

Slika 10: Celodnevna raven hrupa (L_{DNN})

Obvladovanje izpustov toplogrednih plinov

Na kakovost zraka na območju letališča vplivajo emisije cestnega in letalskega prometa, dejavnosti na letališču, ogrevanje objektov na območju letališča in širše. Kakovost zraka na območju je odvisna predvsem od dotoka onesnaženih mas iz smeri Ljubljane in Kranja ter vremenskih razmer. Na območju letališča je v uporabi oprema za hlajenje in klimatizacijo, ki vsebuje ozonu škodljive snovi. V zadnjih letih smo stare hladilne naprave nadomestili z novimi, ki imajo okolju prijazne freone, in s tem zmanjšali izpuste škodljivih emisij v zrak.

Raba energije

Med pomembnimi okoljskimi zavezami družbe so učinkovita raba energije, raba obnovljivih virov energije oziroma raba okolju prijaznejših energentov, zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida in emisij drugih toplogrednih plinov. Definirali smo ključne kazalnike energetske učinkovitosti. Kontinuirano merimo rabo goriv in energije. Leta 2019 smo porabili 7.479.856 kWh električne energije (100-odstotno proizvedena iz obnovljivih virov energije, tj. energije iz hidroelektrarn), 316.748 kubičnih metrov zemeljskega plina (ZP), 38.128 litrov utekočinjenega naftnega plina in propana (UNP), 157.341 litrov dizla in plinskega olja, 17.147 litrov bencina in 2.809 litrov kerozina. Uporabo kurilnega olja smo v celoti opustili in je v funkciji rezervnega energenta (v primeru zaustavitve dobave ZP).

Izgradnja novih energetskih objektov

Skladno z energetsko strategijo družbe in zavezo za ohranjanje okolja smo v letu 2019 zaključili z izgradnjo Centralnega energetskega objekta, ki omogoča učinkovito oskrbo s toplotno in hladilno energijo za področje celotnega letališča na enem mestu. Nanjo bo priključen tudi nov potniški terminal, ki je v izgradnji.

Projekt je obsegal izgradnjo objekta v velikosti nekaj več kot 300 kvadratnih metrov, nov toplovod in hladnovod v dolžini 500 metrov ter tehnološko opremo za proizvodnjo toplote (inštalirana toplotna moč 2,7 MW). Centralni energetski objekt je bil namenu predan konec oktobra 2019.

V svoji zasnovi združuje napredne tehnološke in okoljsko učinkovite sisteme ogrevalnih elementov. Zasnovan je modularno in omogoča širitve energetskih postrojenj za nadaljnjih deset let. Kot glavno gorivo za ogrevalne kotle se bo uporabljal zemeljski plin.

V prihodnjih letih se bomo na področju energetike osredotočili na vlaganja v obnovljive vire energije in tako še dodatno pripomogli k zniževanju ogljičnega odtisa družbe. V prihodnjih letih je načrtovana vgradnja toplotne črpalke voda-voda in pripadajočih vrtin ter vgradnja kogeneracije za soproizvodnjo toplotne in električne energije. V letu 2019 je bila zgrajena tudi nova razdelilna postaja Elektra Gorenjska, ki bo v prihodnosti osnovni napajalni vir srednjenapectostnega omrežja za celotno območje Gorenjske vzhodno od Kranja. Nova, 20-kilovoltna razdelilna postaja Brnik predstavlja osnovni napajalni vir elektrodistribucijskega omrežja Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana in rastoče poslovne cone. S projektom Elektro Gorenjska pomembno prispeva k izboljšanju kakovosti zanesljive oskrbe z električno energijo na omenjenem območju, s katero bo omogočen nadaljnji razvoj turizma in gospodarstva ob letališču in v okolici.

V letu 2019 smo zaključili z izgradnjo Centralnega energetskega objekta, ki omogoča učinkovito oskrbo s toplotno in hladilno energijo za področje celotnega letališča na enem mestu.

Programska shema ACA

V programu certificiranja za zmanjševanje toplogrednih vplivov, ki poteka pod okriljem združenja evropskih letališč (ACI Europe), smo julija 2019 obnovili certifikat ACA na drugi stopnji.

V primerjavi s povprečjem preteklih treh let (2016–2018) smo absolutno količino izpustov CO₂ zmanjšali za 5,9 %. Na podlagi podatkov o številu potnikov in teži tovora za leto 2019 so se izpusti v primerjavi z obdobjem 2016–2018 zmanjšali za 10,7 % na posameznega potnika oziroma za 11,7 % na 100 kg tovora.

Graf 26: Delež 1. in 2. obsega emisij v izračunu ogljičnega odtisa za leto 2019

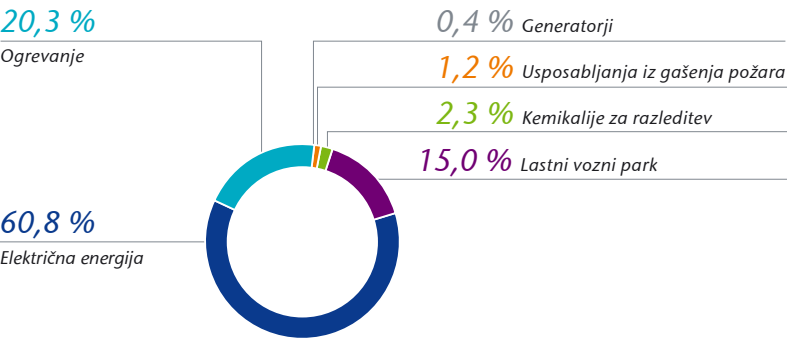

– 10,7 %
manj izpustov CO₂ na posameznega potnika v letu 2019 v primerjavi z obdobjem 2016–2018.

Tabela 16: Izračun ogljičnega odtisa 1. in 2. obsega za leto 2019

Obseg / Vir emisije	t CO ₂ e	%
1. OBSEG	1.206,500	39,2
Ogrevanje	624,500	20,3
UNP	26,000	0,8
ZP	598,500	19,5
Generatorji (PO)	11,000	0,4
Usposabljanja iz gašenja požara	37,000	1,2
UNP	36,970	
Neposredne emisije CO ₂ (gasilni aparati)	0,030	
Kemikalije za razleditev (glikol)	70,600	2,3
Lastni vozni park (vključene tudi službene poti)	463,400	15,0
Dizel	415,800	13,5
Bencin	40,500	1,3
Kerozin	7,100	0,2
2. OBSEG	1.870,500	60,8
Električna energija	1.870,500	60,8
1. OBSEG + 2. OBSEG	3.077,000	100,0

Graf 27: Ogljični odtis posameznih virov emisij (1. in 2. obseg) za leto 2019

Graf 28: Ogljični odtis porabe energentov, goriv in kemikalij za leto 2019

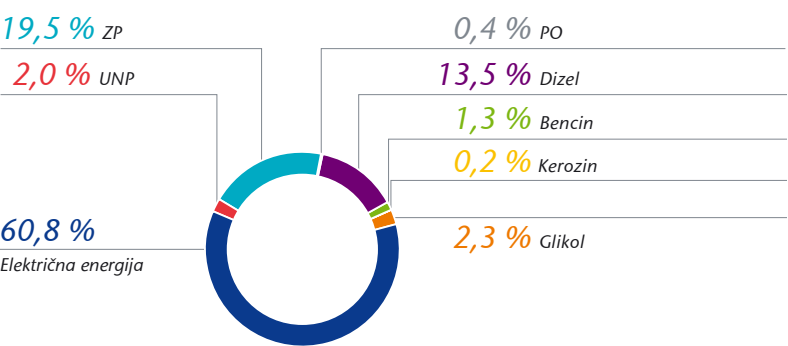

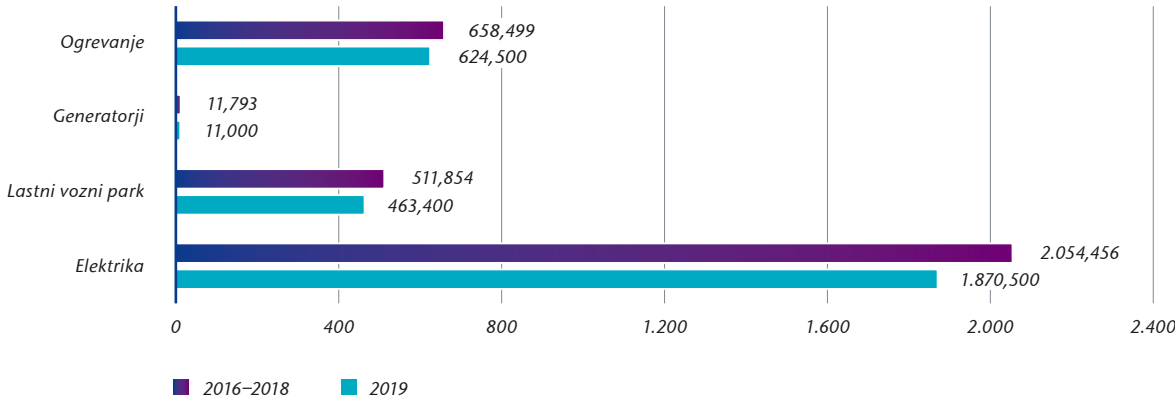
Tabela 17: Ogljični odtis (1. in 2. obseg) v letih 2016–2019

Kategorija podatka	Leto -3 (2016)	Leto -2 (2017)	Leto -1 (2018)	Izhodiščno leto Povprečje 2016–2018	Leto 0 (2019)	Ogljični odtis v letu 0 glede na izhodiščno leto (%)
Absolutni ogljični odtis (t CO ₂ / t CO ₂ e*)	3.240,865	3.168,543	3.400,000**	3.269,803	3.077,000	–5,9 %
Število potnikov	1.411.476	1.688.558	1.818.229	1.639.421	1.727.136	-
Teža tovora (v tonah / 100 kg tovora)	198.020	243.140	259.070	233.410	248.750	-
Relativni ogljični odtis (kg CO ₂ / kg CO ₂ e* / potnika)	2,30	1,88	1,87	1,99	1,78	–10,7 %
Relativni ogljični odtis (kg CO ₂ / kg CO ₂ e* / 100 kg tovora)	1,64	1,30	1,31	1,40	1,24	–11,7 %
Emisijski faktor za elektriko (za posamezno leto)	0,370	0,377	0,353	0,367***	-	-

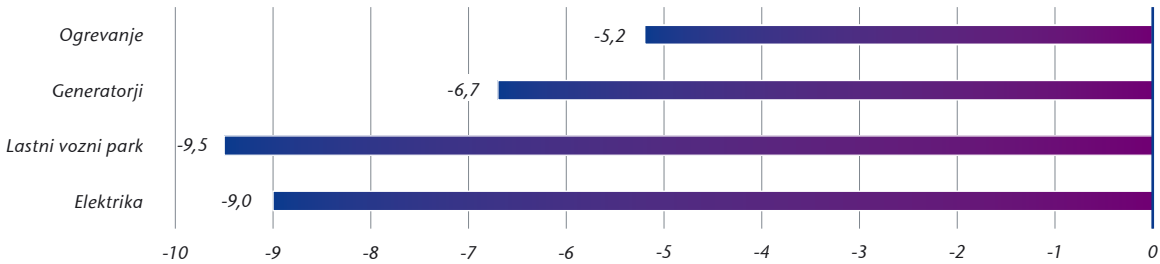
* Od leta 2018 poročamo o CO₂e.
** Uskladitev podatkov.
*** Upoštevana povprečna vrednost faktorjev triletnega obdobja pred letom, za katero se izračuna ogljični odtis.

– 5,9%
zmanjšanje absolutne količine izpustov CO₂
v primerjavi z obdobjem 2016–2018.

Graf 29: Količina CO₂ posameznih virov emisij v izhodiščnem letu in letu 2019 (v t CO₂e)

Graf 30: Prikaz odstotnega zmanjšanja količin CO₂ posameznih virov emisij v letu 2019 glede na izhodiščno leto

Trajnostna mobilnost

Z mobilnostnim načrtom želimo zaposlene, poslovne partnerje ter potnike in obiskovalce letališča spodbuditi k spreminjanju potovalnih navad in k odgovorni in racionalni uporabi avtomobila ter izbiri trajnostnih prevoznih sredstev. Družba se zaveda težav z mobilnostjo in dostopnostjo letališča z vidika trajnostnih oblik prevoza, zato poskuša mobilnostni načrt te omejitve kar najbolje upoštevati. Letališče je z bližnjimi kraji sicer povezano s sredstvi javnega prevoza, a jih zaposleni zaradi izmenske narave dela ne morejo uporabljati. Zaposleni za prevoz na delo večinoma uporabljajo avtomobile, saj je prometna infrastruktura precej neprijazna za hojo in kolesarjenje. Ključni (merljivi) cilji mobilnostnega načrta do konca leta 2020 so:

- zmanjšati ogljični odtis službenih potovanj z avtomobili za 10 % (povprečje 2017–2019);
- opraviti 30 % avtomobilskih službenih poti z električnimi vozili v letu 2020;
- spodbuditi 2–5 % potnikov k souporabi električnih vozil.

Spodbujamo uporabo službenih koles.

Odvajanje odpadnih voda

V družbi odgovorno ravnamo z vsemi kategorijami odpadne vode. Na območju letališča nastajajo naslednje kategorije odpadne vode:

- komunalne odpadne vode, katerih delež se ocenjuje na več kot 90 % celotne količine odpadnih voda, ki nastajajo v različnih objektih letališča;
- industrijske odpadne vode, ki nastajajo na različnih lokacijah;
- meteorne odpadne vode z utrjenih površin.

V letu 2018 se je celotni kompleks letališča priključil na centralno čistilno napravo Domžale-Kamnik. Vse komunalne in industrijske odpadne vode iz kompleksa letališča se združujejo v skupni kanalizacijski kolektor, ki je povezan do priključka Spodnji Brnik. Od tam se odpadne vode stekajo v javno kanalizacijsko omrežje, ki se zaključí v centralni čistilni napravi v Domžalah.

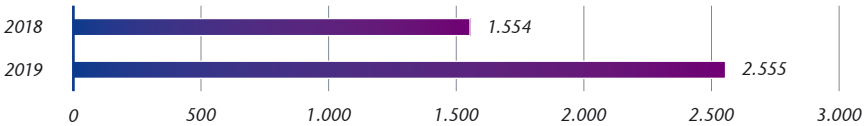

Vse ključne cilje izvajamo operativno z akcijskim načrtom, v katerem so opredeljeni ukrepi po področjih:

- promocija in informiranje o mobilnostnem načrtu;
- zmanjševanje potreb po potovanjih;
- spodbujanje trajnostnih oblik prevoza (npr. uporaba službenih koles);
- investicije v infrastrukturo in sredstva.

V letu 2019 smo dosegli zastavljeni cilj vsaj 20 % opravljenih električnih voženj in tako prevozili 2.555 od skupno 14.035 km z električnimi vozili, kar predstavlja približno 22 % vseh voženj in skoraj 65-odstotni porast v prevoženih kilometrih v primerjavi z letom 2018, ko smo začeli uporabljati električna vozila za službena potovanja.

Graf 31: Prevožene razdalje z električnimi vozili v letih 2018 in 2019 (v km)

Oskrba s pitno vodo

Oskrba s pitno vodo v kompleksu letališča poteka preko dveh glavnih virov iz smeri Krvavca in Kranja. Znotraj letališkega kompleksa so primarni dovodi povezani v interni sekundarni vodovodni sistem. Z več viri je zagotovljena tudi redundanca. Za zagotavljanje požarne vode oziroma napajanje hidrantov je zgrajen požarni bazen s kapaciteto 300 kvadratnih metrov. Razvod vodovodnega omrežja poteka v koridorjih cest s stranskimi odcepi do posameznih objektov oziroma zazidalnih karejev. V prihodnje bo zagotovljen še tretji vodni vir iz smeri Adergasa.

Širše območje letališča prav tako ne leži v območju Natura 2000.

Ravnanje z odpadki

V okviru naših dejavnosti nastajajo raznovrstni odpadki. Ker ne želimo povečevati ekonomskega razvoja družbe na račun povečevanja okoljskega odtisa, toliko več naporov vlagamo v ponovno uporabo odpadnih materialov in reciklažo. V čim večji meri poskušamo zapirati snovne zanke. Fraport Slovenija je izvirni povzročitelj odpadkov, pri katerem v enem koledarskem letu v povprečju nastane več kot 150 ton odpadkov ali več kot 200 kg nevarnih odpadkov. Skladno z zahtevami veljavnih predpisov, ki urejajo področji ravnanja z odpadki in odpadnimi olji, imamo izdelan načrt gospodarjenja z odpadki. Pri pripravi načrta gospodarjenja z odpadki je upoštevan veljavni zakonski okvir na področju ravnanja z odpadki in usmeritve iz resolucije o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030. Na področju ravnanja z odpadki zasledujemo srednjeročni cilj zmanjšanja deleža mešanih komunalnih odpadkov na 25 % v skupni količini odpadkov do konca leta 2025.

Glede na vir nastanka odpadkov lahko družbo razdelimo v tri sklope, in sicer:

- administrativni del;
- vzdrževalno-operativni del;
- letalski del.

Ko nastanejo posamezne vrste odpadkov, z njimi ravnamo v skladu s konceptom krožnega gospodarstva, kar pomeni, da jih obravnavamo kot surovine, zato vse odpadke zbiramo in ustrezno ločujemo na območjih posameznih sklopov dejavnosti. Za zagotavljanje ločevanja odpadkov po osnovnih frakcijah imamo centralni ekološki otok za odpadke in druga manjša ekološka zbirna mesta (za nekatere druge vrste odpadkov, kot so kartuše, odpadna olja, absorbenti, oljni filtri, letalski odpadki idr.). Ustrezno ločene odpadke po frakcijah predajamo izvajalcu lokalne javne službe in prevzemnikom odpadkov, ki imajo potrebna dovoljenja ali potrdila o vpisu v ustrezne evidence Agencije RS za okolje. Določena količina letalskih odpadkov (t. i. odpadki 1. kategorije) gre v sežig.

V letu 2019 zgrajen nov centralni ekološki otok je spomladi 2020 začel uradno obratovati, potem ko je bil opremljen z dodatno komunalno opremo in tehnologijo, s čimer se je zagotovila še višja kakovost ravnanja z odpadki, zlasti z vidika ločevanja odpadkov že na izvoru oziroma pri predaji odpadkov na centralni ekološki otok. V strukturi odpadkov, ki nastanejo na ljubljanskem letališču, običajno največji delež predstavljajo gradbeni odpadki. Njihov obseg je odvisen od letnih gradbenih investicij v prenovu in posodobitev letališča. V letu 2019 smo imeli večjo investicijo (gradnja internih cest), zaradi česar so nastale velike količine gradbenih odpadkov.

Graf 32: Načini ravnanja z odpadki v letu 2019 (v %) *

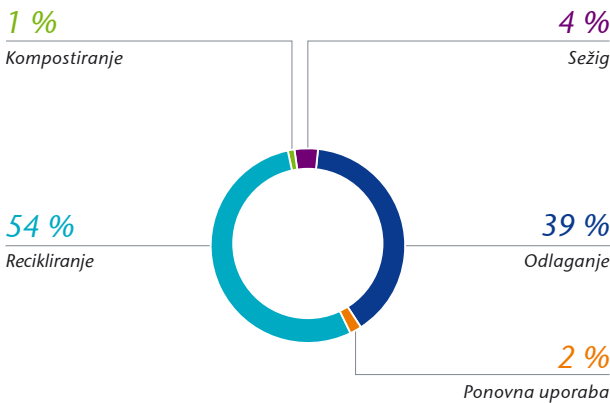
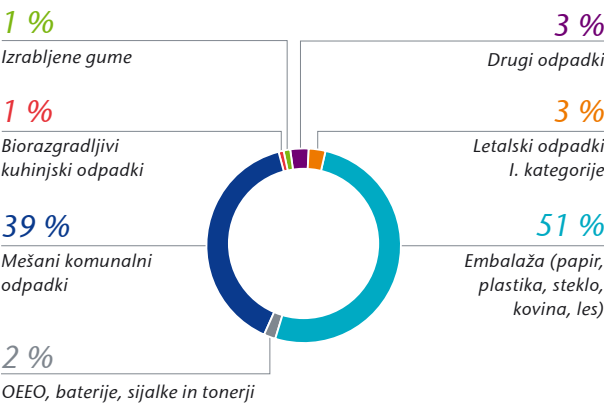

Tabela 18: Načini ravnanja z odpadki v letu 2019 (v kg) *

Vrsta ravnanja z odpadki	v kg
Kompostiranje	7.164
Ponovna uporaba	7.860
Recikliranje	265.786
Sežig	21.162
Odlaganje	190.060
Skupaj	492.032

* Gradbeni odpadki niso vključeni.

Graf 33: Vrste nastalih odpadkov v letu 2019 (v %) *

V letu 2019 smo imeli večjo investicijo (gradnja internih cest), zaradi česar so nastale velike količine gradbenih odpadkov.

Tabela 19: Zbrani odpadki v letih 2015–2019 (v kg)

Vrsta odpadka	2015	2016	2017	2018	2019
Letalski odpadki I. kategorije (1)	8.414	10.604	8.804	9.532	13.893
Embalaža (papir, plastika, steklo, kovina, les)	165.770	161.046	155.228	203.780	252.290
OEEO, baterije, sijalke in kartuše	1.454	5.316	7.026	8.481	9.542
Mešani komunalni odpadki	161.720	155.580	178.600	204.740	190.060
Biorazgradljivi kuhinjski odpadki	3.420	809	4.021	4.707	7.164
Izrabljene gume	3.205	2.507	3.620	3.424	3.760
Drugi odpadki*	6.656	9.821	407	189.658	15.323
Gradbeni odpadki	327.939	503.555	0	18.707.381	47.396.929
Nevarni odpadki – skupaj (2)	8.868	15.053	4.587	7.979	8.661
Nenevarni odpadki – skupaj (3)	820.296	900.081	459.315	20.048.192	47.866.407
Skupaj (1 + 2 + 3)	837.578	925.738	472.706	20.065.703	47.888.961

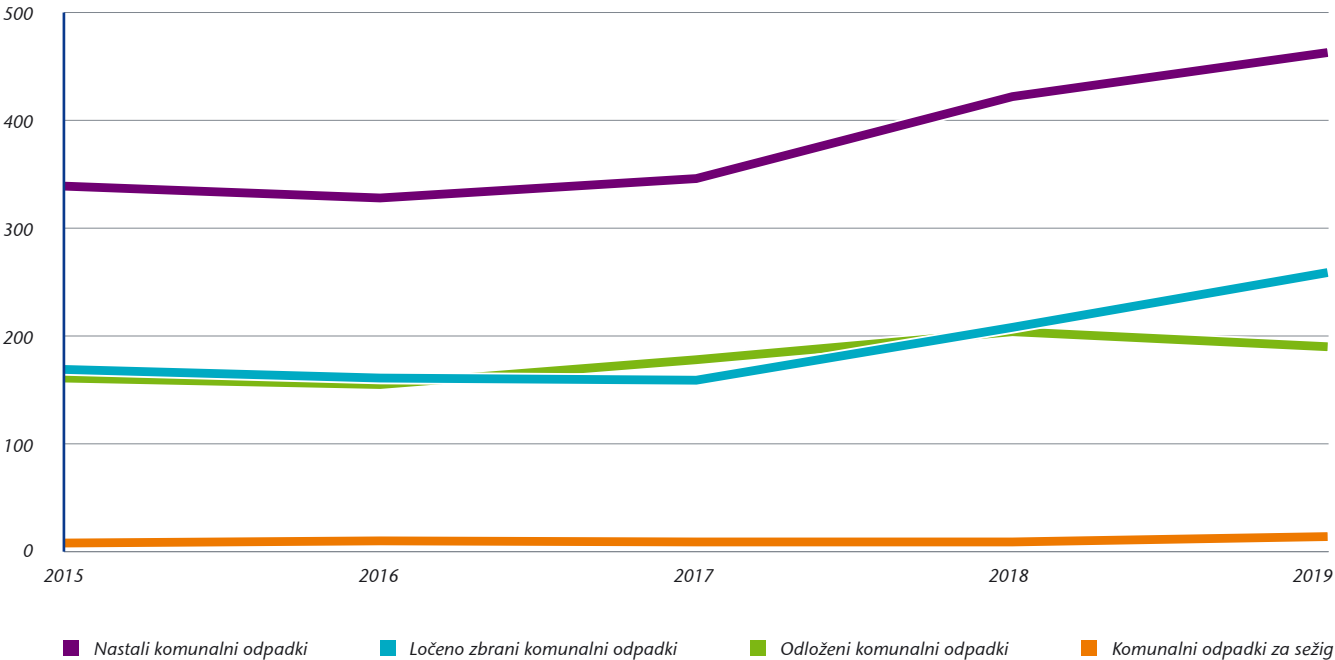
* V to skupino odpadkov smo uvrstili količino odpadkov iz peskolovov (186.120 kg v letu 2018 in 10.740 kg v letu 2019), ki so bili najdeni med izkopavanjem na enem od gradbišč.

Tabela 20: Nastali komunalni odpadki v obdobju 2015–2019 (v kg)

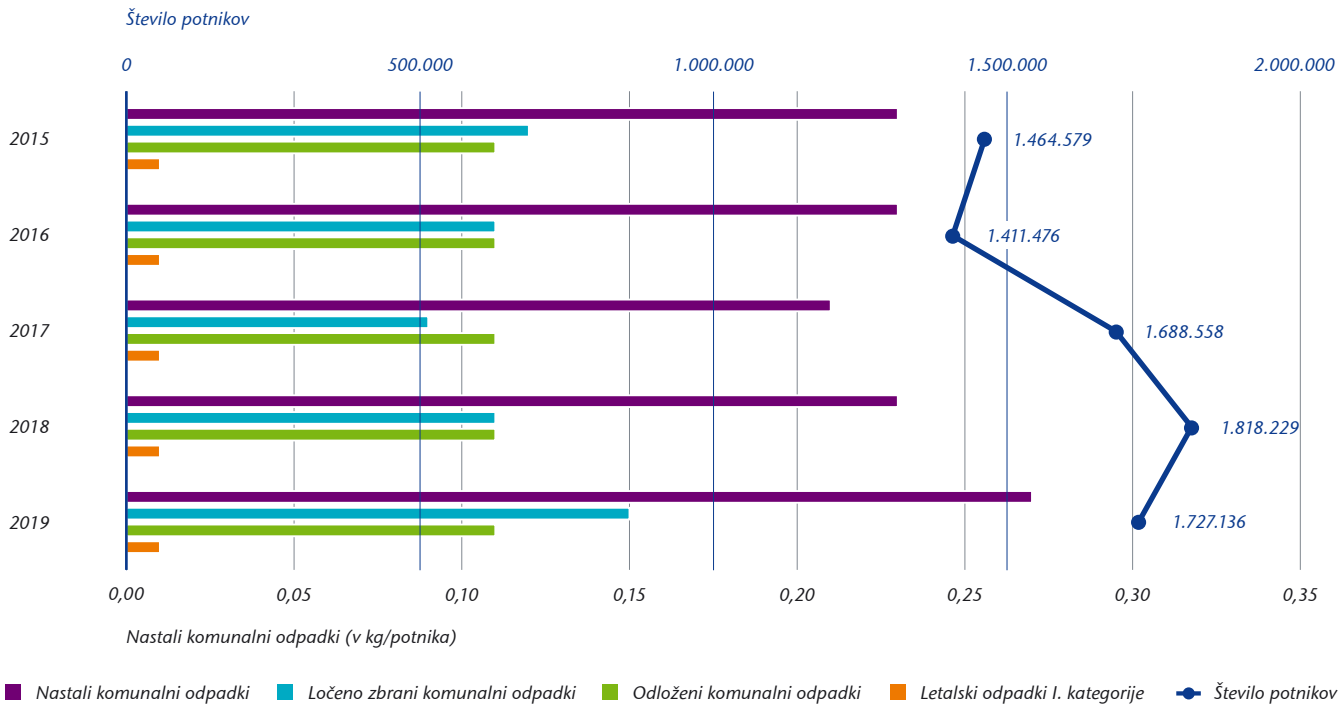
	2015	2016	2017	2018	2019
Nastali komunalni odpadki	339.324	328.039	346.653	422.759	463.407
Ločeno zbrani komunalni odpadki*	169.190	161.855	159.249	208.487	259.454
Odloženi komunalni odpadki**	161.720	155.580	178.600	204.740	190.060
Komunalni odpadki za sežig***	8.414	10.604	8.804	9.532	13.893

* Embalaža (papir, plastika, steklo, kovine, les), biorazgradljivi kuhinjski odpadki
** Mešani komunalni odpadki
*** Letalski odpadki I. kategorije

Graf 34: Nastali komunalni odpadki v obdobju 2015–2019 (v t)

Graf 35: Nastali komunalni odpadki v obdobju 2015–2019 (v kg/potnika)

Ravnanje z nevarnimi tekočinami, snovmi in materiali

V skladu z uredbo, ki ureja skladiščenje nevarnih tekočin v nepremičnih skladiščnih posodah, je treba za skladišča z zmogljivostjo, večjo od deset kubičnih metrov, sprejeti Načrt ravnanja z nevarnimi tekočinami, s katerim se določijo ukrepi za preprečevanje iztekanja ali razlitja nevarnih tekočin v okolje in načini ravnanja ob nenadzorovanem iztekanju nevarnih tekočin iz nepremičnih rezervoarjev, cevovodov ali opreme za polnjenje oziroma praznjenje rezervoarjev. V družbi imamo podzemni rezervoar z zmogljivostjo 50 kubičnih metrov. V njem skladiščimo kurilno olje, ki je v kemijskem in varnostnem smislu snov z enakimi lastnostmi kot dizelsko gorivo, glede na temperaturo destilacije pa spada v kategorijo srednjih naftnih destilatov. V avioblagovnem skladišču in delavniških prostorih hranimo oziroma zbiramo manjše količine nevarnih snovi. Na območju letališča so postavljeni lovilci olj in maščob, ki zadržujejo iztekanja in razlitja nevarnih tekočin (npr. goriva, ostanki olj, tekočine za razleditev).

Lovilce olj stalno vzdržujemo in pregledujemo. V preteklosti smo vse obstoječe lovilce olj zamenjali z novjšimi oziroma smo jih z namestitvijo koalescentnih filtrov prilagodili standardu SIST EN 858-2. V letu 2019 smo porabili okoli 75 kilogramov nevarnih materialov (barv, škropiv, razredčil idr.).

Elektromagnetno sevanje

Na območju letališča so locirani viri elektromagnetnega sevanja, kot so bazne postaje za mobilno telefonijo, radarski navigacijski sistemi za nadzor letalskega prometa in transformatorske postaje za elektroenergetsko oskrbo območja letališča. Radarski navigacijski sistemi, v lasti Kontrole zračnega prometa Slovenije, so predmet obveznih monitoringov v skladu z zakonodajo s področja elektromagnetnih sevanj. Rezultati monitoringov dokazujejo, da so sevalne obremenitve v okolici radarjev pod mejnimi vrednostmi, kot jih določa zakonodaja.

Svetlobno onesnaževanje

Na območju letališča osvetljujemo predvsem parkirne in prometne površine (interne ceste), pa tudi vzletno pristajalno stezo, ki ima svetlobno navigacijski sistem za delovanje letališča. Osvetljene so tudi oglasne površine. V družbi še nimamo vzpostavljenega ločenega sistema za merjenje porabe električne energije za razsvetljavo. Meritve električne energije se opravljajo v vsaki transformatorski postaji, ki so lokacijsko umeščene po posameznih terminalih glede na njihove energetske potrebe.

Vklop razsvetljave je izveden z vklopno-izklopnimi tipkami, nameščenimi na posameznih stikalnih blokih in objektih. Za preprečitev vklopa čez dan je v stikalnih blokih vgrajena fotocelica. Vse svetilke in panoji se vklopijo po principu fotocelice. Svetilke se vklopijo in izklopijo popolnoma same. Letna poraba električne energije za zunanjo razsvetljavo se ocenjuje na približno 240 megavatov.

Nepredvideni okoljski dogodki

Prepoznavamo morebitne situacije, ki lahko privedejo do izrednih razmer in nesreč v okolju. Za pripravljenost in odziv na izredne razmere so vzpostavljeni postopki. Najpomembnejši dokumenti, kjer so opisani načini ukrepanja ob nastanku izrednih dogodkov, so naslednji:

- Načrt zaščite in reševanja v primeru izrednih varnostnih dogodkov na letališču;
- Obratni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova na letališču;

- Požarni red;
- Izvlečki iz Požarnega reda;
- Evakuacijski načrti;
- Načrt ravnanja z nevarnimi tekočinami;
- Poslovnik za obratovanje lovilcev olj in maščob;
- Sheme obveščanja.

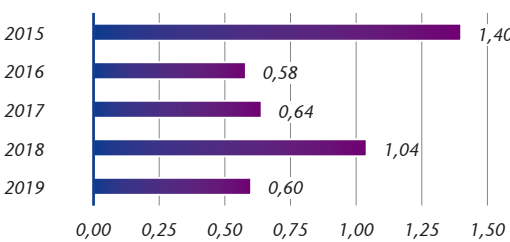
Zavedamo se tudi potencialnih okoljskih tveganj in nevarnosti za okolje. Posamezna okoljska tveganja so opredeljena v okviru sistema upravljanja tveganj.

V letu 2019 je bilo 19 razlitij nevarnih snovi (v letu 2018 jih je bilo 37). Tovrstne nesreče delimo na majhna razlitja do pet kvadratnih metrov in večja razlitja, ki presegajo pet kvadratnih metrov. Od 19 razlitij je bilo 16 malih razlitij (v povprečju tri litre snovi), tri so bila večja (v povprečju 100 litrov snovi). Vsa razlitja smo nemudoma sanirali z absorpcijskim sredstvom in očistili z visokoučinkovitim čistilnim in gasilnim sredstvom za dekontaminacijo okolja z mineralnimi olji.

Tabela 21: Pogostost razlitij nevarnih snovi v letih 2015–2019 na 1.000 letalskih operacij

	2015	2016	2017	2018	2019
Število letalskih operacij (LO)	32.894	32.701	34.444	35.512	31.489
Število razlitij	46	19	22	37	19
Pogostost razlitij / 1.000 LO	1,40	0,58	0,64	1,04	0,60

Graf 36: Pogostost razlitij nevarnih snovi v letih 2015–2019 na 1.000 letalskih operacij

Trajnostno naročanje

Pri izbiri dobavitelja smo pozorni na trajnostne kazalnike, zato odnos z dobavitelji temelji med drugim na naši Politiki trajnostnega naročanja. Naročamo pisarniški papir, ki ni beljen s klorom, primarna surovina pri tem pa je les, ki izvira iz trajnostno upravljanih gozdov (FSC, PEFC, SCI). Nabavljamo tudi papir s podeljenim okoljskim znakom (Ecolabel, Blaue Engel) in pisarniški papir iz 100-odstotno reciklirane primarne surovine.

Za čiščenje tako zaposleni kot zunanji izvajalci čiščenja uporabljajo okolju prijazna čistila s priznanimi okoljskimi znaki.

Električna energija, ki jo družbi zagotavljajo dobavitelji, se pridobiva iz 100-odstotno obnovljivih virov energije.

Ocenjujemo, da približno 90 % naših dobaviteljev prihaja iz lokalnega okolja oziroma imajo sedež v Republiki Sloveniji.

Trajnostno poslovno darilo

Lanskoletni medeni pridelek iz čebelnjaka Fraporta Slovenija je bil uporabljen za novoletna darila poslovnim partnerjem. Čebelje produkte tudi analiziramo in s pomočjo analiz ugotavljamo vplive naše dejavnosti na okolje. Čebelji pridelki so namreč dober indikator onesnaženosti okolja. Do sedaj opravljene analize prisotnosti in varnosti (ostanki akaricidov) medu ne kažejo neskladij.

Čebelji pridelki so namreč dober indikator onesnaženosti okolja, zato s pomočjo analiz ugotavljamo vplive naše dejavnosti na okolje. Analize ne kažejo neskladij.

Sobivanje s pticami

Vzletno pristajalna steza (VPS) je odprt prostor, kjer je sobivanje s pticami nujno. Upravljaivec letališča si prizadeva to doseči z različnimi ukrepi. Pri tem ne pozablja na svoje glavne odgovornosti na področju upravljanja prostoživečih živalskih vrst, ki zajemajo proučevanje, preventivo, ukrepanje in nenehno izpopolnjevanje. Osnovno znanje za sobivanje s pticami je bilo pridobljeno v dolgoročni ekološki študiji. Študija je omogočila vpogled v stanje bioloških populacij, prisotnost faktorjev privlačnosti, pripravo ukrepov za zmanjševanje prisotnosti ptic in njihovo spremljanje. Nenehno tudi iščemo in uvajamo nove načine, ki temeljijo na sodobnih sistemih monitoringa in zmanjševanja prisotnosti ptic. S posegi v okolje želimo predvsem zmanjševati razpoložljivost hrane.

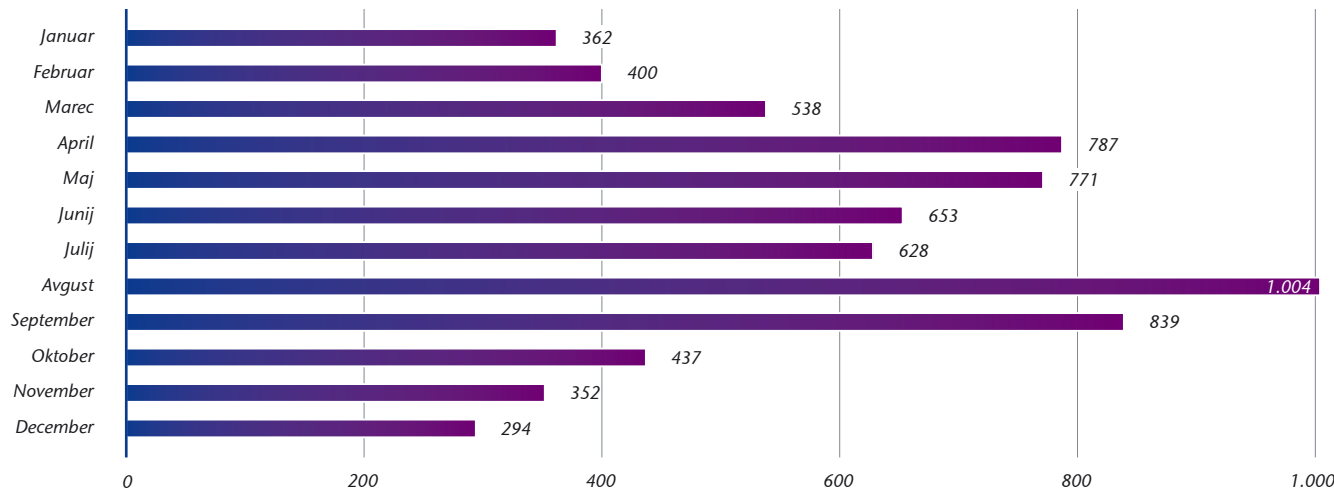
Skladno s priporočili študije smo poskrbeli za primerna tehnična sredstva za pregon ptic in ustrezno usposabljanje kadrov. Da bi dodatno opozorili na naša prizadevanja, s katerimi na trajnostni način omogočamo varnost na letališču, se udeležujemo izobraževanj in spoznavamo novosti na področju upravljanja ptic in drugih prostoživečih živalskih vrst.

Pripravljamo poročila o opazovanju in pregonu ptic na letališču in trkih ptic z letali. Podatki se redno zbirajo v programskem orodju WLM Galiot, ki ga ima operativno osebje na voljo v svojem vozilu. Izdelali smo tudi Akcijski načrt upravljanja s prostoživečimi živalskimi vrstami, v katerem so opredeljeni ukrepi za zmanjševanje nevarnosti, ki jo predstavlja prisotnost ptic na letališču.

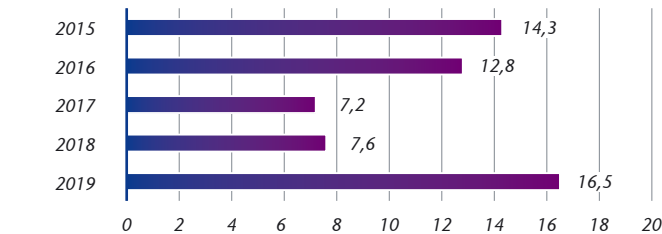
Ukrepi so pripravljeni na podlagi izdelane ocene tveganja in so osredotočeni na zmanjševanje tveganja pri pticah, ki sodijo v najvišji nivo tveganja. Največje tveganje še vedno zaznavamo pri vrsti ptice kanja.

V letu 2019 smo si prizadevali ohraniti trend zmanjševanja trkov ptic. Zaradi vpliva mile zime je prišlo do povečanja razpoložljivosti hrane, predvsem poljske voluharice. Posledično je bilo v poletnih mesecih več trkov ptic z letali. Iz tega razloga se je v jesenskih mesecih izvedlo dodatno deratizacijo, s katero se je zmanjšala razpoložljivost hrane.

Graf 37: Število izvedenih pregonov ptic v letu 2019 (po mesecih)

Graf 38: Razmerje potrjenih trkov ptic v letih 2015–2019 na 10.000 letalskih operacij

Nenehno iščemo in uvajamo nove načine, ki temeljijo na sodobnih sistemih monitoringa in zmanjševanja prisotnosti ptic na področju letališča.

Kanja, siva vrana, navadna postovka, škorec in kmečka lastovka so napogostejše vrste ptic na območju letališča.

Graf 39: Povprečna prisotnost ptic na VPS za pet vrst z najvišjo prisotnostjo v letu 2019

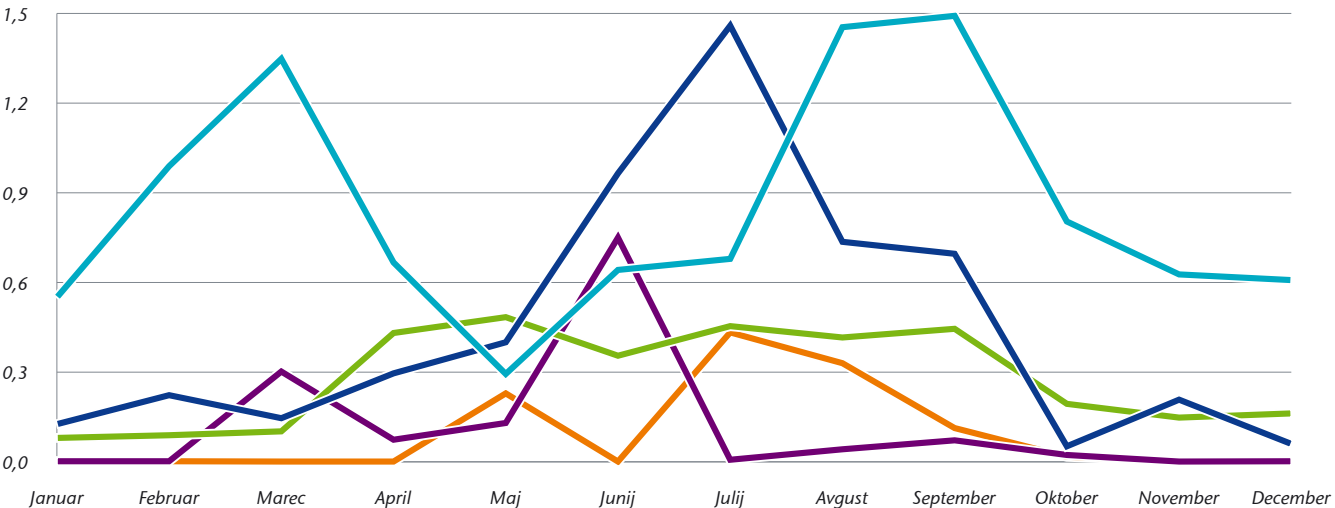

Tabela 22: Povprečna prisotnost ptic na VPS za pet vrst z najvišjo prisotnostjo v letu 2019

	Januar	Februar	Marec	April	Maj	Junij	Julij	Avgust	September	Oktober	November	December
Kanja	0,550	0,989	1,348	0,667	0,294	0,642	0,679	1,454	1,492	0,804	0,627	0,608
Siva vrana	0,126	0,223	0,146	0,296	0,400	0,965	1,459	0,736	0,696	0,052	0,208	0,059
Navadna postovka	0,080	0,089	0,102	0,431	0,484	0,355	0,454	0,416	0,445	0,194	0,148	0,162
Škorec	0,002	0,002	0,302	0,074	0,130	0,750	0,007	0,042	0,072	0,023	0,001	0,002
Kmečka lastovka	0,002	0,002	0,001	0,001	0,229	0,001	0,433	0,330	0,113	0,017	0,002	0,002

Projektne skupine, odbori in drugi organi družbe

Družini prijazno podjetje

Člani projektne skupine:

Alenka Pečnik, vodja
Klemen Denša
Drago Ilič
Lea Jarc Smole
Mojca Lovrenčec
Damjan Mirošničenko
Bogdan Novak
Martina Serdoz
Igor Vertnik
Brigita Zorec

Etični odbor

Člani etičnega odbora:

Janez Lapajne
Biljana Marčeta
Alenka Pečnik

Odbor za skladnost poslovanja

Člani odbora za skladnost poslovanja:

Taja Skobir
Špela Uršič
Boštjan Šijanec

Mobing

Pooblaščenca za sprejem prijav nadlegovanja in trpinčenja na delovnem mestu:

Tomaž Prezelj
Lea Jarc Smole
Tadeja Strupi
Jana Tišler

Komisija za ugotovitev okoliščin v zvezi z domnevnim nadlegovanjem ali trpinčenjem:

Boštjan Šijanec, predsednik
Benjamin Markač
Špela Uršič

Svet delavcev

Člani sveta delavcev:

Ciril Kern, predsednik
Tomaž Prezelj, namestnik predsednika
Damijan Kos
Primož Lubej
Aleš Može
Boris Možek
Anže Musek
Bine Perič
Miha Rajgelj
Petra Romšek
Martina Serdoz

Sindikati

Sindikat družbe Aerodrom Ljubljana
Sindikat poklicnega gasilstva Aerodrom Ljubljana
Svobodni sindikat Aerodrom Ljubljana

Odgovorne osebe za poročanje

Pri pripravi trajnostnega poročila so sodelovali:

Ime in priimek	Delovno mesto	Področje poročanja	E-naslov
Brigita Zorec	vodja korporativnega komuniciranja	pomembni dogodki v letu 2019 in 2020, osnovni podatki o družbi, strategija, trajnostno komuniciranje, družbeno odgovorni projekti	brigita.zorec@fraport-slovenija.si
Andrej Svetina	vodja planiranja in kontrolinga	poslovanje, finančni kazalniki	andrej.svetina@fraport-slovenija.si
Janez Krašnja	vodja letaliških storitev	potniški promet	janez.krasnja@fraport-slovenija.si
Janez Lapajne	vodja področja za prodajo in trženje	analitika letalskega prometa	janez.lapajne@fraport-slovenija.si
Tomaž Prezelj	vodja oskrbe tovara	tovorni promet	tomaz.prezelj@fraport-slovenija.si
Taja Skobir	vodja integriranih sistemov upravljanja	strategija, skladnost poslovanja, upravljanje tveganj in varstvo osebnih podatkov	taja.skobir@fraport-slovenija.si
Andrej Cof	strokovni sodelavec za varnost	upravljanje letalske varnosti	andrej.cof@fraport-slovenija.si
Peter Jakša	strokovni sodelavec za varnost	upravljanje letalske varnosti	peter.jaksa@fraport-slovenija.si
Lea Jarc Smole	strokovna sodelavka za kadre	človeški viri	lea.jarc.smole@fraport-slovenija.si
Tjaša Veselinovič	referentka za splošne zadeve	človeški viri	tjasa.veselinovic@fraport-slovenija.si
Bogdan Novak	kadrovski analitik	človeški viri	bogdan.novak@fraport-slovenija.si
Alenka Pečnik	strokovna sodelavka za kadre	človeški viri, družini prijazno podjetje	alenka.pecnik@fraport-slovenija.si
Nina Murn	strokovna sodelavka za izobraževanje	izobraževanje	nina.murn@fraport-slovenija.si
Alenka Knaflič	strokovna sodelavka za izobraževanje	izobraževanje	alenka.knaflic@fraport-slovenija.si
Tina Javor	vodja za prodajo in trženje	izobraževanje (letalska akademija)	tina.javor@fraport-slovenija.si
Boris Možek	strokovni sodelavec za varnost in zdravje pri delu	varnost pri delu, promocija zdravja	boris.mozek@fraport-slovenija.si
Klemen Denša	strokovni sodelavec za kakovost	kakovost storitev	klemen.densa@fraport-slovenija.si
Urška Binter	vodja komercialnih storitev	odnosi s poslovnimi partnerji	urska.binter@fraport-slovenija.si
Petra Tratnik Dobnikar	vodja nabave	odnosi z dobavitelji	petra.tratnik.dobnikar@fraport-slovenija.si
Primož Primožič	strokovni sodelavec za varstvo okolja	trajnostni razvoj, odnos do okolja	primoz.primozic@fraport-slovenija.si
Matjaž Romšek	vodja prometa	sobivanje s pticami	matjaz.romsek@fraport-slovenija.si

Kontaktni podatki družbe:

Fraport Slovenija, upravljanje letališč, d.o.o.,
Zg. Brnik 130a, 4210 Brnik-Aerodrom, Slovenija
T: 04 206 10 00
info@fraport-slovenija.si
www.fraport-slovenija.si
www.lju-airport.si

GRI kazalniki

Tabela 23: Kazalniki

		Stran
Organizacijski profil		
102-1	Ime organizacije	12, 77
102-2	Dejavnosti	12
102-3	Sedež organizacije	77
102-4	Lokacije dejavnosti organizacije	12
102-5	Lastništvo in pravna oblika	12
102-6	Trgi, na katerih organizacija izvaja dejavnosti	30, 31
102-8	Informacije o zaposlenih	2, 40–44
102-10	Pomembne spremembe v organizaciji	9–11
102-11	Previdnostno načelo ali pristop	17, 60
102-13	Članstvo v združenjih	14
Strategija		
102-14	Izjava poslovnega direktorja	4–8
102-15	Ključni vplivi, tveganja in priložnosti	15, 16, 18, 37, 60
Etika in integriteta		
102-16	Poslanstvo, vizija, vrednote, standardi	3, 14, 17, 44
102-17	Mehanizmi za reševanje etičnih vprašanj	19, 42
Upravljanje		
102-18	Upravljavska struktura	12, 14
102-20	Odgovornost na izvršni ravni za trajnostni razvoj	3, 15, 58
102-22	Sestava najvišjega organa upravljanja	12
102-23	Poslovodni direktor	12
102-28	Vrednotenje delovanja najvišjega organa upravljanja	12, 24, 25
102-29	Prepoznavanje in upravljanje ekonomskih, okoljskih in družbenih vplivov	15, 16, 22–25, 61
102-30	Učinkovitost procesov upravljanja s tveganji	18
102-31	Pregled ekonomskih, okoljskih in družbenih področij/tem	34, 35
102-32	Vloga najvišjega organa upravljanja pri trajnostnem poročanju	3
Vključevanje deležnikov		
102-40	Seznam deležniških skupin	36
102-42	Prepoznavanje in izbor deležniških skupin	16, 34–36
102-43	Pristop k vključevanju deležnikov	32–37
102-44	Ključne teme in zadržki	15, 16, 34–37
Poročevalska praksa		
102-46	Opredelitev vsebine poročila	3, 15, 16, 34, 35
102-47	Seznam bistvenih tem / področij	15, 16, 34, 35
102-50	Poročevalsko obdobje	3
102-51	Datum zadnjega poročila	3
102-52	Cikel poročanja	3
102-53	Kontaktna oseba za vprašanja glede poročila	3, 77
102-54	Poročevalski sklici v skladu z GRI standardom	3, 79
102-55	GRI kazalo vsebine	78, 79
Ekonomska uspešnost		
201-1	Ekonomski kazalniki	28, 29
201-3	Načrt dodatnega pokojninskega zavarovanja in druge dodatne bonitete	45
Prisotnost na trgu		
202-1	Delež najvišjega vodstva iz lokalnega (nacionalnega) okolja	12
Posredni ekonomski vplivi		
203-1	Naložbe v infrastrukturo in podpora storitvam	26, 27
Prakse naročil		
204-1	Sodelovanje z lokalnimi dobavitelji	73

		Stran
Materiali		
301-2	Uporabljene reciklirane surovine za izdelke ali storitve	73
Energija		
302-1	Raba energije v organizaciji	66
Biodiverziteta		
304-1	Zaščiteni območja z visoko vrednostjo biodiverzitete	74, 75
304-2	Pomembni vplivi dejavnosti na biodiverziteto	61, 74, 75
304-3	Zaščiteni habitati	74, 75
Emisije		
305-1	Neposredne emisije GHG - obseg 1	67, 68
305-2	Posredne emisije GHG - obseg 2	67, 68
305-5	Zmanjšanje emisij GHG	67, 68
Odplake in odpadki		
306-1	Izpust vode po kakovosti in destinaciji	69
306-2	Opadki po vrstah in ravnanju	70–72
306-3	Znatna razlitja	73
Okoljska skladnost		
307-1	Skladnost z okoljskimi zakoni in predpisi	60
Okoljska ocena dobaviteljev		
308-1	Okoljska ocena dobaviteljev	19
Zaposleni		
401-1	Novo zaposleni, fluktuacija	40, 43
401-3	Starševski dopust	50, 51
402-1	Odnos vodstva do zaposlenih z vidika obveščanja	36, 42, 45
Zdravje in varstvo pri delu		
403-1	Zdravje in varstvo zaposlenih	50, 51
403-2	Poškodbe pri delu	50, 51
403-4	Sodelovanje delavcev, posvetovanje in obveščanje o zdravju in varnosti pri delu	51
403-5	Usposabljanje delavcev s področja varnosti in zdravja pri delu	46, 47
403-6	Promocija zdravja delavcev	51
Izobraževanje in usposabljanje		
404-1	Obseg izobraževanja zaposlenih	46, 47
404-2	Programi izobraževanja	46–49
Nediskriminacija		
406-1	Nediskriminacija	42
Varnostne prakse		
410-1	Varnostne prakse	18–21
Lokalne skupnosti		
413-1	Odnos z lokalnimi skupnostmi	38, 39
413-2	Dejavnosti s pomembnimi dejanskimi in potencialnimi negativnimi vplivi na lokalne skupnosti	61, 63–65
Marketing in označevanje		
417-1	Informacije o produktih in storitvah za zaščito interesov strank / kupcev	54
Skladnost na družbenem in ekonomskem področju		
419-1	Skladnost z zakonodajo in predpisi na družbenem in ekonomskem področju	17, 19, 44

To poročilo je pripravljeno v skladu s standardi GRI-osnovna verzija.

Trajnostno poročilo 2019

Izdal in založil:	Fraport Slovenija, d.o.o.
Vsebinska zasnova:	Fit media d.o.o.
Besedilo in uredništvo:	Fraport Slovenija, d.o.o. in Fit media d.o.o.
Oblikovanje:	Metka Vehovar Piano, Fit media d.o.o.

Fotografije:	Avtorji in viri fotografij:	Stran:
	Arhiv Fraporta Slovenija	ovitek, 7, 9, 10, 11, 19, 26, 34 (na fotografiji Klemen Bogataj, Sonja Zupan, Boris Možek, Monika Jelačič, Lea Jarc Smole, Brigita Zorec, Jože Smole, Tomaž Prezelj), 38, 39 (na fotografiji Franci Strupi), 49, 51 (na fotografijah Damjana Praprotnik - tek, zaposleni - zimski športni dan), 57, 66, 69 (na fotografiji Petra Dolenc in Marjan Strnad), 73
	James Aulenback © sportgraphics 2019	39 (na fotografiji Gaber Gunde - zadaj)
	Jure Dobelsek	37, 57
	Peter Irman	4 (na fotografiji Zmago Skobir), 8, 10, 12–13 (na fotografiji Ivan Cajzek, Holger Schaefers, Zmago Skobir), 23 (na fotografiji Janez Krašnja), 33 (na fotografiji Brigita Zorec), 41 (na fotografiji Špela Uršič), 53 (na fotografiji Ljubo Moštrokol), 59 (na fotografiji Marjan Strnad), 70
	Tomo Jeseničnik	48, 49
	Miro Majcen	21
	Peter Marinšek	9, 39 (kip Martina Krpana), 45 (na fotografiji Anja Prestor)
	Janez Pfeifer	6, 9
	Jure Porenta	10
	Petra Tratnik Dobnikar	51 (na fotografiji zaposleni - jutranja vadba)
	Getty	55, 56, 57
	Shutterstock	75

Fraport Slovenija,
upravljanje letališč, d.o.o.,
Zg. Brnik 130a,
4210 Brnik-Aerodrom,
Slovenija

www.fraport-slovenija.si
www.lju-airport.si

